

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.3.2023
COM(2023) 160 final

2023/0079 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

**millega sätestatakse kriitiliste toorainete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik
ja muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1724 ja
(EL) 2019/1020**

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEC(2023) 360 final} - {SWD(2023) 160 final} - {SWD(2023) 161 final} -
{SWD(2023) 162 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Kõik tööstuslikud väärtusahelad saavad alguse toorainetest. Selles määruses keskendutakse ELi majanduse jaoks olulistele energia tootmiseks mittekasutatavatele ja mittepõllumajanduslikele toorainetele, mille puhul esineb suur tarnerisk. Need kriitilised toorained on sageli asendamatud sisendid mitmesugustes strateegilistes sektorites, sealhulgas taastuvenergeetikas, digivaldkonnas, kosmose- ja kaitsetööstuses ning tervishoiusektoris. Samal ajal võib kriitiliste toorainete kaevandamisel ja töötlemisel olenevalt kasutatavatest meetoditest ja protsessidest olla kahjulik keskkonnamõju, samuti mõju ühiskonnale.

Paljude kriitiliste toorainete puhul sõltub EL peaaegu täielikult impordist. Nende importmaterjalide tarnijad on sageli suurel määral koondunud teatavatesse kolmandatesse riikidesse, seda nii kaevandamis- kui ka töötlemisetapi puhul. Näiteks hangib EL 97 % magneesiumist Hiinast. Püsimagnetites kasutatavaid raskeid haruldasi muldmetalle rafineeritakse täies ulatuses Hiinas. 63 % kogu maailmas kasutatavast koobaltist, mida vajatakse patareides ja akudes, kaevandatakse Kongo Demokraatlikus Vabariigis, samas kui 60 % sellest rafineeritakse Hiinas. Selline kontsentreeritus toob ELile kaasa märkimisväärsed tarneriskid. Osa riike on püüdnud oma juhtpositsiooni kriitiliste toorainete tarnijana veelgi tugevdada ja seda ostjariikide vastu ära kasutada, näiteks ekspordipiirangutega.

Arvestades, et kogu maailm liigub taastuvenergia ning majanduse ja ühiskonna digipöörde suunas, prognoositakse teatavate kriitiliste toorainete puhul eelseisvatel kümnenditel kiiret nõudluse kasvu. Ülemaailmne nõudlus liitiumi järele, mida on vaja liikuvuse valdkonnas ja energia salvestamiseks kasutatavate akude valmistamiseks, kasvab 2050. aastaks eeldatavalt kuni 89 korda. ELi nõudlus haruldaste muldmetallide järele, millest valmistatakse tuulegeneraatorites või elektrisõidukites kasutatavaid püsimagneteid, peaks 2050. aastaks kasvama 6–7 korda. Pooljuhtide tootmisel kasutatava galliumi puhul on ELi nõudlus 2050. aastaks eeldatavalt 17 korda suurem. Prognoositavat nõudluse kasvu on võimalik teataval määral leevendada materjalide asendamise ning materjalide ressursitõhususe ja ringluspõhisuse suurendamise abil, kuid sellest arvatavasti ei piisa, et suundumust ümber pöörata. Praegust ja plaanitavat võimekust arvesse võttes on oht, et enam kui 50 % prognoositavast koobaltinõudlusest jääb rahuldamata ning et nõudlus haruldaste muldmetallide järele kasvab oluliselt kiiremini kui võimsus¹. Seda silmas pidades on paljud liikmesriigid kehtestanud poliitika, millega tagada kriitiliste toorainete tarnekindlus; see on omakorda suurendanud konkurentsi ressursside hankimisel.

COVID-19 kriisi ajal tekkinud häired esmatarbekaupade tarnimisel ning energiakriis, millele andis tõuke Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, on ilmsiks toonud ELi struktuurilise sõltuvuse tarnetest ja näidanud, et sellel võib olla kriisi ajal laastav mõju. Kriitiliste toorainete keskne roll rohe- ja digipöörde soodustamisel ning kaitse- ja kosmoserakendustes tähendab, et nende toorainete tarnehäired kahjustaksid märkimisväärselt kogu ELi tööstust. See omakorda ohustaks ühtse turu toimimist ja vähendaks ELi konkurentsivõimet, samuti seaks see ohtu töökohad ja töökohtade loomise ning mõjutaks negatiivselt töötingimusi ja palkasid. Kui kriitiliste toorainetega varustatus ei ole tagatud, ei suuda liit saavutada ka rohe- ja digituleviku eesmärki.

¹ Carrara, S. jt, „Supply chain analysis and material demand forecast in strategic technologies and sectors in the EU – A foresight study“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/386650, JRC132889.

2008. aasta toorainealgatuse ja 2020. aasta kriitiliste toorainete tegevuskavaga määrati kindlaks raamistik algatuste jaoks, mille alusel hinnata eri toorainete kriitilisust, rahvusvahelise tarnetegevuse mitmekesisust, teadusuuringuid ja innovatsiooni ning kriitiliste toorainete tootmisvõimsuse arengut ELis. Kehtestatud meetmetega aidatakse suurendada tarnekindlust. Näiteks aitavad tegevuskavaga ette nähtud strateegilised partnerlused kolmandate riikidega mitmekesistada toorainete tarneallikaid, võimaldades integreerida ELi-sisesed toorainete väärtusahelad veelgi paremini ressursirikaste kolmandate riikide väärtusahelatesse.

Mittereguleerivad meetmed ei ole aga osutunud piisavaks, et tagada ELi juurdepääs kriitiliste toorainete kindlatele ja kestlikele tarnetele. Praegu ei ole olemas õigusraamistikku, mille eesmärk oleks struktuuriliselt vähendada mitmesuguste kriitiliste toorainete puhul tarneriske. Esiteks, kui puudub ühine raamistik, mis tagaks ettevõtjate vastupanuvõime ja valmisoleku tekkivateks probleemideks, on tööstusel jätkuvalt liiga suur risk tarnehäirete tekkeks. Teiseks ei kasutata endiselt piisavalt ära ELi potentsiaali suurendada kaevandamis-, töötlemis- või ringlussevõtuvõimsust. Liikmesriikide teadmised maardlatest pärinevad sageli ajast, mil kriitilised toorained ei olnud nii suures nõudluses kui tänapäeval. Mõnel juhul on kriitiliste toorainete projektide arendamisel oluliseks takistuseks probleemid rahastusele juurdepääsul, aeganõudvad ja keerukad loamenetlused ning avalikkuse vähene toetus, samuti võimalikud keskkonnakaalutlused. Kolmandaks ei ole jäätmekäitlust käsitlevate õigusaktidega loodud piisavaid stiimuleid, mis innustaks parandama kriitiliste toorainete ringluspõhisust või arendama teiste toorainete turgu. Samuti ei ole piisavalt stiimuleid, mis innustaksid ELi turule lastavate kriitiliste toorainete kahjulikust keskkonnamõjust teatama ja sellist kahjulikku mõju vähendama.

Seda silmas pidades on ettepaneku eesmärk:

- tugevdada Euroopa kriitiliste toorainete väärtusahela eri etappe;
- mitmekesistada kriitiliste toorainete importi ELis, et vähendada strateegilist sõltuvust;
- parandada ELi võimekust jälgida ja maandada praegusi ja tulevase kriitiliste toorainete tarnehäirete riske;
- tagada kriitiliste toorainete vaba liikumine ühtsel turul, tagades samal ajal nende ringluspõhisuse ja kestlikkuse parandamise teel keskkonnakaitse kõrge taseme.

Seletuskiri on seotud üksnes käesoleva määruse ettepanekuga. Euroopa kriitiliste toorainete tarnekindluse tagamise üldist strateegilist visiooni ning sellega kaasnevaid ELi-siseseid ja -väliseid meetmeid kirjeldatakse ettepanekule lisatud teatises.

• **Kooskõla valdkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Ettepanek on kooskõlas Euroopa roheline kokkuleppe strateegia ja Euroopa kliimamäärusega. Selle ettepaneku eesmärk on aidata tagada ELis vajalik võimekus, et saavutada taastuvenergia tootmise ja strateegilise tootmistehnoloogia (nt pooljuhid) arendamisega seotud sihtväärtused ning kliimanetraalsuse eesmärgid.

Ettepanek põhineb 2022. aasta Versailles' deklaratsioonil, milles Euroopa Ülemkogu rõhutas kriitiliste toorainete strateegilist rolli ELi strateegilise autonoomia ja Euroopa sõltumatuse tagamisel. Samuti on see kooskõlas Euroopa Parlamendi 2021. aasta novembri resolutsiooniga Euroopa kriitiliste toorainete strateegia kohta ja Euroopa tuleviku konverentsil tehtud järeldustega. Peale selle aitab määrus täita president von der Leyeni poolt 2022. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus püstitatud eesmärgi vähendada ELi sõltuvust kriitilistest

toorainetest. Selle saavutamiseks on kavas mitmekesistada liidusiseseid kriitiliste toorainete tarneahelaid ning muuta need tarneahelate strateegiliste projektide kindlaksmääramise ja strateegiliste varude suurendamise abil kindlamaks ja kestlikuks. Enne kriitiliste toorainete määruise väljakuulutamist teatati 2022. aasta mais kava „REPowerEU“ käsitlevas teatises ning kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüsi ja edasisi samme käsitlevas ühisteatistes kavatsusest esitada seadusandlik ettepanek kriitiliste toorainete kohta.

Kui käesolevas ettepanekus keskendutakse sellele, kuidas suurendada ELi võimekust kriitiliste toorainete tarnimisel, siis ettepanekule lisatud teatises selgitatakse strateegiat, mille alusel tagada kriitiliste toorainete sektoris tarnekindlus, sealhulgas mittereguleerivaid meetmeid selleks, et mitmekesistada väljastpoolt ELi pärinevaid tarneid, hoogustada teadusuuringuid ja innovatsiooni ning parandada oskusi. Määrusele on lisatud komisjoni hinnang ettepanekus käsitletavate kriitiliste ja strateegiliste toorainete kriitilisuse kohta, vastavad kirjeldused (vt üksikasjalik selgitus lk 15) ning hiljutine tulevikusuundade uuring. Ettepanek esitatakse koos nullnetotööstuse määrusega, mille eesmärk on toetada peamiste tehnoloogiate tööstuslikku tootmist ELis, nagu tehti teatavaks teatises roheline kokkuleppe tööstuskava kohta kliimaneutraalsuse ajastuks.

Käesolev ettepanek on kooskõlas komisjoni teatisega, millega ajakohastati 2021. aasta mais ELi 2020. aasta tööstusstrateegiat ning määrati kindlaks strateegilised sõltuvused, mis võivad põhjustada haavatavust. Strateegiliste sõltuvuste põhjusi uuriti hiljem täiendavalt kahes põhjalikus analüüsis, kus käsitleti esmalt kriitilisi tooraineid üldiselt (muude küsimuste hulgas) ning seejärel konkreetselt haruldasi muldmetalle ja magneesiumi.

Ehkki enne käesolevat määrust puudus õigusraamistik kriitiliste toorainete tarnekindluse tagamiseks, on ettepanek kooskõlas varasemate kriitilisi tooraineid käsitlevate Euroopa strateegiatega. Esiteks põhineb käesolev määrus kriitilisuse hinnangul, mida ajakohastatakse alates 2008. aasta algatusest iga kolme aasta järel ning mis sisaldab teavet kriitiliste toorainete kohta ja ELi sõltuvuse kohta nendest toorainetest. Teiseks täiendab ja tugevdab see 2020. aasta tegevuskava alusel käivitatud algatusi. Samuti moodustab see raamistiku, mis võimaldab toetada kriitiliste toorainete väärtusahela projekte, lähtudes Euroopa tooraineliidu töötulemustest. Ettepanekus tuginetakse ka ELi toorainekestlikkuse põhimõtetele, mille eesmärk on ühtlustada liikmesriikide arusaama kestlikust kaevandamisest ja töötlemisest.

Peale selle loob komisjon kooskõlas tsiviil-, kaitse- ja kosmosetööstuse sünergiat käsitleva 2021. aasta tegevuskavaga elutähtsa tehnoloogia vaatluskeskuse. Vaatluskeskus vastutab tsiviil-, kaitse- ja kosmosesektori elutähtsa tehnoloogia, selle võimalike kasutusviiside, väärtus- ja tarneahelate, sealhulgas strateegiliste sõltuvuste ja haavatavuste kindlakstegemise, jälgimise ja hindamise eest.

Samuti viis komisjon läbi tulevikusuundade uuringu, milles hinnati ELi edasist nõudlust kriitiliste toorainete järele ning tarneahelate võimalikke kitsaskohti peamise strateegilise tehnoloogia puhul ja olulistes sektorites. Aruandes prognoositakse enneolematut nõudluse kasvu selliste esmatähtsate toorainete puhul, mis on vajalikud edukaks rohe- ja digipöördeks ning kaitse- ja kosmosetööstuse tegevuskava seisukohast.

Käesolev ettepanek on kooskõlas muude kriitilisi tooraineid käsitlevate õigusaktidega. Muu hulgas on see kooskõlas konfliktipiirkonnast pärit mineraale käsitleva määrusega,² mille kohaselt peavad tina, tantaali, volframi ja kulla importijad välja töötama ja kasutusele võtma

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta määrus (EL) 2017/821, millega kehtestatakse konflikt- ja riskipiirkondadest pärit tina, tantaali, volframi ja nende maakide ning kulla liidu importijatele tarneahelaga seotud hoolsuskohustus (ELT L 130, 19.5.2017, lk 1–20).

hoolsuskohustuse süsteemi, et tegeleda relvakonfliktidest tuleneva mõjuga inimõigustele ja kaitsta töötajate õigusi oma väärtusahelas.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Arvestades kriitiliste toorainete rolli paljudes tööstuslikes väärtusahelates ning kriitiliste toorainete väärtusahela eri etappide (nt kaevandamine, töötlemine või ringlussevõtt) tunnuseid, on asjakohased mitu Euroopa poliitikavaldkonda ja õigusakti.

Esiteks on ELi keskkonnavalastes õigusaktides sätestatud menetlused kogu väärtusahelas toorainetega (sh kriitilised toorained) seotud projektide jaoks lubade hankimiseks. Kavandatavat määrust kohaldatakse, ilma et see piiraks ELi looduskaitsealaste õigusaktide, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/92/EL³ keskkonnamõju hindamise kohta, direktiivi 2010/75/EL⁴ tööstusheidete kohta, direktiivi 92/43/EMÜ⁵ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ⁶ loodusliku linnustiku kaitse kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/60/EÜ⁷ (millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika)⁸ kohaldamist. Käesoleva ettepaneku eesmärk on ühtlustada riigi tasandi loamenetlusi ja muuta need prognoositavamaks, et projektid vastaksid ELi looduskaitsealastele õigusaktidele, ning seejuures mitte takistada nende sätete tulemuslikku kohaldamist.

Teiseks reguleeritakse ELi jäätmeraamistikuga jäätmete, sealhulgas kriitilisi tooraineid sisaldavate jäätmevoogude kogumist, vähendamist, ringlussevõttu ja käitlemist. Kaevandamisjäätmete direktiivi⁹ kohaselt peab kõigil kaevandamisjäätmete (st kaevandustegevusest tekivad jäätmed) käitlejatel olema luba. Käesoleva ettepanekuga täiendatakse seda nõuet ning nähakse käitlejatele (tegutsevate jäätmehoidlate puhul) ja liikmesriikidele (suletud ja peremehetute jäätmehoidlate puhul) ette kohustus analüüsida kaevandamisjäätmetest kriitiliste toorainete eraldamise võimalusi. Jäätmete raamdirektiivis¹⁰ käsitletakse jäätmeid üldiselt ja sellega on liikmesriikidele ette nähtud kohustus võtta meetmeid, et vältida jäätmeteket, eeskätt toodete puhul, mis sisaldavad kriitilisi tooraineid. Elektroonikaromude direktiivis¹¹ on kehtestatud normid, et edendada elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete korduskasutamiseks ettevalmistamist, ringlussevõttu ja muul viisil taaskasutamist, et soodustada tõhusat ressursikasutust ja teisest

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (kodifitseeritud tekst) (ELT L 26, 28.1.2012, lk 1–21).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17–119).

⁵ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7–50).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1–73).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrateegia raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19–40).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta direktiiv 2006/21/EÜ kaevandustööstuse jäätmete käitlemise ja direktiivi 2004/35/EÜ muutmise kohta – Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni avaldus (ELT L 102, 11.4.2006, lk 15–34).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3–30).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta direktiiv 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta (uuesti sõnastatud) (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 197, 24.7.2012, lk 38–71).

toorainete, sealhulgas teiseste kriitiliste toorainete kättesaamist neist jäätmetest. Praegu on käimas romusõidukite direktiivi 2000/53/EÜ¹² ja koos sellega ka direktiivi 2005/64/EÜ¹³ (mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust, pidades silmas mootorsõidukite korduvkasutatavust, ringlussevõetavust ja taaskasutatavust) ühine läbivaatamine, mille eesmärk on vähendada romusõidukitest ja nende osadest tekkivaid jäätmeid ning suurendada märkimisväärses koguses kriitilisi tooraineid sisaldavate tava- ja elektrisõidukite ringluspõhisust. Selle läbivaatamise tulemusena kavandatava seadusandliku algatusega täiendatakse käesolevas määruses kehtestatavaid ringlussevõetavusega seotud horisontaalseid nõudeid, nimelt kehtestatakse täpsemad nõuded sõidukites sisalduvate püsिमagnetite ringlussevõetavuse parandamiseks, et hõlbustada jäätmekäitlust ja ringlussevõttu.

Kolmandaks on määruse (EÜ) nr 1272/2008 (mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist)¹⁴ kohase ohuklassifikatsiooni ja määruse (EÜ) nr 1907/2006 (mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH))¹⁵ kohaste riskimaandamismeetmete eesmärk tagada ELis kemikaalide ja kemikaale sisaldavate toodete ohutus, mis on kriitiliste toorainete seisukohast äärmiselt oluline. Sellega seoses on kestlikkust toetava ELi kemikaalistrateegiaga¹⁶ ette nähtud vajalikud meetmed, et tõhusamalt kaitsta inimeste tervist ja keskkonda osana ambitsioonikast eesmärgist liikuda mürgivaba keskkonna poole ja tagada kemikaaliohutus, nagu on ette nähtud Euroopa rohelises kokkuleppes. Nende meetmete hulka kuuluvad riskide vähendamine ning kõige ohtlikumate kemikaalide asendamine tarbekaupades ja kutsealasel otstarbel kasutatavates toodetes. Strateegias on samuti tunnistatud vajadust võimaldada kasutada neid kõige kahjulikumaid kemikaale seal, kus see on ühiskonna jaoks hädavajalik. See kehtib paljudel juhtudel ka kriitiliste toorainete kasutusala suhtes.

Neljandaks, arvestades kriitiliste toorainete rolli paljudes tööstuslikes väärtusahelates ning kriitiliste toorainete väärtusahela eri etappide tunnuseid, tuleb tagada inimressursid, sealhulgas piisav ja kvalifitseeritud tööjõud tööstuse toetamiseks. See tagatakse eeskätt töökohtade kaitsmise ja ka uute kvaliteetsete töökohtade loomise abil, et täita sektori tööjõuvajadusi tööstuslike väärtusahelate kõigis etappides, mis on olulised õiglase rohepöörde ning kriitiliste toorainete varustuskindluse ja tarnete, samuti sektori konkurentsivõime huvides. Kooskõlas kava „REPowerEU“ ja Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkidega on nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitus¹⁷ õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku tagamise kohta esitatud põhjalikud poliitikasuunised poliitikakujundamiseks, et kaitsta töökohti (sh töötingimusi ja palkasid) ning edendada kvaliteetsete töökohtade loomist tööstuslikes ökosüsteemides ja väärtusahelates; selleks toetatakse muu hulgas tööjõu ümberõpet ja oskuste

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. septembri 2000. aasta direktiiv 2000/53/EÜ kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta (EÜT L 269, 21.10.2000, lk 34–43).

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta direktiiv 2005/64/EÜ, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust, pidades silmas mootorsõidukite korduvkasutatavust, ringlussevõetavust ja taaskasutatavust, ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 70/156/EMÜ.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 (ELT L 353, 31.12.2008, lk 1–1355).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ja millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1–850).

¹⁶ COM(2020) 667 final.

¹⁷ Nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitus õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku tagamise kohta (2022/C 243/04) (ELT C 243, 27.6.2022, lk 35–51).

täiendamist, et viia oskused vastavusse valdkondliku tööturu vajadustega, ning konsulteeritakse sotsiaaldialoogi kaudu sotsiaalpartneritega.

Samuti on algatus kooskõlas järgmiste õigusaktidega:

- direktiiv 2007/2/EÜ,¹⁸ millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE) ja mille eesmärk on tagada liikmesriikide ruumiandmete infrastruktuuride ühilduvus ja kasutatavus Euroopa kontekstis ja riikidevaheliselt, ning
- määrus (EL) 2020/852,¹⁹ millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik (taksonoomia).

Mis puudutab rahvusvahelisi õigusakte, siis on käesolev ettepanek kooskõlas alljärgnevaga:

- ELi rahvusvahelise kaubanduse kohustused ja ELi ühine kaubanduspoliitika; käesolevale määrusele lisatud teatis sisaldab meetmeid, mille eesmärk on tugevdada ja mitmekesistada ELis kriitiliste toorainete välistarneid rahvusvahelistest allikatest, piiramata seejuures kaubanduseeskirjade kohaldamist ja rahvusvahelist konkurentsi;
- ELi ajakohastatud Arktika-poliitika (avaldatud 2021. aastal), mille eesmärk on aidata säilitada rahumeelne koostöö, tegeleda kliimamuutuste mõjuga ja toetada Arktika piirkonna kestlikku arengut kohalike kogukondade, põlisrahvaste ja tulevaste põlvkondade hüvanguks;
- komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ühisteatis Global Gateway kohta, eeskätt mis puudutab strateegilist partnerlust kolmandate riikidega.

Kõrge esindaja täidab igati oma rolli ja teeb koostööd, et tagada ELi välistegevuse ja muude poliitikavaldkondade kooskõla.

Määrusega tagatakse kooskõla ka muude menetluses olevate ettepanekutega.

- Määrus on kooskõlas patareisid ja akusid käsitleva määrusega,²⁰ mis sisaldab konkreetseid sätteid ühtsele turule lastavates akudes ja patareides sisalduvate kriitiliste toorainete kohta, arvestades, et käesoleva määruse eesmärk on suurendada ELi võimekust tarnida neid tooraineid ning muuta nende keskkonnajalajälge käsitlev teave läbipaistvamaks ja tagada, et see tehakse kättesaadavaks ELi ühtsele turule laskmisel. Seejuures järgitakse sarnast lähenemisviisi nagu keskkonnajalajäljega seotud kohustuste järkjärgulisel kehtestamisel.
- Määrusega täiendatakse ettepanekut äriühingute kestlikkuselase hoolsuskohustuse direktiivi kohta²¹. Äriühingute kestlikkuselase hoolsuskohustuse direktiivi ettepanek võib küll hõlmata kriitilisi tooraineid kasutavaid äriühinguid, tagades, et need äriühingud tegelevad piisaval määral oma tegevuse ja väärtusahelate tõttu

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2007. aasta direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT L 108, 25.4.2007, lk 1–14).

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (PE/20/2020/INIT).

²⁰ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2006/66/EÜ ja muudetakse määrust (EL) 2019/1020 (COM(2020) 798 final).

²¹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb äriühingute kestlikkuselast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (COM(2022) 71 final).

inimõigustele või keskkonnale tekkiva kahjuliku mõjuga, kuid see ei sisalda nõuet esitada teavet kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje kohta. Vajaduse korral võivad kriitiliste toorainete määruse alusel iga tooraine puhul arvutatava keskkonnajalajälje andmed aidata asjaomaseid hoolsuskohustuse põhimõtteid tõhusalt täita.

- Kuna määrusega suurendatakse Euroopa tööstuse vastupanuvõimet ja valmisolekut kriitiliste toorainete valdkonnas, täiendab määrus ühtse turu hädaolukorra mehhanismi, mis võimaldab komisjonil võtta sihtmeetmeid valvsus- või hädaolukorrarežiimis, kui tekkinud on strateegiliste kaupadega (sh kriitilised toorained) varustatust ähvardav oht või tarnehäire.
- Samuti tagatakse määrusega, et kiibimääruse ja nullnetotööstuse määruse alusel toetatava peamise tehnoloogia tootjad võivad loota kindlatele ja kestlikele kriitiliste toorainete tarnetele.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Käesoleva määruse õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 114; selle artikli alusel on Euroopa Parlamendil ja nõukogul õigus võtta vastu meetmeid, mille eesmärk on rajada siseturg ja tagada selle ladus toimimine.

Määruse ettepanek on tagada kriitiliste toorainete kindel ja kestlik tarnimine ELis. Ilma kõnealuste meetmeteta on praeguste pakumise ja nõudluse suundumuste juures tõenäoline, et paljusid kriitilisi tooraineid ähvardab tõsine ja struktuuriline oht tarnehäirete tekkeks. Kuna need toorained on keskse tähtsusega mitme strateegilise sektori toimimisel, tuleb võimalike tarnehäirete ohuga tegeleda, et säilitada Euroopa turgude stabiilsus. Tarnehäired ja nendega kaasnev toorainete nappus ja hinnavolatiilsus ajendab riike võtma ühepoolseid meetmeid, et tagajärgi leevendada. Ehkki põhimõtteliselt on kõnealused meetmed põhjendatud, võivad need moonutada konkurentsi ja takistada kaupade vaba liikumist ELis, kui riigid tegevust omavahel ei koordineeri.

Kehtestades koordineeritud meetmed, mille eesmärk on struktuuriliselt vähendada tarnehäirete tõenäosust, sealhulgas meetmed liidusiseste tarnete tugevdamiseks ning riskide ja valmisoleku jälgimiseks, soodustatakse käesoleva algatusega ühtse turu toimimist, pidades silmas, et sellega:

- määratakse kindlaks ühised eesmärgid ning kriitiliste ja strateegiliste toorainete ühtne määratlus;
- kehtestatakse ühine ja järjekindel lähenemisviis Euroopa võimekuse suurendamiseks kriitiliste toorainete alal, toetades strateegilisi projekte ja koordineerides seda toetust; see omakorda aitab vältida võimalikku konkurentsimoontonutust ja turu killustatust, mis tekiks juhul, kui toetusmeetmeid ei koordineeritaks, samuti aitab see tagada võrdsed võimalused siseturul toorainete valdkonnas tegutsevatele äriühingutele;
- nähakse ette riskiseire- ja valmisolekumeetmed, et äriühingutel oleks kogu siseturul juurdepääs sarnasele riskiseirel põhinevale teabele ning et valmisolekumeetmed oleksid ühtlustatud;
- ühtlustatakse turulelaskmisnõuded püsimagnetide sisaldavate toodete puhul (seoses magnetite ringlussevõetavuse ja ringlussevõetud materjalide sisaldusega) ja kriitilisi tooraineid sisaldavate toodete puhul (seoses keskkonnajalajälje deklaratsiooniga), vältides seeläbi ELi-siseseid piiranguid ja aidates tagada kaupade vaba liikumise.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Selle määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid saavutada üksi. Esiteks ei oleks kriitiliste toorainetega seotud võimekuse suurendamine riigi tasandil otstarbekas näiteks seetõttu, et mõnes liikmesriigis neid tooraineid ei esine, investeeringuvajadused on suured ning ühtlasi on toorainete maailmaturul konkurentsipüsimeks vaja märkimisväärset mastaabisäästu. Teiseks, kui liikmesriigid ja komisjon ei koordineeri omavahel tegevust ega tee koostööd, et laiendada tarneriskide seiret ja suurendada riskivalmidust, tehakse tõenäoliselt topelttööd, mis omakorda põhjustab ebatõhusust. Kavandatav raamistik peaks tagama tõhusama ülesannete jaotuse ning aitama koondada ja jagada asjaomast teavet.

Kui liikmesriigid võtaksid käesoleva määrusega ette nähtud meetmeid üksi, ei oleks need nii tõhusad, pidades silmas, et käsitletavat probleemi on seotud ühtse turuga tervikuna. Need ei piirdu ühe liikmesriigi ega liikmesriikide rühmaga, vaid puudutavad kogu ELi tööstusbaasi. Peale selle ei oleks liikmesriigi tasandi lähenemisviisid tõenäoliselt piisavad selleks, et täita ühtsel turul omavahel tihedalt seotud tarneahelate vajadusi.

Strateegilisteks projektideks lubade andmise eest jäävad ka edaspidi ainuvastutavaks liikmesriikide ametiasutused, kes peavad järgima käesolevas ettepanekus esitatud menetlusnorme. Seega on liikmesriikidel võimalus tõkestada oma territooriumil kavandatavale projektile strateegilise staatuse andmine.

- **Proportsionaalsus**

Kavandatavad meetmed ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik kriitiliste toorainete tarnekindluse tagamiseks. Liidu tasandi tegevusel on tõendatav lisaväärtus, mis tuleneb vajalike meetmete ulatusest, kiireloomulisusest ja mahust.

- Strateegiliste projektidega seotud meetmete puhul keskendutakse strateegilistele toorainetele, et kaasata määruse kohaldamisalasse materjalid, mida on kõige enam vaja ELi rohe- ja digipöörde eesmärkide saavutamiseks ning ka vastupanuvõime ja tarnekindluse suurendamiseks.
- Maavarauuringutega seotud meetmed on proportsionaalsed iga liikmesriigi territooriumi suurusega ning igale liikmesriigile jääks võimalus lähtuda kehtivast maavarauuringute poliitikast. Selleks et soodustada kriitiliste toorainete väärtusahela arengut, on aga vaja riiklikke maavarauuringute programme.
- Kavandatavate meetmete hulgas on korrapärane läbivaatamine ja suhtlus liikmesriikidega, eelkõige seiret ja juhtimist käsitlevate sätete puhul.
- Seiremeetmed jätavad vastutuse peamiste turuosaliste kindlakstegemise ja jälgimise eest liikmesriikidele. Äriühingute kohustus esitada teavet on piiratud, sest seda peavad tegema üksnes kriitiliste toorainete kaevandamise, rafineerimise või ringlussevõttuga tegelevad suurettevõtjad.
- Äriühingute riskivalmidusele keskenduvad meetmed piirduvad teatavate suurettevõtjatega, kes toodavad strateegilisi tooraineid sisaldavat strateegilist tehnoloogiat, ning nende tarneahelate siseaudititega.
- Kestlikkusega seotud meetmete puhul ei ulatu kehtestatavad nõuded kaugemale sellest, mis on vajalik, et soodustada teiste toorainete turu arengut või suurendada kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje alase teabe läbipaistvust järkjärgulise ja tõendus põhise lähenemisviisi alusel.

- **Õigusakti valik**

Kõige sobivamaks õigusaktiks peetakse määrust, sest see võimaldab kehtestada riikide ametiasutustele ja asjaomastele ettevõtjatele vahetult kohaldatavad nõuded. See aitab tagada, et kõiki nõudeid täidetakse õigeaegselt ja ühtsel viisil, mis omakorda suurendab õiguskindlust.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Kooskõlas parema õigusloome suunistega konsulteeris komisjon põhjalikult sidusrühmadega ning järgis selles menetluses konsultatsioonistrateegiat, et koguda usaldusväärset teavet mitmesuguste meetodite, konsulteeritud poolte ja vahendite abil. Sidusrühmadega konsulteerimise eesmärk oli koguda ja hinnata kõiki asjakohaseid tõendeid, sealhulgas andmeid ja teavet poliitilise otsuse kulude ja tulude ning võimaliku ühiskondliku mõju kohta. Strateegia töötati välja sekkumisloogika alusel, keskendudes sekkumist nõudvatele probleemsetele aspektidele ning ELi kriitiliste toorainete väärtusahela puhul kindlaks tehtud omadustele.

Komisjon korraldas konsultatsioonistrateegia alusel mitu tegevust: siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEdes peadirektoraadi korraldatud avatud veebikonsultatsioon, mis kestis 2022. aasta 30. septembrist 25. novembrini, tagasisidekorje mõjuhinnangu koostamiseks (tagasisidet sai esitada samal perioodil) ja sihtküsitlus toorainete varumise ja loamenetluste kohta ELi liikmesriikides (küsimustikku jagati toorainetarnete eksperdirühmas). Avalikul konsultatsioonil esitati komisjonile 259 vastust, kusjuures 52 vastanut oli lisanud poliitikadokumendi. Samuti laekus komisjonile 310 vastust tagasisidekorje käigus. Avaliku konsultatsiooni tulemused on kokku võetud faktikokkuvõttes, mis on koos tagasisidekorje vastustega avaldatud komisjoni portaalis „Avaldage arvamust!“.

Üldjoontes kinnitasid sidusrühmad, et ELi 2020. aasta kriitiliste toorainete tegevuskava alusel käimasolevad algatused aitavad suurendada kriitiliste toorainete tarnekindlust, eeskätt strateegiliste toorainepartnerluste abil. Sellegipoolest juhtisid nad tähelepanu, et ELi-sisene võimekus ja tööstuse vastupanuvõime tarneriskidele ei ole piisaval määral paranenud. Komisjoni idee esitada ettepanek algatuse kohta, mille eesmärk on tagada kindel ja kestlik juurdepääs kriitilistele toorainetele ja parandada seejuures Euroopa vastupanuvõimet ja valmisolekut, tegeledes haavatavate kohtadega tarneahelas, pälvis ulatuslikku toetust. Tarneahela haavatavuste küsimuses osutati laekunud vastustes mitmele struktuursele puudusele, mis takistavad projektide väljatöötamist ELi kaevandustööstuses. Nende probleemide lahendamise küsimuses rõhutati strateegiliste projektide elluviimise olulisust kaevandamis-, töötlemis- ja ringlussevõtuetapis, et arendada ELi kriitiliste toorainete väärtusahelat.

Ettevõtjad ja äriühingud keskendusid oma vastustes menetlus- ja halduskuludele ning pidasid vajalikuks meetmeid, millega ühtlustatakse loamenetlusi ja hõlbustatakse juurdepääsu rahastusele. Vabauhendused ja kodanikud väljendasid muret selle üle, et ilma asjakohaste keskkonnaalaste ja sotsiaalsete kaitsemeetmeteta võib kaevandamis- ja töötlemisprojektidel olla kahjulik keskkonna- ja sotsiaalne mõju.

Sidusrühmad olid üksmeelel, et ELi kriitiliste toorainete väärtusahela jaoks tuleb tagada püsivad võrdsed võimalused. Vabaühendused juhtisid tähelepanu sellele, kui oluline on vähendada ELi toorainete keskkonnajalajälge ning edendada seejuures ressursside tõhusamat kasutamist ja kavandada tegevust, mille mõju keskkonnale on väiksem. Samuti leidsid sidusrühmad, et kriitiliste toorainete hankimisega kaasnevate tavapäraste probleemidega tegelemiseks tuleks rakendada sidusamat ja paremini koordineeritud lähenemisviisi, eeskätt laiendada seiret ja prognoosimist ning võtta paremini kooskõlastatud meetmeid riskivalmiduse tagamiseks. Küsimuses, kuidas oleks kõige parem vajalikke meetmeid võtta, jäid sidusrühmad aga eriarvamusele.

Üldjoontes olid sidusrühmad nõus, et liikmesriikide tasandi meetmetest ei piisaks kriitiliste toorainete tarnimisel esinevate haavatavustega toimetulekuks, võttes arvesse probleemide keerukust, läbipaistmatust ja riikidevahelist mõõdet, ning pooldasid selle küsimuse puhul pigem ELi tasandi meetmeid.

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ei kohaldata.

- **Mõjuhindang**

Kooskõlas parema õigusloome suunistega põhineb käesolev õigusakti ettepanek mõjuhindangul, milles on analüüsitud üldprobleemi ja alamprobleeme, mis on seotud sellega, et ELis ei ole tagatud kindlat ja kestlikku kriitiliste toorainete tarnimist. Mõjuhindang on kindlaks tehtud võimalikud poliitikavariandid, et tegeleda probleemide põhjustega, ning hinnatud nende tõenäolist mõju. Selle koostamisel võeti arvesse komisjonis kriitiliste toorainete küsimustega tegeleva talustevahelise juhtrühmaga peetud konsultatsiooni tulemusi.

Õiguskontrollikomitee esitas 20. jaanuaril 2023 mõjuhindangu kohta negatiivse arvamuse. Õiguskontrollikomitee soovitas:

- selgitada algatuse poliitilist konteksti ja täpsustada, kuidas mõjutab eelseisev algatus paralleelseid algatusi ja regulatiivseid lünki;
- paremini selgitada üld- ja erieesmärgid, nende saavutamise ajakava, koosmõju ja edusammude hindamise mudeleid;
- täiustada poliitikavariantide lähtestsenaariumi, koosseisu ja ajakava;
- parandada peamise mõju hindamist.

Pärast läbivaadatud mõjuhindangu esitamist avaldas õiguskontrollikomitee 16. veebruaril 2023 reservatsioonidega positiivse arvamuse.

Mõjuhindang põhineb kindlatel poliitikasammastel, mis käsitlevad kindlakstehtud probleemi põhjusi ja millega püütakse saavutada algatuse eesmärgid. Iga samba kohta on välja toodud kolm poliitikavarianti, lähtudes ulatusest, ressursside tasemest, tulemuslikkusest ja sidususest, loodavast koostoimest ning proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse põhimõttest. Kokkuvõtlikult ulatuvad poliitikavariandid 1. variandist (praeguste suundumuste jätkumise stsenaariumile kõige lähedasem variant) 3. variandini (ulatuslikum lähenemisviis, sh meetmed, mis lähevad kehtivast õigusraamistikust kaugemale, kuid on siiski tehniliselt teostatavad).

1. poliitikavariandiga nähakse ette mehhanism strateegiliste toorainetega seotud sihtväärtuste kehtestamiseks ja ELi kriitiliste toorainete nõukogu raames loodav juhtimisstruktuur, mida toetavad riikide ametiasutuste võrgustik ja komisjonisisene

tegevusvõimekus. Selle üksuse eesmärk oleks arendada seirevõimekust, aidata kaasa ELi strateegiliste varude koordineerimisele ja tagada, et äriühingud oleksid paremini valmis võimalikeks tarnehäireteks. Muu hulgas toetatakse väärtusahelat, eeskätt tagatakse parem koordineerimine maavarauuringute etapis, suurem toetus riiklikele kriitiliste toorainete projektidele ning parem juurdepääs rahastusele. Ringluspõhisuse valdkonnas on kavas esitada soovitus väikese tarbeelektroonika kohta ja kuulutada välja edasisi meetmeid. Selle variandiga plaanitakse suurendada ELi jõupingutusi rahvusvaheliste standardite koostamisel, samuti kehtestada kriitiliste toorainete kestlikkusega seotud sertifitseerimiskavade miinimumnõuded ning ELi turule lastavate kriitiliste toorainete keskkonnajalajäljega seotud teabele esitatavad nõuded.

2. poliitikavariandiga on ette nähtud sama juhtimismehhanism, mis 1. variandi puhul, ning samad seire, strateegiliste varude ja riskivalmidusega seotud ülesanded. See variant läheb ELi väärtusahela tugevdamises kaugemale: selleks töötatakse välja rangemad maavarauuringutega seotud kohustused ning viiakse ellu strateegiliste toorainete väärtusahela strateegilisi projekte. See aitaks ühtlustada projektide loamenetlusi ning koordineerida juurdepääsu rahastusele. Ringluspõhisuse edendamiseks on muu hulgas kavas teha sihipäraseid muudatusi kaevandamisjäätmete direktiivis. Standardite valdkonnas plaanitakse muu hulgas koostada täiendavad standardimisdokumendid tööstusprotsesside kohta ning keskkonnajalajälje puhul on kavas töötada etapiviisiliselt välja kriitiliste toorainete künnised, tingimusel et vastavaotstarbelise hinnangu kohaselt ei kahjusta see tarnekindlust.

3. poliitikavariandi puhul arendatakse välist juhtimisvõimekust, mis võimaldab kavandada ambitsioonikaid meetmeid strateegiliste varude, seire ja riskivalmiduse valdkonnas. Keskkel kohal on ka strateegilised projektid, mille puhul oleks kasulik toetada loamenetlusi täiendavalt liikmesriikide sihtotstarbelistest ressurssidest ja eraldiseisvast Euroopa kriitiliste toorainete fondist. Nagu 2. poliitikavariant, nii sisaldab ka see variant ringluspõhisuse, standardite ja keskkonnajalajäljega seotud meetmeid.

Kokkuvõttes eelistatakse 2. poliitikavarianti, sest seda toetavad sidusrühmad ja liikmesriigid, sellega kaasnev lisakoormus institutsioonidele on piiratud, selle kulud on suhtelises arvestuses väiksemad ning see aitab saavutada üld- ja erieesmäärke. See variant tagab selge lisaväärtuse ühtse turu toimimisele ning positiivse majandusliku mõju kriitiliste toorainete tootjatele ja järgneva etapi sektoritele, sest see suurendab tööstuse vastupanuvõimet ja soodustab ELi kriitiliste toorainete väärtusahela arengut. 3. poliitikavariant oleks teatavate eesmärkide saavutamisel tulemuslikum (eeskätt seire ja rahastuse kättesaadavuse osas), kuid see ei oleks praeguste eelarvepiirangute tõttu teostatav.

Erinevused võrreldes mõjuhinnangus eelistatud variandiga

Määrus sisaldab alljärgnevaid meetmeid, mida mõjuhinnangus ei hinnatud.

- Strateegiliste toorainete ühisostmisega seotud meetmed. Neid meetmeid kaaluti esmalt 3. poliitikavariandi all (strateegilised varud), kuid hiljem leiti, et need on teostatavad 2. poliitikavariandi raames, isegi kui puudub konkreetne raamistik varude loomiseks. Haruldastest muldmetallidest magnetite ringlussevõetavuse ja ringlussevõetud materjalide sisaldusega seotud meetmed. Neid meetmeid mõjuhinnangus üksikasjalikult ei käsitletud, kuigi need keskenduvad mõjuhinnangus kirjeldatud olulisele probleemile, nimelt sellele, et ELi jäätmeõigusaktides ei ole kriitiliste toorainete taaskasutamist piisavalt sihikule võetud. Selleks et paremini mõista magnetite ringluspõhisusega seotud probleeme ja meetmete võimalikku mõju, kogus komisjon tõendeid ka ekspertidelt, mõttekodadelt ja tööstusharu esindajatelt. Samuti tuleks kehtestada sätted nõuetele vastavuse ja vastavuseelduse kohta, et koostada saaks vajalikud standardid.

- Strateegiliste partnerluste raames tehtava koostööga seotud meetmed. Pärast seda, kui õiguskontrollikomitee soovitusel täiendati mõjuhinnangu rahvusvahelist mõõdet, peeti vajalikuks lisada meede, mis rõhutaks vajadust tagada koostöö ja vastastikune täiendavus ELi strateegilistes toorainepartnerlustes kolmandate riikidega, sealhulgas sidusus kahepoolse koostööga, mida liikmesriigid teevad asjaomaste kolmandate riikidega, ning vastastikune täiendavus ettepanekule lisatud teatistes välja kuulutatud meetmetega.
- Väärtusahelate stressitestidega seotud meetmeid kaaluti 3. poliitikavariandi raames, kuid määruses on need täpsema suunitlusega ja keskenduvad üksnes strateegilistele toorainetele. Eeldatavalt saavad komisjon ja liikmesriigid nende meetmete rakendamiseiga seotud ülesandeid jagada; see omakorda aitab vähendada halduskoormust.

Need uued meetmed piirduvad mõjuhinnangus analüüsitud küsimuste üldraamistikuga ega muuda oluliselt variantide võrdluse tulemust ega eelistatud varianti.

Kavandatav määrus sisaldab ka alljärgnevaid meetmeid, mida küll hinnati mõjuhinnangus, kuid mida rakendatakse teistmoodi.

- Ettepaneku kohaselt sätestatakse mõjuhinnangus kavandatud meetmed, mis käivad kaevandamisjäätmete kohta, otse määruses, selle asemel et teha sellekohaseid muudatusi kaevandamisjäätmete direktiivis; nii saab neid kohaldada varem ja vahetumal viisil.
- Meetmed, mille eesmärk on suurendada elektroonikaromude ja muude suures koguses kriitilisi tooraineid sisaldavate toodete ja komponentide kogumist ja mis soovitati mõjuhinnangus vastu võtta komisjoni soovitusena, kehtestatakse otse määruses. Sellekohane soovitus esitatakse ettepanekule lisatud teatistes koos teatavate muude kavandatud ringlusmeetmete loeteluga, et pakkuda liikmesriikidele juhtnööre määruse kohaselt nõutavate meetmete edaspidiseks rakendamiseks.
- Mõjuhinnangus kirjeldatud eelistatud variant sisaldas meetmeid, mille kohaselt peaksid kestlikkuselased väited põhinema tunnustatud sertifitseerimiskavadel, kuid nende rakendamise puhul kestlikkuselastele väidetele ei osutata. Kõnealuste väidete suhtes hakatakse kohaldama komisjoni roheväidete algatuse raames välja kuulutatud horisontaalseid õigusakte. Ettepanek sisaldab sätet, mis võimaldab komisjonil tunnustada kriitiliste toorainete projektide kestlikkuse sertifitseerimise kavasid. Sellises kavas osalemine annab projektiarendajatele võimaluse selgel ja tõhusal viisil tõendada, et projekt vastab kestlikkust edendava strateegilise projekti kriteeriumile.

• **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Käesolev ettepanek ei too eeldatavalt kaasa märkimisväärset regulatiivset lisakoormust.

Ettevõtjatele selle määruse kohaldamisel otseselt tekkivad halduskulud on piiratud. Eeskätt on need kulud seotud sellega, et teatavad kriitiliste toorainete väärtusahelas tegutsevad suurettevõtjad peavad täitma aruandekohustusi, kusjuures muudele äriühingutele on aruandlus vabatahtlik. Tekkivad kulud korvab nendele ettevõtjatele tõenäoliselt see, et teatavatel tingimustel (nt kui nende projektid tunnustatakse strateegiliseks) suurendavad ühtlustatud loakohustused tõhusust. Piiratud arvul suurettevõtjatel, kes kasutavad strateegilisi tooraineid strateegilise tehnoloogia tootmiseks, tuleb kanda ka auditi korraldamise kulud.

Määrusega kaasnevate halduskuludena käsitatakse ka kulusid, mis on seotud keskkonnajalajälje arvutamiseks vajalike uuringutega; need kulud tuleb kompenseerida muude algatustega.

Kulude hindamise käigus hinnatakse ka kulusid, mis tulenevad sellest, et olemasolevate kaevanduste kohta tuleb esitada lisateavet. Kuna see jäätmevoogusid käsitlev teave soodustab tõenäoliselt täiendavat majandustegevust (taaskasutamise kujul), on võimalik need kulud tõenäoliselt tasaarvestada.

Liikmesriikide kulud on tõenäoliselt suuremad. Sellegipoolest suurendab määrus koostoimet ja vähendab liikmesriikide meetmete kattuvust. See võib omakorda pakkuda säästuvõimalusi tänu paremale koordineerimisele, näiteks seire ja strateegiliste varude valdkonnas. Algatus ei näe ette kulusid kodanikele.

- **Põhiõigused**

Ettepaneku kohaselt tuleb tagada toetust saavate strateegiliste projektide kestlik elluviimine. Kestlik elluviimine tähendab omakorda seda, et projektide puhul tuleb tagada nii keskkonnakestlikkus kui ka rahvusvaheliste õigusaktide, suuniste ja põhimõtetega ette nähtud inimõiguste austamine.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek mõjutab komisjoni eelarvet. Täpsemalt on täieliku toimivuse saavutamisel vaja kuni 33 täistööajale taandatud töötajat aastas, et rakendada määrust ja seotud delegeeritud õigusakte ELi mitmeaastase finantsraamistiku perioodil 2024–2027.

Lisaks 3,2 miljoni euro suurusele summale rubriigi 1 all, millest rahastatakse mitmesuguseid määruse rakendamiseks vajalikke uuringuid, tuleb võtta olemasolevatel eelarveridadel kulukohustusi summas 14 969 miljonit eurot (rubriik 7, halduskulud). Uued kulukohustused kaetakse asjaomaste programmide olemasolevatest eelarvevahenditest. Mõju eelarvele on peamiselt seotud tööga, mille eesmärk on:

- koostada käesoleva määruse rakendamiseks vajalikud delegeeritud õigusaktid ja rakendusaktid, sh:
 - rakendusaktid järgmistes küsimustes: strateegiliste projektide elluviimine ja iga-aastane aruandlus; üldgeoloogiliste uurimistööde programmid; äriühingute riskivalmidus; kindlakstegemine, millised olulusringi lõppu jõudnud tooted ja jäätmevood sisaldavad olulises koguses kriitilisi tooraineid, ning
 - delegeeritud õigusaktid järgmistes küsimustes: kriitiliste ja strateegiliste toorainete määratlus; püsimagneteid sisaldavate toodete ringlussevõetud materjalide sisaldus; püsimagneteid sisaldavate toodete tollikoodid; keskkonnajalajälje arvutamise ja kontrolli eeskirjad ning keskkonnajalajälje tulemusklassid,
- osutada sekretariaaditeenust Euroopa kriitiliste toorainete nõukogule;
- tegeleda uuringute ja lepingute haldusega;
- täita seire, andmete kogumise ja riskihindamisega seotud ülesandeid, eeskätt turuseire ning kriitiliste ja strateegiliste toorainetega seotud aruandluse ja nende kriitilisuse hindamise puhul;
- koordineerida liikmesriikide esitatud teavet;
- tagada, et liikmesriigid täidavad ringluspõhisuse meetmetega (sh kaevandamisjäätmete kohta käivad meetmed) seotud kohustusi;
- hinnata keskkonnajalajälje leidmise meetodi sobivust, töötada välja arvutusmeetodid ja jälgida meetmete kohaldamist;

- tagada standardimisemeetmete võtmine ja koostada standardimisvolitused;
- koordineerida riigi tasandil tehtavaid maavarauuringuid;
- koordineerida liikmesriikide teavet strateegiliste varude kohta ja võimaluse korral suuniste väljatöötamist;
- pakkuda pidevat tuge ja teavet strateegilisteks projektideks, eeskätt seoses loamenetlustega, ning toetada valikumenetlust.

Mis puudutab personalivajadusi, siis on komisjon hoolikalt uurinud võimalusi jagada tööd peadirektoraatide vahel, paigutada võimaluse korral töotajaid ümber ning korraldada delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide ettevalmistamiseks ning valdkonnaülestes ülesannetes täitmiseks vajalik teaduslik ja tehniline tugi allhankena. Sellegipoolest on ilmne, et meetmete ambitsioonikust ja kriitiliste toorainete kasvavat olulisust silmas pidades tuleb tagada struktureeritud lähenemisviis, et arendada ELi võimekust selles küsimuses meetmeid võtta.

5. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Käesoleva ettepaneku sidusust, tulemusi, mõju, proportsionaalsust ja subsidiaarsust hindab komisjon viis aastat pärast kohaldamise alguskuupäeva.

Hindamise põhijäreldused esitatakse aruandes Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Euroopa Regioonide Komiteele ja aruanne avalikustatakse.

Hindamiseks esitavad Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu, liikmesriigid ja riikide pädevad asutused komisjonile taotluse korral teavet. Eeskätt tähendab see teavet edusammude kohta ELi võimsusega seotud sihttasemete saavutamisel väärtusahela eri etappides ning seiretegevuse tulemuslikkuse kohta.

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Määruse **I peatükis** esitatakse üldsätted ja mõistete määratlused. Määruse kohaselt on selle üldeesmärk tagada ELi juurdepääs kriitiliste toorainete kindlatele ja kestlikele tarnetele; selleks tuleb saavutada neli erieesmärki: tugevdada ELi võimsust väärtusahela eri etappides, mitmekesistada toorainete importi ELis, suurendada riskimaandamis- ja seirevõimekust ning tagada hästi toimiv ühtne turg, parandades seejuures kriitiliste toorainete kestlikkust ja ringluspõhisust. Kahe esimese eesmärgi puhul määratakse kindlaks sihttasemed edusammude hindamiseks.

II peatükis esitatakse kriitiliste ja strateegiliste toorainete loetelud, mis vaadatakse I ja II lisas kirjeldatud meetodite alusel vähemalt iga nelja aasta järel läbi. Nende loeteludega määratakse kindlaks eri meetmete ulatus.

Komisjon hindab enam kui 80 ELi majanduses kasutatava tooraine tarneriski ja majanduslikku olulisust, lähtudes kõige hiljutisema täieliku viieaastase perioodi keskmistest andmetest. Tarneriski kindlaksmääramisel võetakse arvesse ülemaailmse ja ELi tarnetegevuse kontsentreeritust, ELi sõltuvust impordist, teiste toorainete kasutamise määra ja tehnilist asendatavust. Majandusliku olulisuse arvutamisel võetakse aluseks NACE kahenumbrilise taseme sektorites kasutamise osakaal ja lisaväärtus, arvestades majanduslikku asendatavust. Künniseid ületavaid tooraineid käsitatakse kriitiliste toorainetena.

Selle tunnustatud meetodi alusel saab kindlaks teha tarneahelate probleemid kogu ELi majanduses. Selleks et saada dünaamilisem ülevaade ülemaailmse nõudluse ja pakkumise oodatavatest suundumustest, on vaja täiendavat lähenemisviisi. See peaks võimaldama teha kindlaks ELi rohe- ja digipöörde ning kaitse- ja kosmosetööstuse eesmärkide saavutamiseks vajalikud toorained ning analüüsida edasisi probleeme ja peamisi sõltuvusi nende toorainete tarnimisel.

Kõik toorained, mida kriitilisuse hindamise raames uuritakse, kaardistatakse vastavalt kasutusale ja olulisusele tehnoloogia jaoks, mis toetab rohe- ja digipöörde ning kaitse- ja kosmosetööstuse eesmärkide saavutamist. Kvalitatiivses analüüsis lähtuti järgmistest uurimustest: „Materials Dependencies for Dual-Use Technologies Relevant to Europe’s Defense Sector“ (2019) (Euroopa kaitsesektori seisukohast olulise kahesuguse kasutusega tehnoloogia sõltuvus toorainetest)²², „Critical Raw Materials for Strategic Technologies and Sectors – a Foresight Study“ (Prognoosiv uuring ELi strateegiliste tehnoloogiate ja sektorite jaoks kriitiliste toorainete kohta)²³, „Study on the resilience of critical supply chains for energy security and clean energy transition during and after the COVID-19 crisis“ (2020) (Kriitilise tähtsusega tarneahelate vastupanuvõime energiapuuduse ja puhtale energiale ülemineku tagamiseks COVID-19 kriisi ajal ja pärast seda)²⁴ ning „Supply Chain Analysis and Material Demand Forecast in Strategic Technologies and Sectors in the EU – A Foresight Study“ (2023) (Prognoosiv uuring, milles analüüsitakse ELi tarneahelaid ja prognoositakse toorainete nõudlust strateegiliste tehnoloogiate ja sektorite puhul)²⁵. Selles analüüsis võetakse ühtlasi arvesse asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide, näiteks Rahvusvahelise Energiaagentuuri²⁶ ja OECD²⁷ töö tulemusi ning muid andmeallikaid.

Kui tooraine on teatava tehnoloogia seisukohast suure tähtsusega, võetakse arvesse täiendavaid tegureid, lähtudes käesoleva määruse 1. lisas kirjeldatud poolkvantitatiivsest lähenemisviisist. Selleks et hinnata pakkumise puudujäägi võimalikkust ja suurusjärku, tehakse kindlaks nõudluse prognoosid aastani 2030 ja sealt edasi, niivõrd kui usaldusväärsed andmed on kättesaadavad, ning prognoositavat nõudlust võrreldakse praeguse pakkumisega nii ELi kui ka üleilmsel tasandil. Selleks et hinnata, kuidas toorainete tootmine suudab reageerida turusignaalidele, võrreldakse teadaolevaid varusid toorainete praeguse ülemaailmse tootmismahuga. Seejärel kvantifitseeritakse ülemaailmne tootmismahut logaritmiliselt, sest suuri tootmismahute on keeruline suurendada. Neid kaalutlusi silmas pidades pakutakse välja strateegiliste toorainete loetelu (1. lisas).

III peatükis sätestatakse raamistik ELi strateegiliste toorainete väärtusahela tugevdamiseks, et valida välja ja viia ellu strateegilised projektid, mille puhul tagatakse ühtlustatud loamenetlused, hõlpsam juurdepääs rahastusele ja ka parem koordineerimine.

1. jaos kehtestatakse strateegiliste projektide valikut ja elluviimist reguleerivad eeskirjad, sealhulgas strateegiliseks projektiks tunnistamise kriteeriumid ning projektide tunnustamise ja elluviimise kord.

²² <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC117729>.

²³ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/42881?locale=et>.

²⁴ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b80d77b6-2a3b-11ec-bd8e-01aa75ed71a1>.

²⁵ Kinnitamisel.

²⁶ <https://www.iea.org/reports/the-role-of-critical-minerals-in-clean-energy-transitions/mineral-requirements-for-clean-energy-transitions>.

²⁷ <https://www.oecd.org/environment/global-material-resources-outlook-to-2060-9789264307452-en.htm>.

2. jaoga nähakse ette kriitiliste toorainete projektide ja eeskätt strateegiliste projektide ühtlustatud loamenetlused.

3. jao eesmärk on tagada strateegilisi projekte soodustavad tingimused, sealhulgas liikmesriikide antav tugi, et kiirendada projektide elluviimist, rahalise toetuse koordineerimine ja väljaostulepingute hõlbustamine.

4. jaos esitatakse sätted üldgeoloogiliste uurimistööde programmide väljatöötamiseks Euroopas, et hõlbustada maavarauuringute ja kaevandamise projektide arendamist.

IV peatükiga luuakse kriitiliste toorainete tarneahelate koordineeritud seire mehhanism ja nähakse ette meetmed tarneriskide maandamiseks. Selles kehtestatakse raamistik, mis võimaldab süstemaatiliselt jälgida kriitiliste toorainete tarneriske väärtusahelate eri etappides. Samuti nähakse ette riskide maandamise raamistik, millega koordineeritakse strateegiliste toorainete strateegilisi varusid, kehtestatakse suurimportijatele ja -tootjatele nõue oma tarneahelaid korrapäraselt auditeerida ning hõlbustatakse strateegiliste toorainete ühisostusid.

V peatükk sisaldab sätteid kriitiliste toorainete turgude ringluspõhisuse arendamiseks ja kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje vähendamiseks.

1. jaos kehtestatakse eeskirjad, mille kohaselt peavad liikmesriigid vastu võtma ja ellu viima ringluspõhisusega seotud meetmed, eeskätt selliste jäätmevoogude puhul, millel on suur kriitiliste toorainete taaskasutamise potentsiaal, ning liikmesriigid ja kaevandamisjäätmekäitlejad peavad uurima võimalusi eraldada kaevanduste jäätmetest kriitilisi tooraineid. Nõudega esitada teavet toodetes sisalduvate püsिमagnetite tüübi, koostise ja ringlussevõetud kriitiliste toorainete sisalduse kohta parandatakse püsिमagnetite ringluspõhisust. Selle jao kohaselt tuleb sihtotstarbelise hinnangu alusel kehtestada ringlussevõetud materjalide miinimumsisalduse künnised.

2. jaos sätestatakse eeskirjad selle kohta, kuidas komisjon tunnustab kriitiliste toorainete kestlikkusega seotud sertifitseerimiskavasid. Samuti sisaldab see sätteid ELi turule lastavate kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje deklaratsiooni kohta.

3. jaos esitatakse eeskirjad selliste toodete vaba ringluse, nõuetele vastavuse ja turujärelevalve kohta, mis sisaldavad püsिमagnetiteid ja kriitilisi tooraineid, mille puhul tuleb esitada keskkonnajalajälje deklaratsioon.

VI peatükis sätestatakse raamistik, mille alusel tehakse kolmandate riikidega strateegiliste partnerluste raames koostööd toorainete valdkonnas ning suurendatakse koostöömaterjalide strateegiliste partnerluste ja liikmesriikide poolt asjaomaste kolmandate riikidega tehtava koostöö vahel.

VII peatükiga luuakse Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu, kuhu kuuluvad liikmesriikide ja komisjoni kõrgetasemelised esindajad ning mida juhatab komisjon. Nõukogu annab komisjonile nõu ning aitab kaasa koordineerimisele, koostööle ja teabevahetusele, et toetada käesoleva määruse rakendamist.

VIII ja IX peatükk sisaldavad artikleid delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide ning muudes õigusaktides tehtavate muudatuste kohta.

X peatükk sisaldab artikleid karistuste, edusammude jälgimise ja määruse hindamise kohta. Samuti nähakse selles ette liikmesriikide ühine aruandlus eri meetmete kohta ja peatükk sisaldab ka artiklit, millega tagatakse määruse alusel kogutava konfidentsiaalse teabe järjepidev käsitlemine.

I lisas esitatakse strateegiliste toorainete loetelu ja kirjeldatakse nende valimise meetodeid.

II lisas esitatakse kriitiliste toorainete loetelu ja kirjeldatakse nende valimise meetodeid.

III lisaga nähakse ette elemendid, mida tuleb arvesse võtta hindamisel, kas tooraineprojekt vastab strateegiliseks projektiks tunnistamise kriteeriumidele.

IV lisas määratakse kindlaks kriteeriumid, millele peab vastama tunnustatud sertifitseerimiskava.

V lisaga nähakse ette elemendid, mida tuleb arvesse võtta kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje arvutamise ja kontrolli eeskirjade kindlaksmääramisel.

VI lisas esitatakse kombineeritud nomenklatuuri koodide loetelu ja tootekirjeldused toodete puhul, mille suhtes kohaldatakse püsिमagnetite ringluspõhisusega seotud nõudeid.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega sätestatakse kriitiliste toorainete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik ja muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1724 ja (EL) 2019/1020

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust²⁸,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu majanduse ja siseturu toimimise seisukohast on hädavajalik toorainete kättesaadavus. Teatavaid energia tootmiseks mittekasutatavaid ja mittepõllumajanduslikke tooraineid peetakse kriitiliseks, arvestades nende suurt majanduslikku olulisust ja asjaolu, et nende tarneid ähvardab märkimisväärne risk, mis on sageli põhjustatud sellest, et tarnimine on suuresti koondunud mõningatesse kolmandatesse riikidesse. Võttes arvesse paljude selliste kriitiliste toorainete võtmerolli rohe- ja digipöörde saavutamisel ning kaitse- ja kosmoserakendustes, on eelseisvatel aastakümnetel oodata hüppelist nõudluse kasvu. Samal ajal on süvenevate geopoliitiliste pingete ja tiheneva ressursikonkurentsi tõttu üha suurem tarnehäirete risk. Kui kasvavat nõudlust kriitiliste toorainete järele nõuetekohaselt ei juhita, võib see lisaks põhjustada kahjulikku sotsiaalset ja keskkonnamõju. Neid suundumusi silmas pidades tuleb võtta meetmeid, et tagada juurdepääs kriitiliste toorainete kindlatele ja kestlikele tarnetele ning seeläbi kaitsta liidu majanduslikku vastupanuvõimet ja avatud strateegilist autonoomiat.
- (2) Võttes arvesse kriitiliste toorainete väärtusahelate keerukust ja riikidevahelisust, võivad koordineerimata riiklikud meetmed kriitiliste toorainete kindla ja kestliku tarnimise tagamiseks suure tõenäosusega moonutada konkurentsi ja killustada siseturgu. Seega tuleks liidu tasandil luua ühine raamistik, et kaitsta siseturu toimimist ja tegeleda kõnealuse olulise probleemiga üheskoos.
- (3) Esiteks, selleks et liidul oleks juurdepääs kriitiliste toorainete kindlatele ja kestlikele tarnetele, peaks raamistik sisaldama meetmeid, mis vähendaksid liidu kasvavaid tarneriske seeläbi, et nad suurendaksid liidu võimsust kõigis strateegiliste toorainete

²⁸

ELT C , , lk .

väärtusahela etappides, sealhulgas kaevandamisel, töötlemisel ja ringlussevõtul, et saavutada iga strateegilise tooraine puhul kindlaks määratud sihttasemed. Teiseks, kuna liit sõltub ka edaspidi impordist, peaks raamistik sisaldama meetmeid strateegiliste toorainete välistarnete mitmekesistamiseks. Kolmandaks tuleb ette näha meetmed, mis tugevdavad liidu võimet jälgida ja maandada praegusi ja tulevasi tarneriske. Neljandaks peaks raamistik sisaldama meetmeid liidus tarbitavate kriitiliste toorainete ringluspõhisuse ja kestlikkuse suurendamiseks.

- (4) Selleks et määruses sätestatavad meetmed oleksid koondunud olulisematele toorainetele, tuleks kehtestada strateegiliste ja kriitiliste toorainete loetelud. Need loetelud peaksid samuti aitama suunata ja koordineerida liikmesriikide jõupingutusi käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks. Strateegiliste toorainete loetelu peaks sisaldama tooraineid, mis on strateegiliselt väga olulised, kuna neid kasutatakse rohe- ja digipöörde saavutamiseks vajalikus strateegilises tehnoloogias ning kaitse- ja kosmoserakendustes, samuti tooraineid, mida iseloomustab potentsiaalselt märkimisväärne lõhe üleilmse pakkumise ja prognoositava nõudluse vahel ning mille puhul on suhteliselt keeruline tootmist suurendada, näiteks seetõttu, et uued tarnevõimekust suurendavad projektid võtavad kaua aega. Strateegiliste toorainete loetelu tuleks korrapäraselt läbi vaadata, et võtta arvesse võimalikke tehnilisi ja majanduslikke muutusi, ning seda tuleks vajaduse korral ajakohastada. Selleks et jõupingutused, mida tehakse liidu võimsuse suurendamiseks kogu väärtusahelas, liidu tarneriskide jälgimise ja maandamise võimekuse tugevdamiseks ning tarnete mitmekesistamiseks, oleksid suunatud toorainetele, mille puhul on neid jõupingutusi kõige rohkem vaja, tuleks asjaomaseid meetmeid kohaldada üksnes strateegiliste toorainete loetelu suhtes.
- (5) Kriitiliste toorainete loetelu peaks sisaldama kõiki strateegilisi tooraineid ja ka muid tooraineid, mis on olulised liidu majandusele tervikuna ja mille puhul on suur tarnehäirete risk. Selleks et võtta arvesse võimalikke tehnilisi ja majanduslikke muutusi, peaks komisjon jätkama praegu kehtivat tava ja viima korrapäraselt läbi hindamise, lähtudes mitmesuguste toorainete tootmise, kaubanduse, rakenduste, ringlussevõtu ja asendamisega seotud andmetest, et ajakohastada kriitiliste ja strateegiliste toorainete loetelusid vastavalt sellele, kuidas nende toorainete majanduslik tähtsus ja nendega seostatav tarnerisk aja jooksul muutuvad. Kriitiliste toorainete loetelu peaks sisaldama selliseid tooraineid, mis vastavad nii majandusliku tähtsuse kui ka tarneriski künnistele või ületavad seda; seejuures ei järjestata asjaomaseid tooraineid kriitilisuse alusel. Kõnealusel hindamisel tuleks lähtuda viieaastase perioodi kõige hiljutisemate kättesaadavate andmete keskmistest. Käesoleva määruse kohaseid meetmeid, mis on seotud ühtse kontaktpunktiga loamenetluste, planeerimise, maavarauuringute, seire, ringluspõhisuse ja kestlikkuse jaoks, tuleks kohaldada kõigi kriitiliste toorainete suhtes.
- (6) Selleks et tugevdada liidu võimsust strateegiliste toorainete väärtusahelas, tuleks kindlaks määrata sihttasemed, mille põhjal suunata jõupingutusi ja jälgida edusamme. Eesmärk peaks olema suurendada iga strateegilise tooraine puhul võimsust kõigis väärtusahela etappides ning püüda seejuures saavutada strateegiliste toorainete kaevandamise, töötlemise ja ringlussevõtu koguvõimsuse sihttasemed. Esiteks peaks liit kasutama strateegiliste toorainete hankimiseks rohkem omaenda maavarasid ja suurendama võimsust, et vähemalt 10 % liidus tarbitavatest strateegilistest toorainetest kaevandataks kohapeal. Meeles tuleb pidada, et kaevandamisvõimsus ja seega ka kõnealuse sihttaseme saavutamine sõltub suuresti maavarade kättesaadavusest liidus. Teiseks, selleks et kujundada välja terviklik väärtusahel ja vältida kitsaskohti

vaheetappides, peaks liit lisaks suurendama oma väärtusahela töötlemisvõimsust, et katta vähemalt 40 % liidu aastasest strateegiliste toorainete tarbimisest. Kolmandaks võib oodata, et eelseisvatel aastakümnetel saab üha suurema osa liidus tarbitavatest strateegilistest toorainetest asendada teistest toorainetega – see aitaks omakorda muuta liidu toorainetarned kindlamaks ja kestlikumaks. Seega peaks liidusisene ringlussevõtuvõimsus olema piisav, et katta vähemalt 15 % liidu aastasest strateegiliste toorainete tarbimisest. Need sihttasemed on kehtestatud ajavahemikuks 2030. aastani, samamoodi nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1119²⁹ kohased liidu kliima- ja energiaeesmärgid ning Euroopa digikümnenendi digieesmärgid,³⁰ mida kõnealused sihttasemed toetavad. Peale selle aitab kvaliteetsete töökohtade loomine, sealhulgas oskuste arendamine ja ühelt töökohalt teisele liikumise edendamine vähendada valdkondliku tööturu riske ja tagada ELi konkurentsivõime.

- (7) Teatavate toorainete tarne puhul sõltub liit peaaegu täielikult ühestainsast riigist. Selline sõltuvus toob kaasa märkimisväärse tarnehäirete riski. Selleks et vähendada seda võimalikku riski ning suurenda liidu majanduslikku vastupanuvõimet ja taastuvust, tuleks teha tööd selle nimel, et 2030. aastaks ei oleks liit olukorras, kus enam kui 65 % ükskõik millisest strateegilisest toorainest – töötlemata kujul ja ükskõik millises töötlemisetapis – tarnitakse vaid ühest kolmandast riigist; seejuures tuleb erilist tähelepanu pöörata riikidele, millega liit on sõlminud strateegilise toorainepartnerluse, mis suurendab tarnekindlust.
- (8) Kehtestada tuleb sobivad meetmed, et toetada liidus strateegiliste toorainete kaevandamise, töötlemise või ringlussevõutuga seotud strateegilisi projekte, mis koos liikmesriikide jõupingutustega peaksid aitama suurendada võimsust ja saavutada sihttasemed. Samuti tuleks võtta muid meetmeid väärtusahela eri etappide tugevdamiseks, eelkõige maavarauuringute või ringluspõhisuse valdkonnas, et aidata kaasa sihttasemete saavutamisele. Selleks et sihttasemed saavutataks õigeaks ajaks, peaks komisjon Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu abiga jälgima sihttasemete saavutamisel tehtavaid edusamme ja esitama selle kohta aruandeid. Kui edusammud sihttasemete saavutamisel ei ole aruannete kohaselt üldjoontes piisavad, peaks komisjon hindama lisameetmete teostatavust ja proportsionaalsust. Kui edusammude puudumine on seotud üheainsa või mõne üksiku strateegilise toorainega, ei ole põhimõtteliselt vajadust liidu täiendavate jõupingutuste järele.
- (9) Selleks et suurendada liidus võimsust, peaks komisjon tegema Euroopa Liidu kriitiliste toorainete nõukogu abiga kindlaks liidus ellu viidavad strateegilised projektid, mille puhul kavandatakse strateegiliste toorainete kaevandamist, töötlemist või ringlussevõttu. Tõhus toetus strateegilistele projektidele võib aidata parandada järgneva etapi sektorite juurdepääsu toorainetele ning luua majanduslikke võimalusi kogu väärtusahelas, sealhulgas VKEdele, samuti soodustada uute töökohtade loomist. Selleks et tagada strateegiliste projektide väljatöötamine liidus, tuleks selliste projektide puhul seega pakkuda ühtlustatud ja prognoositavaid loamenetlusi ning tuge juurdepääsul rahastusele. Toetuse suunamiseks ja projektide lisaväärtuse tagamiseks tuleks projekte enne sellise toetuse andmist hinnata teatavate kriteeriumide alusel.

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2481, millega luuakse digikümnenendi poliitikaprogramm 2030 (ELT L 323, 19.12.2022, lk 4–26).

Liidusisesed strateegilised projektid peaksid suurendama liidu strateegiliste toorainete tarnekindlust ja olema tehniliselt piisavalt teostatavad ning need tuleks ellu viia keskkonnahoidlikul ja sotsiaalselt jätkusuutlikul viisil. Samuti peaksid need tagama asjaomasest liikmesriigist kaugemale ulatuva piiriülese kasu. Kui komisjon leiab hindamise tulemusena, et need kriteeriumid on täidetud, peaks ta avaldama otsuse, milles projekt tunnistatakse strateegiliseks. Kuna kiire strateegiliseks tunnistamine on liidu tarnekindluse soodustamisel võtmetähtsusega, peaks hindamisprotsess olema lihtne ja mitte üleliia koormav.

- (10) Selleks et mitmekesistada liidus strateegiliste toorainete tarneid, peaks komisjon tegema Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu abiga kindlaks kolmandates riikides ellu viidavad strateegilised projektid, mille puhul kavandatakse strateegiliste toorainete kaevandamist, töötlemist või ringlussevõttu. Nende strateegiliste projektide tulemusliku elluviimise huvides peaks neil olema parem juurdepääs rahastusele. Lisaväärtuse tagamiseks tuleks projekte hinnata teatavate kriteeriumide alusel. Nagu liidu projektid, nii peaksid ka kolmandates riikides ellu viidavad strateegilised projektid suurendama liidu strateegiliste toorainete tarnekindlust, olema tehniliselt piisavalt teostatavad ja põhinema kestlikkusel. Tärkavatel turgudel ja areneva majandusega riikides kavandatavad projektid peaksid tagama liidu ja asjaomase kolmanda riigi vastastikuse kasu ning pakkuma selles riigis lisaväärtust, võttes arvesse ka sidusust liidu ühise kaubanduspoliitikaga. Kõnealune väärtus võib tuleneda sellest, et projektiga toetatakse enam kui üht väärtusahela etappi või et sellega tagatakse kasu majandusele ja ühiskonnale laiemalt, sealhulgas luuakse uusi rahvusvahelistele standarditele vastavaid töökohti. Kui komisjon leiab hindamise tulemusena, et need kriteeriumid on täidetud, peaks ta avaldama otsuse, milles projekt tunnistatakse strateegiliseks.
- (11) Selleks et tagada suurema toorainetootmise tingimustes kestlikkus, tuleks tagada, et uued tooraineprojektid viiakse ellu kestlikult. Sel eesmärgil tuleks käesoleva määruse alusel toetatavaid strateegilisi projekte hinnata rahvusvaheliste õigusaktide alusel, võttes arvesse kõiki kestlikkuse aspekte, mida on rõhutatud ELi toorainekestlikkuse põhimõtetes,³¹ sealhulgas keskkonnakaitse tagamine, sotsiaalselt vastutustundlikud tavad, inimõiguste (nt naiste õiguste) austamine ja läbipaistvad äritavad. Samuti tuleks projektide puhul tagada heauskne koostöö ning põhjalik ja mõtestatud konsulteerimine kohalike kogukondadega, sealhulgas põlisrahvastega. Selleks et tagada projektiarendajatele selge ja tõhus viis selle kriteeriumi täitmiseks, tuleks pidada piisavaks, kui projekt vastab asjaomastele liidu õigusaktidele, rahvusvahelistele standarditele, suunistele ja põhimõtetele või põhineb käesoleva määruse alusel tunnustatud sertifitseerimiskaval.
- (12) Kõigil strateegiliste toorainete projektide arendajatel peaks olema võimalus taotleda, et komisjon tunnistaks projekti strateegiliseks projektiks. Taotlus peaks sisaldama mitmesuguseid kriteeriumidega seotud dokumente ja tõendeid. Selleks et hinnata paremini projekti sotsiaalset, keskkonnaalast ja majanduslikku otstarbekust, teostatavust ja ka hinnangute usaldatavust, peaks projektiarendaja ühtlasi liigitama projekti ÜRO ressursside raamklassifikatsiooni alusel ning esitama selle kohta asjakohased tõendid, et liigitust saaks objektiivselt kontrollida. Samuti tuleks taotlusele lisada projekti ajakava, et hinnata, millal võib projektilt oodata panust

³¹ Euroopa Komisjon, siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEd peadirektoraat, „ELi toorainekestlikkuse põhimõtted“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2021, <https://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/23e4b6a0-41da-11ec-89db-01aa75ed71a1/language-et>.

liidusisese võimsuse või mitmekesistamisega seotud sihttasemete saavutamisse. Kuna kaevandamisprojektide tulemuslikul elluviimisel on keskse tähtsusega avalikkuse heakskiit, peaks projektiarendaja samuti esitama tegevuskava avalikkuse heakskiidu soodustamiseks. Erilist tähelepanu tuleks pöörata sotsiaalpartneritele, kodanikuühiskonnale ja muudele järelevalvet teostavatele pooltele. Samuti peaks projektiarendaja esitama äriplaani, mis sisaldab teavet projekti finantssuutlikkuse kohta, ülevaadet juba enesele kindlustatud rahastamis- ja väljaostulepingutest ning ka hinnanguid võimalike loodavate töökohtade ja kvalifitseeritud tööjõu vajaduse kohta, sealhulgas oskuste täiendamise ja ümberõppe vajadused.

- (13) Taotluste tulemusliku ja tõhusa menetlemise huvides peaks komisjonil olema võimalus menetleda esmajärjekorras selliste projektide taotlusi, mis on seotud konkreetsete alaesindatud väärtusahelaetappide või strateegiliste toorainetega, et saavutada tasakaalustatud viisil kõik käesoleva määruse kohased liidu võimsusega seotud sihttasemed.
- (14) Kuna strateegilise projekti tulemuslikuks elluviimiseks on vajalik selle liikmesriigi koostöö, mille territooriumil projekt aset leiab, peaks sellel liikmesriigil olema õigus vaidlustada teatavale projektile strateegilise projekti staatuse andmine ja seega mitte lasta projektile anda strateegilise projekti staatust liikmesriigi tahte vastaselt. Sellisel juhul peaks asjaomane liikmesriik esitama keeldumise kohta põhjendatud selgituse, osutades kohaldatavatele kriteeriumidele. Samamoodi ei tohiks liit tunnistada strateegiliseks selliseid projekte, mis viiakse kolmandas riigis ellu valitsuse tahte vastaselt, ning seega tuleks tunnustamisest keelduda, kui kolmanda riigi valitsus on selle vaidlustanud.
- (15) Selleks et strateegilise projekti staatuse andmist ei kuritarvitataks, peaks komisjonil olema võimalus tunnistada algne strateegiliseks projektiks tunnistamise otsus kehtetuks, kui projekt ei vasta enam tingimustele või see tunnistati strateegiliseks taotluse alusel, mis sisaldas valeteavet. Enne seda peaks komisjon konsulteerima Euroopa kriitiliste toorainete nõukoguga ja ära kuulama projektiarendaja.
- (16) Võttes arvesse strateegiliste projektide olulisust strateegiliste toorainete tarnekindluse tagamisel, tuleks neid käsitada avalikku huvi pakkuvate projektidena. Strateegiliste toorainete tarnekindluse tagamine on keskse tähtsusega rohe- ja digipöörde õnnestumisel ning ka kaitse- ja kosmosesektori vastupanuvõime huvides. Selleks et suurendada strateegiliste toorainete tarnekindlust liidus, võivad liikmesriigid pakkuda tuge riiklikes loamenetlustes, et kiirendada strateegiliste projektide elluviimist kooskõlas liidu õigusega.
- (17) Riiklike loamenetlustega tagatakse tooraineprojektide ohutus, turvalisus ning vastavus keskkonna-, sotsiaalsetele ja ohutusnõuetele. Liidu keskkonnaõigusaktides on riiklike loamenetluste korra ja sisu jaoks ette nähtud ühised tingimused ning sel viisil tagatakse kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja võimaldatakse kasutada kestlikult liidu potentsiaali toorainete väärtusahelas. Seega ei tohiks strateegilise projekti staatuse andmine piirata kehtivate loaandmistingimuste kohaldamist projektide suhtes, sealhulgas järgmistes õigusaktides sätestatud tingimuste kohaldamist: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/92/EL,³² nõukogu direktiiv

32

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT L 26, 28.1.2012, lk 1–21).

92/43/EMÜ,³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/60/EÜ,³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/75/EL,³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/35/EÜ,³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ³⁷ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/21/EÜ³⁸.

- (18) Samal ajal võib riiklike loamenetluste ettearvamus, keerukus ja mõnikord ülemäära pikk kestus vähendada strateegiliste toorainete projektide tulemuslikuks väljatöötamiseks vajalikku investeerimiskindlust. Seega peaksid liikmesriigid strateegiliste projektide puhul kohaldama ühtlustatud ja prognoositavaid loamenetlusi, et tagada nende projektide elluviimine ja seda kiirendada. Selleks tuleks strateegilistele projektidele anda riiklikul tasandil eelisstaatus, et tagada nende kiire käsitlemine kõigis nendega seotud haldus- ja kohtumenetlustes ning muudes vaidluste lahendamise menetlustes. Käesolev määrus ei tohiks takistada pädevaid asutusi ühtlustamast loamenetlusi kriitiliste toorainete väärtusahela muude projektide puhul, mis ei ole strateegilised projektid.
- (19) Arvestades strateegiliste projektide rolli liidus strateegiliste toorainete tarnekindluse tagamisel ning nende panust liidu avatud strateegilise autonoomia ning rohe- ja digipöörde saavutamisel, peaks loa andmise eest vastutav asutus käsitleda neid avalikku huvi pakkuvate projektidena. Strateegilisteks projektideks, millel on direktiivi 2000/60/EÜ, nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ja direktiivi 2009/147/EMÜ³⁹ kohaldamisalasse kuuluv kahjulik keskkonnamõju, võib loa anda juhul, kui loa andmise eest vastutav asutus järeldab igal üksikjuhul eraldi tehtava hindamise alusel, et projektiga pakutav avalik huvi on suurem kui kõnealune mõju, ning kõik nendes direktiivides sätestatud asjakohased tingimused on täidetud. Vajaduse korral tuleks igal üksikjuhul eraldi tehtaval hindamisel arvesse võtta kaevandamiskohtade geoloogilisi eripärasid, mis piiravad asukohaga seotud otsuseid.
- (20) Selleks et vähendada loamenetluste keerukust ning suurendada nende tõhusust ja läbipaistvust, peaks kriitiliste toorainete projektide arendajatel olema võimalus suhelda üheainsa riikliku ametiasutusega, kes hõlbustab ja koordineerib kogu loamenetlust ning teeb strateegiliste projektide korral põhjaliku otsuse ettenähtud tähtaja jooksul. Sel eesmärgil peaksid liikmesriigid määrama riigi pädeva asutuse. Kui see on vajalik liikmesriigisisese töökorralduse huvides, peaks olema võimalik delegeerida riigi pädeva asutuse ülesanded samadel tingimustel mõnele teisele ametiasutusele. Selleks et riigi pädev asutus või ükskõik milline tema nimel tegutsev ametiasutus saaks

³³ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7–50).

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1–73).

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17–119).

³⁶ ^[1]Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/35/EÜ keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta (ELT L 143, 30.4.2004, lk 56–75).

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta direktiiv 2006/21/EÜ kaevandustööstuse jäätmete käitlemise ja direktiivi 2004/35/EÜ muutmise kohta – Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni avaldus (ELT L 102, 11.4.2006, lk 15–34).

³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

tulemuslikult täita oma tööülesandeid, peaks liikmesriik tagama piisava personali ja piisavad ressursid.

- (21) Selleks et tagada selgus strateegiliste projektide loamenetluse staatuse osas ja vähendada kohtumenetluse kuritarvitamise ohtu, piiramata seejuures tõhusat kohtulikku kontrolli, peaksid liikmesriigid tagama, et kõik strateegiliste projektide loamenetlustega seotud vaidlused lahendatakse aegsasti. Sel eesmärgil peaksid riikide pädevad asutused tagama, et taotlejatel ja projektiarendajatel on võimalik kasutada lihtsat vaidluste lahendamise menetlust ning et strateegilisi projekte käsitletaks kõigis projektidega seotud kohtumenetlustes ja vaidluste lahendamise menetlustes kiirkorras.
- (22) Selleks et kodanikud ja ettevõtjad saaksid takistusteta ja asjatu täiendava halduskoormuseta kasutada ühtse turu eeliseid, on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2018/1724,⁴⁰ millega loodi ühtne digivärv, sätestatud siseturu toimimise seisukohast olulise teabe, menetluste ja abiteenuste internetipõhise pakkumise üldeeskirjad. Käesoleva määrusega hõlmatud teavitamisnõuded ja -menetlused peaksid vastama määruse (EL) 2018/1724 nõuetele. Eeskätt tuleks tagada, et kõik loaandmismenetlused on strateegiliste projektide arendajatele täiel määral kättesaadavad ja läbitavad veebis kooskõlas määruse (EL) 2018/1724 artikli 6 lõikega 1 ja II lisaga.
- (23) Selleks et pakkuda projektiarendajatele ja muudele investoritele kindlust ja selgust, mis on vajalik, et edendada strateegiliste projektide väljatöötamist, peaksid liikmesriigid tagama, et kõnealuste projektide loamenetlus ei kesta eelnevalt kindlaksmääratud tähtajast kauem. Üksnes töötlemist või ringlussevõttu hõlmavate strateegiliste projektide loamenetlus ei tohiks kesta kauem kui üks aasta. Kaevandamist hõlmavate strateegiliste projektide puhul ei tohiks loamenetlus olla pikem kui kaks aastat, võttes arvesse kaasnevat keerukust ja võimaliku mõju ulatust. Nendest tähtaegadest kinnipidamiseks peaksid liikmesriigid tagama, et vastutavatel ametiasutustel on piisavad ressursid ja piisav personal. Komisjon pakub liikmesriikidele nende taotluse korral tehnilise toe instrumendi kaudu tuge reformide kavandamisel, väljatöötamisel ja elluviimisel, sealhulgas riikliku loamenetlusega seotud haldusvõimekuse suurendamisel.
- (24) Liidu õiguse kohaselt nõutavad keskkonnamõju hindamised ja load, sealhulgas seoses veepoliitika, elupaiga- ja linnukaitsega, on tooraineprojekti loamenetluses keskse tähtsusega ja samuti on tegemist oluliste kaitsemeetmetega, mis aitavad vältida või vähendada kahjulikku keskkonnamõju. Selleks et strateegiliste projektide loamenetlused oleksid prognoositavad ja õigeaegsed, tuleks aga kasutada kõiki võimalusi, et nõutavat hindamist ja vajalike lubade saamist lihtsustada, vähendamata seejuures keskkonnakaitse taset. Seda silmas pidades tuleks vajalikud hindamised koondada, et vältida ebavajalikke kattuvusi, kusjuures enne sellist koondhindamist peaksid projektiarendajad vastutavate ametiasutustega sõnaselgelt kokku leppima koondhindamise ulatuses, et vältida tarbetuid järeelmeetmeid.
- (25) Kriitiliste toorainete projektide teostamist võivad takistada maakasutusega seotud konfliktid. Selleks et tasakaalustada avalikke hüvesid ja huve ning vähendada seeläbi konfliktide riski ja kiirendada liidus tooraineprojektide kestlikku elluviimist, on vajalik

⁴⁰

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1724, millega luuakse ühtne digivärv teabele ja menetlustele ning abi- ja probleemilahendamisteenustele juurdepääsu pakkumiseks ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 295, 21.11.2018, lk 1–38).

põhjalikult läbimõeldud planeerimine, sealhulgas ruumilised planeeringud ja üldplaneeringud, mille puhul võetakse arvesse kriitiliste toorainete projektide teostatavust ja hinnatakse võimalikku keskkonnamõju. Seega peaksid vastutavad riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud asutused kaaluma võimalust lisada asjaomastesse planeeringutesse tooraineprojektidega seotud sätted.

- (26) Liidu piires esineb kriitiliste toorainete projektide puhul sageli rahastuse kättesaadavuse probleeme. Kriitiliste toorainete turgusid iseloomustab sageli suur hinnavolatiilsus, pikk projektide teostusaeg, suur kontsentreeritus ja läbipaistmatus. Peale selle nõuab sektori rahastamine põhjalikke eriteadmisi, mis finantsasutustel sageli puuduvad. Selleks et need probleemid lahendada ja aidata saavutada stabiilsed ja kindlad strateegiliste toorainete tarned, peaksid liikmesriigid ja komisjon pakkuma abi rahastusele juurdepääsul ja haldustuge.
- (27) Tugeva väärtusahela saab Euroopas välja ehitada ainult piisavate rahaliste vahenditega. Komisjon teeb koostööd programmi „InvestEU“ rakenduspartneritega, et leida viise investeringute soodustamiseks ja suurendamiseks kooskõlas määruses (EL) 2021/523⁴¹ ning käesolevas määruses sätestatud ühiste eesmärkidega. InvestEU nõustamiskeskus võib aidata välja töötada elujõuliste projektide registri.
- (28) Selleks et kõrvaldada takistused, mida tekitab avaliku ja erasektori praegu sageli killustunud investeerimistegevus, hõlbustada integratsiooni ja suurendada investeringutasuvust, peaksid komisjon, liikmesriigid ja tugipangad oma tegevust paremini koordineerima ning looma koostoime liidu ja riiklike rahastamisprogrammide vahel, samuti tagama parema koordineerituse ja koostöö tööstusharu ja peamiste erasektori sidusrühmadega. Sel eesmärgil tuleks luua Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu allrühm, kuhu kuuluvad eksperdid liikmesriikidest, komisjonist ja ka asjaomastest avaliku sektori finantsasutustest. Selles allrühmas tuleks arutada strateegiliste projektide individuaalseid rahastamisvajadusi ja olemasolevaid rahastamisvõimalusi, et anda projektiarendajatele soovitusi selle kohta, kuidas nendele võimalustele parimal viisil ligi pääseda. Kolmandates riikides kavandatavate projektide rahastamise küsimuste arutamisel ja vastavate soovitude esitamisel peaks Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu eelkõige arvesse võtma strateegiat „Global Gateway“⁴².
- (29) Keskse tähtsusega on äriühingute, finantsinvestorite ja väljaostjate tehtavad investeringud. Kui erasektori investeringutest üksi ei piisa, võib kriitiliste toorainete väärtusahela projektide tulemuslikuks rakendamiseks vaja olla avaliku sektori toetust, näiteks tagatiste, laenude või omakapitali- ja kvaasiomakapitaliinvesteringute kujul. Niisugune avaliku sektori toetus võib kujutada endast riigiabi. Sellisel abil peab olema ergutav mõju ning see peab olema vajalik, asjakohane ja proportsionaalne. Kehtivate riigiabi suuniste alusel, mis vaadati hiljuti põhjalikult läbi rohe- ja digipöörde eesmäärke arvesse võttes, on teatavate tingimuste täitmisel arvukalt võimalusi kriitiliste toorainete väärtusahela projektide toetamiseks.
- (30) Avaliku sektori toetust kasutatakse konkreetsete kindlakstehtud turutõrgete kõrvaldamiseks või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade lahendamiseks

⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L 64, 26.3.2021, lk 30–89).

⁴² Ühisteatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ning Euroopa Investeerimispankale „Global Gateway“ (JOIN(2021) 30 final).

proportsionaalsel viisil ning meetmetega ei tohiks dubleerida ega välja tõrjuda erasektoripoolset rahastamist ega moonutada konkurentsi siseturul. Meetmetel peaks olema liidu jaoks selge lisaväärtus.

- (31) Mitme strateegilise tooraine hinnavolatiilsus, mida omakorda suurendavad piiratud võimalused maandada asjaomast riski futuuriturgudel, tekitab takistusi nii projektiarendajatele strateegiliste toorainete projektideks rahastuse saamisel kui ka järgneva etapi tarbijatele, kes soovivad osta põhisiseid stabiilse ja prognoositava hinnaga. Selleks et vähendada strateegiliste toorainete tulevaste hindadega seotud ebakindlust, tuleb ette näha sellise süsteemi loomine, mis võimaldab nii huvitatud väljaostjatel kui ka strateegiliste projektide arendajatel avaldada ostu- ja müügipakkumusi ning viia pooled kokku, kui vastavad pakkumused võivad olla kokkusobivad.
- (32) Liidu tasandi teadmised toorainete ilmingutest on kogutud ja leiukohad kaardistatud ajal, mil kriitiliste toorainetega varustatuse tagamine strateegilise tehnoloogia arendamiseks ei olnud veel prioriteet. Selleks et koguda ja ajakohastada teavet kriitiliste toorainete ilmingute kohta, peaksid liikmesriigid koostama riiklikud kriitiliste toorainete üldgeoloogiliste uurimistööde programmid, mis peaksid sisaldama selliseid meetmeid nagu maavarade kaardistamine, maavarade otsingu tarbeks tehtavad geokeemilised uuringud, geoteaduslikud uuringud ning ka olemasolevate geoteaduslike andmekogude taastöötlemine. Maavarade ilmingute kindlakstegemise ning nende kaevandamise tehnilise ja majandusliku teostatavuse hindamisega kaasneb suur finantsrisk. Selleks et seda riski vähendada ja hõlbustada kaevandamisprojektide väljatöötamist, peaksid liikmesriigid tegema avalikkusele kättesaadavaks teabe, mis on kogutud vastava riikliku maavarauuringute programmi alusel; kui see on asjakohane, tuleks tugineda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2007/2/EÜ⁴³ rajatud ruumiandmete infrastruktuuri raamistikule.
- (33) Kriitiliste toorainete väärtusahelate kestlikkust on võimalik suurendada Maa seirest saadavate satelliidiandmete ja sellel põhinevate teenuste abil – need pakuvad pidevat teabevoogu, mis võib olla kasulik sellises tegevuses nagu kaevandamispiirkondade seire ja majandamine, keskkonnavalase ja sotsiaal-majandusliku mõju hindamine või maavarauuringud. Kuna Maa seire võimaldab koguda andmeid ka kaugete ja raskesti ligipääsetavate piirkondade kohta, peaksid liikmesriigid seda võimalikult suurel määral arvesse võtma riiklike maavarauuringuprogrammide koostamisel ja elluviimisel.
- (34) Ehkki tarnekindluse suurendamiseks on vaja tugevdada liidu kriitiliste toorainete väärtusahelat, on kriitiliste toorainete tarneahelad ka edaspidi ülemaailmse mõõtmega ja tundlikud välistegurite suhtes. Hiljutised ja praegused sündmused – nende hulgas COVID-19 kriis ning provotseerimata ja põhjendamatu sõjaline agressioon Ukraina vastu – on ilmsiks toonud teatavate liidu tarneahelate haavatavuse häirete suhtes. Selleks et liikmesriigid ja Euroopa tööstusharud oleksid võimelised tarnehäireid ette nägema ja valmis toime tulema tagajärgedega, tuleks välja töötada meetmed, et suurendada seirevõimekust, koordineerida strateegilisi varusid ja tugevdada äriühingute valmisolekut.

⁴³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2007. aasta direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT L 108, 25.4.2007, lk 1–14).

- (35) Riskiteadlikkuse ja -ennetusega seotud võimekus on liikmesriigiti erinev ja kõigis liikmesriikides ei ole loodud sihtotstarbelisi struktuure selleks, et jälgida kriitiliste toorainete tarneahelaid ja teavitada äriühinguid võimalikest tarnehäirete riskidest. Samamoodi on osa äriühinguid investeerinud oma tarneahelate jälgimisse, teised aga ei ole suutelised seda tegema. Võttes arvesse kriitiliste toorainete tarneahelate üleilmset mõõdet ja ka nende keerukust, peaks komisjon seepärast töötama välja seireotstarbelise tulemustabeli, milles hinnatakse kriitiliste toorainete tarneriske, ning tagama kogutud teabe kättesaadavuse avaliku sektori asutustele ja erasektori osalejatele; see aitab omakorda suurendada liikmesriikidevahelist koostööd. Selleks et liidu väärtusahelad oleksid piisaval määral valmis võimalikeks tarnehäireteks, peaks komisjon korraldama stressiteste, et hinnata strateegiliste toorainete tarneahelate haavatavust ja nende avatust tarneriskidele. Liikmesriigid peaksid seda tegevust toetama ning kasutama selliste stressitestide tegemiseks võimaluse korral oma riiklikke tarne- ja teabeasutusi, kes tegelevad kriitiliste toorainetega seotud küsimustega. Samuti peaks Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu tagama komisjoni ja liikmesriikide tehtavate stressitestide koordineerimise. Kui ühelgi liikmesriigil ei ole võimekust teha konkreetse strateegilise tooraine puhul nõutavat stressitesti, peaks komisjon tegema selle ise. Kõnealuste stressitestide tulemuste avalikustamisel peaks komisjon soovutama ka võimalikke strateegiaid, mille abil avaliku sektori asutused ja erasektoris osalejad saaksid maandada tarneriske, näiteks strateegiliste varude loomine või tarne täiendav mitmekesistamine. Selleks et koguda seiremeetmete võtmiseks ja stressitestide tegemiseks vajalikku teavet, peaks komisjon koordineerima tegevust Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu asjaomase alalise allrühmaga ning liikmesriigid peaksid kindlaks tegema peamised väärtusahela toimimiseks olulised turuosalised ja neid jälgima. Kui ükski alalise allrühma liige ei ole suuteline tegema konkreetse strateegilise tooraine puhul nõutavat stressitesti, peaks komisjon tegema selle ise.
- (36) Tarnehäirete riski maandamisel on oluline roll strateegilistel varudel, iseäranis toorainete puhul. Kuigi ühtse turu hädaolukorra mehhanismi ettepanekuga on ette nähtud võimalus suurendada strateegilisi varusid ühtse turu valvsusrežiimi käivitamisel, ei ole liikmesriikidel ega äriühingutel kohustust luua ega koordineerida oma strateegilisi varusid, et olla valmis tarnehäireteks. Lisaks puudub Euroopa Liidu tasandil koordineerimismehhanism, mis võimaldaks koostada ühise hinnangu ja analüüsi võimalike kattuvuste ja koostööde kohta. Kuna praegu selline teave puudub, peaksid liikmesriigid seega esimese sammuna esitama komisjonile teabe oma strateegiliste varude kohta, olenemata sellest, kas neid haldavad avaliku sektori asutused või ettevõtjad liikmesriigi nimel. Selline teave peaks sisaldama ülevaadet iga strateegilise tooraine puhul olemasolevate varude tasemest, varude taseme edasistest väljavaadetest ning nende varude suhtes kohaldatavatest normidest ja menetlustest. Kõigi taotluste puhul tuleb tagada proportsionaalsus, arvesse võtta andmete kättesaadavaks tegemiseks vajalikke kulusid ja jõupingutusi ning mõju riigi julgeolekule, samuti ette näha sobivad tähtajad nõutava teabe esitamiseks. Analüüsi võidakse kaasata teave ettevõtjate varude kohta, kuid see ei kujuta endast vastavat teabetaotlust. Komisjon peaks käsitlema andmeid turvaliselt ja avalikustama teabe üksnes agregeeritud kujul. Saadud teabe alusel peaks komisjon teise sammuna ette nägema esialgse võrdlustaseme, mida tuleks käsitada liidu varude ohutu tasemena, arvestades asjaomaste strateegiliste toorainete aastast kogutarbimist liidus. Liidu strateegiliste toorainete olemasolevate varude ja strateegiliste varude üldtaseme võrdlusest lähtudes saaks Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu kokkuleppel komisjoniga seejärel avaldada liikmesriikidele mittesiduvaid arvamusi selle kohta, kuidas soodustada lähenemist, ning innustada neid suurendama oma strateegilisi

varusid. Seejuures peaks Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu võtma arvesse vajadust säilitada strateegilisi tooraineid kasutavatele eraettevõtjatele stiimulid strateegiliste varude suurendamiseks.

- (37) Selleks et tagada täiendav koordineerimine, peaks komisjon vajaduse korral konsulteerima liikmesriikidega enne rahvusvahelisi foorumeid, kus kõnealuseid strateegilisi varusid võidakse arutada, eeskätt Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu asjaomase alalise allrühma kaudu. Samamoodi peaks komisjon käesoleva ettepaneku ja muude horisontaalsete või temaatiliste õigusaktide vastastikuse täiendavuse huvides tagama, et kogutud ja agregeeritud andmed edastatakse valvsus- või kriisijuhtimismehhanismidele, näiteks kavandatava ühtse turu hädaolukorra mehhanismi nõuanderühmale, kiibimääruse ettepanekuga ette nähtud Euroopa pooljuhtide nõukojale, HERA juhatusele või tervisekriisinõukogule.
- (38) Selleks et olla piisavalt valmis toimetulekuks tarnehäiretega, peaksid liidus strateegiliste toorainete abil strateegilise tehnoloogia tootmisega tegelevad suurettevõtjad auditeerima oma tarneahelaid ja andma selle kohta aru oma juhatusele. Nii tagatakse, et strateegiliste toorainete tarnimisega seotud riske võetakse arvesse ja et välja töötatakse asjakohased strateegiad riskide maandamiseks, et olla tarnehäireteks paremini ette valmistatud. Samamoodi peaksid kõnealused suurettevõtjad tegema oma strateegiliste toorainete tarneahelatele korrapäraselt stressiteste, et võtta arvesse kõiki eri stsenaariume, mis võivad häire korral mõjutada tarnetegevust. Nende meetmete tulemusena võetakse suuremal määral arvesse võimalike tarnehäirete kulusid.
- (39) Paljud strateegiliste toorainete turud ei ole täielikult läbipaistvad ja on pakkumise poolel kontsentreeritud; see omakorda tugevdab müüjate läbirääkimispositsiooni ja toob ostjatele kaasa kõrgemad hinnad. Selleks et tagada liidus asutatud ettevõtjatele madalamad hinnad, peaks komisjon looma süsteemi, mis võimaldab huvitatud ostjate nõudluse koondada. Sellise süsteemi väljatöötamisel peaks komisjon arvesse võtma kogemusi, mis on saadud sarnaste ettevõtmiste käigus, eeskätt gaasi ühisostmisel nõukogu määruse (EL) 2022/2576⁴⁴ alusel. Seda süsteemi peaksid saama kasutada ka liikmesriikide ametiasutused oma strateegiliste varude loomiseks. Kõik selle mehhanismi alusel võetavad meetmed peaksid olema kooskõlas liidu konkurentsioigusega.
- (40) Käesolevas määruses sisalduvad sätted seire ja strateegiliste varude kohta ei too kaasa riiklike õigusnormide ühtlustamist ega asenda kehtivaid mehhanisme. Seire ja riskivalmidusega seotud stiimulid peaksid olema kooskõlas Euroopa õigusaktidega. Seega võidakse kriitiliste ja strateegiliste toorainete suhtes kriisi või ohu korral siiski kohaldada selliseid õigusakte nagu kavandatav ühtse turu hädaolukorra mehhanismi määrus, mille eesmärk on ennetada ühtse turu toimimist mõjutavaid kriise, nendele kriisidele reageerida ja leevendada nende mõju, või nõukogu määrus (EL) 2022/2372⁴⁵ selliste meetmete raamistiku kohta, millega tagatakse kriisi korral oluliste meditsiinivahenditega varustatus liidu tasandi rahvatervisealases hädaolukorras, niivõrd kui need toorained kuuluvad kõnealuste õigusaktide kohaldamisalasse.

⁴⁴ Nõukogu 19. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2576, millega suurendatakse solidaarsust gaasi ostmise parema koordineerimise, usaldusväärsete hinna võrdlusaluste ja piiriülese gaasikaubanduse abil (ELT L 335, 29.12.2022, lk 1–35).

⁴⁵ Nõukogu 24. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2372 selliste meetmete raamistiku kohta, millega tagatakse kriisi korral oluliste meditsiinivahenditega varustatus liidu tasandi rahvatervisealases hädaolukorras (ELT L 314, 6.12.2022, lk 64–78).

Käesoleva määruse ja kriisivahendite vastastikuse täiendavuse ja sidususe huvides tuleks tagada teabevahetus.

- (41) Enamik kriitilisi tooraineid on metallid, mida on põhimõtteliselt võimalik lõputult ringlusse võtta, ehkki mõnikord võivad kvaliteediomadused halveneda. See pakub võimalust kujundada rohepöörde taustal välja tõeline ringmajandus. Pärast algset etappi, mille käigus nõudlus uue tehnoloogia arendamiseks vajalike kriitiliste toorainete järele kiiresti kasvab ning see nõudlus rahuldatakse endiselt peamiselt esmase kaevandamise ja töötlemise abil, tuleks suurendada ringlussevõtu rolli ning vähendada esmase kaevandamise vajadust ja sellega kaasnevat mõju. Praegu aga on enamiku kriitiliste toorainete puhul ringlussevõtu määrad väikesed ning ringlussevõtu süsteemid ja tehnoloogia ei ole sageli kohandatud nende toorainete erisustele. Seega tuleb võtta meetmeid, et tegeleda eri probleemidega, mis takistavad kasutamast ringmajanduse potentsiaali.
- (42) Liikmesriikidel on ringluspõhisuse, näiteks jäätmete kogumise ja käitlemise süsteemide valdkonnas märkimisväärne pädevus. Seda pädevust tuleks ära kasutada, et suurendada selliste jäätmevoogude kogumise ja ringlussevõtu määra, millel on suur kriitiliste toorainete eraldamise potentsiaal; selleks saaks kasutada näiteks finantsstiimuleid, nagu allahindlused, rahalised tasud või tagatisrahasüsteemid. Samuti peaksid liikmesriikide ametiasutused tegema olukorra parandamiseks jõupingutusi kriitiliste toorainete ja neid sisaldavate toodete ostjatena, kusjuures riiklike teadus- ja innovatsiooniprogrammide raames eraldatakse märkimisväärsed ressursse, et parandada kriitiliste toorainete ringluspõhisuse ja ka materjalitõhususega seotud teadmiste ja tehnoloogia taset. Kokkuvõtteks peaksid liikmesriigid selleks, et edendada kriitiliste toorainete eraldamist kaevandamisjäätmetest, parandama teabe kättesaadavust ning kõrvaldama õiguslikud, majanduslikud ja tehnilised takistused. Ühe võimaliku lahendusena peaksid liikmesriigid kaaluma ettevõtjate ja liikmesriigi vahelisi riskijagamismehhanisme, et edendada suletud jäätmehoidlatest pärit jäätmete taaskasutamist.
- (43) Tooraineid on kaevandatud paljudes liidu piirkondades ja seega leidub märkimisväärses koguses kaevandamisjäätmeid suletud jäätmehoidlates, mille puhul ei ole kriitiliste toorainete eraldamise potentsiaali üldjuhul hinnatud, arvestades, et nende majanduslik tähtsus on hakanud suurenema alles hiljuti. Kriitiliste toorainete eraldamine kaevandamisjäätmete hoidlatest võimaldab luua majanduslikku väärtust ja töökohti ajaloolistes kaevanduspiirkondades, mida tihtipeale mõjutab deindustrialiseerimine ja taandareng. Asjaolu, et kriitiliste toorainete sisaldusele ei pöörata piisavalt tähelepanu ja selle kohta on vähe teavet, eeskätt suletud jäätmehoidlate puhul, on peamine tegur, mis takistab kaevandamisjäätmetest kriitiliste toorainete eraldamise võimaluste ulatuslikumat ärakasutamist.
- (44) Kriitiliste toorainete eraldamine kaevandamisjäätmete hoidlatest peaks moodustama osa nende jäätmehoidlate jäätmete taaskasutamisest. Direktiivis 2006/21/EÜ on sätestatud ranged keskkonna- ja inimtervisekaitsenõuded kaevandustööstuse jäätmekäitluses. Ehkki need ranged nõuded tuleks säilitada, on asjakohane kehtestada lisameetmed, et viia kriitiliste toorainete eraldamine kaevandamisjäätmetest maksimumini.
- (45) Nii juba tegutsevate kui ka uute kaevandamisjäätmehoidlate käitajad peaksid tegema esialgse majandusliku hindamisuuringu, milles keskendutakse kriitiliste toorainete

eraldamisele jäätmeoidlas olevatest ja tekkivatest kaevandamisjäätmetest. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2008/98/EÜ⁴⁶ sätestatud jäätmehierariiaga peaks olema esmatähtis kriitilisi tooraineid sisaldavate jäätmete teket vältida, eraldades kriitilised toorained kaevandatud materjalidest enne, kui need muutuvad jäätmeteks. Selle uuringu koostamisel peaksid ettevõtjad koguma vajaliku teabe, sealhulgas kaevandamisjäätmetes sisalduvate kriitiliste toorainete sisaldused ja kogused, ning hindama mitut protsesside, tegevuse või ärikokkulepetega seotud valikuvarianti, mis võimaldavad kriitilisi tooraineid majanduslikult elujõulisel viisil taaskasutada. See kohustus lisandub kohustustele, mis on sätestatud direktiivis 2006/21/EÜ ja selle ülevõtmiseks vastu võetud siseriiklikes õigusaktides, ning on vahetult kohaldatav. Selle kohustuse täitmisel peaksid ettevõtjad ja pädevad asutused tegema jõupingutusi, et viia halduskoormus miinimumini ja koondada võimaluste piires menetlusi.

- (46) Kuna praegu ei ole suletud kaevandamisjätmehoidlatest kriitiliste toorainete eraldamise potentsiaali kohta piisavalt teavet, peaksid liikmesriigid kooskõlas liidu konkurentsieeskirjadega looma andmebaasi, mis sisaldab kogu asjakohast teavet, et edendada taaskasutamist, eeskätt kriitiliste toorainete koguse ja sisalduse kohta selliste jätmehoidlate jäätmetes. See teave tuleks teha avalikkusele kättesaadavaks kasutajasõbralikus vormis ja digitaalsel kujul, et pakkuda juurdepääsu üksikasjalikumale tehnilisele teabele. Selleks et hõlbustada kasutajasõbralikku juurdepääsu teabele, võiksid liikmesriigid näiteks luua kontaktpunkti, et tagada võimalus vahetada täpsemat teavet kriitiliste toorainete taaskasutamise projektide arendajatega. Andmebaas tuleks välja töötada nii, et võimalikud projektiarendajad saaksid hõlpsasti kindlaks teha jätmehoidlad, mille puhul on suur potentsiaal majanduslikult elujõuliseks taaskasutamiseks. Piiratud ressursside paremaks suunamiseks peaksid liikmesriigid koguma teavet etapiviisiliselt ja korraldama keerukamad teabekogumisetapid üksnes nende jätmehoidlate puhul, mis on kõige perspektiivikamad. Teabe kogumise eesmärk peaks olema pakkuda kaevandamisjäätmete hoidlate kohta täpset ja representatiivset teavet ning saada võimalikult hea ülevaade kriitiliste toorainete taaskasutamise potentsiaalidest.
- (47) Paljud eri tooted sisaldavad püsिमagnetid, sealhulgas tuuleturbiinid ja elektrisõidukid, mis on olulisimad ja kõige kiiremini kasvavad rakendused, ent ka muud tooted, nagu magnetresonantstomograafia seadmed, tööstusrobotid, kergtranspordivahendid, külmageneraatorid, soojuspumbad, elektrimootorid, tööstuslikud elektrikumbad, automaatpesumasinaid, trummelkuivatid, mikrolaineahjud, tolmuimejad ja nõudepesumasinaid, mis sisaldavad suurtes kogustes materjale, mida saaks taaskasutada. Enamik püsिमagnetid, eeskätt kõige võimsamat tüüpi magnetid, sisaldavad kriitilisi tooraineid, näiteks neodüüm, praseodüüm, düsproosium ja terbium, boor, samaarium, nikkel või koobalt. Neid on küll võimalik ringlusse võtta, kuid liidus tehakse seda väikeses mahus või üksnes teadusprojektide raames. Seega tuleks ringluspõhisuse suurendamisel käsitleda püsिमagnetid prioriteetse tootena.
- (48) Magnetite tõhusa ringlussevõtu tagamiseks peaks ringlussevõtjatele olema eelkõige kättesaadav vajalik teave tootes sisalduvate magnetite koguse, tüübi, keemilise koostise, asukoha ning kasutatud pinde, liimide ja lisainete kohta, samuti teave selle kohta, kuidas püsिमagnetid tootest eemaldada. Selleks et magnetite ringlussevõtt

⁴⁶

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3–30).

oleks majanduslikult tasuv, tuleks liidu turule lastavates toodetes sisalduvate püsimagnetite puhul lisaks järk-järgult suurendada ringlussevõetud materjali sisaldust. Esimeses etapis tuleks tagada ringlussevõetud materjali sisaldust käsitleva teabe läbipaistvus ning seejärel tuleks kehtestada ringlussevõetud materjali miinimumsisaldus, lähtudes asjakohase sisalduse ja tõenäolise mõju eriotstarbelisest hindamisest.

- (49) Paljude liidu turul müüdavate kriitiliste toorainete puhul tõendab tootmise ja tarneahela kestlikkust sertifikaat. Sertifikaate on võimalik saada mitmesuguste avaliku ja erasektori sertifitseerimiskavade alusel; kuna need kavad on oma ulatuselt ja ranguselt erinevad, võib esineda segadust selle suhtes, mida sellise sertifitseerimise alusel liidu turule lastud kriitiliste toorainete suhtelise kestlikkuse kohta esitatud väited endast kujutavad ja kas need peavad paika. Komisjonile tuleks anda volitus võtta vastu rakendusakte, millega tunnustatakse terviklikuks ja usaldusväärseks peetavaid sertifitseerimiskavasid ning tagatakse ametiasutustele ja turuosalistele ühtne alus kriitiliste toorainete kestlikkuse hindamiseks. Tunnustada tuleks üksnes selliseid sertifitseerimiskavasid, milles käsitletakse mitmesuguseid kestlikkuse aspekte, sealhulgas keskkonnakaitset, inimõigusi, kaasa arvatud töötajate õigusi, ja äritegevuse läbipaistvust, ning mis sisaldavad sätteid sõltumatu kolmanda isiku tehtava vastavuskontrolli ja vastavuse jälgimise kohta. Selleks et tagada tõhusad menetlused, peaks strateegilise projekti tunnustamist taotlevatel projektiarendajatel olema võimalus tugineda tunnustatud kavas osalemisele, et tõendada projekti kestlikku rakendamist.
- (50) Kriitiliste toorainete tootmine väärtusahela eri etappides põhjustab keskkonnamõju nii kliimale, veele, loomastikule kui ka taimestikule. Selleks et kõnealust kahju vähendada ja pakkuda stiimuleid kestlikumate kriitiliste toorainete tootmiseks, tuleks komisjonile anda volitus töötada välja kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje arvutamise süsteem (sh kontrollimenetlus), et liidu turule lastavate kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje teave tehtaks avalikkusele kättesaadavaks. Süsteemi väljatöötamisel tuleks arvesse võtta teaduslikult põhjendatud hindamismeetodeid ja olulusringi hindamise valdkonna rahvusvahelisi standardeid. Tooraine keskkonnajalajälje deklaratsiooni esitamise nõue peaks kehtima üksnes juhul, kui eriotstarbelise hindamise tulemusena on järeldatud, et see aitaks kaasa liidu kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisele, hõlbustades väiksema keskkonnajalajäljega kriitiliste toorainete hankimist, ning et see ei avaldaks ebaproportsionaalset mõju kaubandusvoogudele. Pärast asjaomaste arvutusmeetodite vastuvõtmist peaks komisjon välja töötama kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje tulemusklassid, mis võimaldavad potentsiaalsetel ostjatel hõlpsasti võrrelda kättesaadavate toorainete suhtelist keskkonnajalajälge ning suunata turu kestlikumate toorainete poole. Kriitiliste toorainete müüjad peaksid tagama, et nende klientidele on kättesaadav keskkonnajalajälje deklaratsioon. Läbipaistev teave liidu turule lastavate kriitiliste toorainete suhtelise jalajälje kohta võib toetada ka muid liidu ja riigi tasandi poliitikavaldkondi, näiteks stiimuleid või keskkonnahoidliku riigihanke kriteeriume, ja soodustada nõnda väiksema keskkonnamõjuga kriitiliste toorainete tootmist.
- (51) Keskkonnajalajälje leidmise meetodite alusel saab välja töötada arvutamiseeskirjad. Need põhinevad teaduslikult põhjendatud hindamismeetoditel, milles võetakse arvesse rahvusvahelise tasandi arengusuundumusi ja keskkonnamõju, sealhulgas kliimamuutused, vee, õhu, mullastiku, loodusvarade ja maakasutusega seotud mõju ning toksilisus.
- (52) Tuleks tagada, et enne oma toodete või toorainete turulelaskmist hindavad vastutavad ettevõtjad nende vastavust püsimagnetite ringluspõhisuse parandamise nõuetele ning

kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje deklaratsiooniga seotud nõuetele ning et riigi pädevad asutused tagavad nende nõuete täitmise. Sellega seoses on asjakohased määruse (EL) 2019/1020 ja määruse (EL) 2023/xxx *[väljaannete talitus: palun sisestada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele]* kohased vastavust ja turujärelevalvet käsitlevad sätted, mida tuleks seega kohaldada ka kõnealuste nõuete suhtes. Selleks et võimalikult suures ulatuses tuginetaks kehtivatele raamistikele, tuleks tagada, et määruse (EL) 2018/858 või määruse (EL) nr 168/2013 kohaselt tüübikinnitust vajavate toodete puhul kontrollitakse vastavust kehtiva tüübikinnitussüsteemi alusel.

- (53) Määruse (EL) nr 1025/2012 artikli 10 lõike 1 kohaselt peaks komisjon esitama ühele või mitmele Euroopa standardiorganisatsioonile taotluse koostada Euroopa standardid, mis toetaksid käesoleva määruse eesmärkide saavutamist.
- (54) Selleks et viia ellu 2020. aasta kriitiliste toorainete tegevuskava, on liit sõlminud kolmandate riikidega strateegilised toorainepartnerlused. Tarnete mitmekesistamiseks tuleks neid jõupingutusi jätkata. Selleks et töötada välja ja tagada ühtne raamistik edasiste partnerluste sõlmimiseks, peaksid liikmesriigid ja komisjon Euroopa kriitiliste toorainete nõukogus tehtava koostöö raames koordineerima meetmeid ja arutama muu hulgas seda, kas olemasolevad partnerlused aitavad saavutada seatud eesmärgid ja millised kolmandad riigid peaksid olema uute partnerluste sõlmimisel esmatähtsad, samuti kõnealuste partnerluste sisu ning nende sidusust ja võimalikku koostoimet koostööga, mida liikmesriigid teevad asjaomaste kolmandate riikidega kahepoolset. Liit peaks tegema jõupingutusi, et luua vastastikku kasulikke partnerlusi tärkavate turgude ja areneva majandusega riikidega, lähtudes strateegiast „Global Gateway“, et mitmekesistada toorainete tarneahelat ja tagada nendes riikides tootmise lisaväärtus.
- (55) Selleks et toetada strateegiliste projektide väljatöötamise ja nende rahastamise, maavarauuringute programmide, seirevõimekuse või strateegiliste varudega seotud ülesannete täitmist ja anda komisjonile asjakohast nõu, tuleks luua Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu peaks koosnema liikmesriikide ja komisjoni esindajatest ning võimaldama teistel pooltel osaleda vaatlejatena. Teatavate ülesannete täitmiseks vajalike eksperditeadmiste arendamiseks peaks kriitiliste toorainete nõukogu moodustama rahastamise, maavarauuringute, seire ja strateegiliste varude küsimustega tegelevad alalised allrühmad, mis peaksid tegutsema mitmesuguseid asjaomaseid riikide ametiasutusi koondava võrgustikuna ning vajaduse korral konsulteerima tööstusharu, teadusringkonna, kodanikuühiskonna ja muude oluliste sidusrühmadega. Kriitiliste toorainete nõukogu nõuanded ja arvamused peaksid olema mittesiduvad ning selliste nõuannete või arvamuste puudumine ei tohiks takistada komisjoni täitmast oma ülesandeid käesoleva määruse alusel.
- (56) Kui eesmärkide, sealhulgas võimsuse ja mitmekesistamisega seotud sihttasemete saavutamisel ei tehta edusamme, võib see osutada vajadusele võtta lisameetmeid. Seega peaks komisjon nende eesmärkide saavutamiseks tehtavaid edusamme jälgima.
- (57) Selleks et liikmesriikide halduskoormus oleks võimalikult väike, tuleks eri aruandekohustusi ühtlustada ja komisjon peaks välja töötama vormi, mis võimaldaks liikmesriikidel täita projektide, maavarauuringute, seire või strateegiliste varudega seotud aruandekohustusi korrapäraselt avaldatava ühtse dokumendiga, mis võib olla konfidentsiaalne või piiratud kasutusega.
- (58) Pädevate asutuste usaldusliku ja konstruktiivse koostöö tagamiseks liidu ja riikide tasandil peaksid kõik käeoleva määruse kohaldamises osalejad austama oma

ülesannete täitmise käigus saadud teabe ja andmete konfidentsiaalsust. Komisjon ja riikide pädevad asutused, nende ametnikud, avalikud teenistujad ja teised kõnealuste asutuste järelevalve all töötavad isikud ning ka liikmesriikide muude asutuste ametnikud ja avalikud teenistujad ei tohi avaldada käesoleva määruse alusel saadud või vahetatud teavet ega teavet, mille kohta kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus. Seda nõuet tuleks kohaldada ka Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu suhtes. Andmeid tuleks käidelda ja säilitada turvalises keskkonnas.

- (59) Delegeeritud õigusaktide vastuvõtmisel vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 290 on eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁴⁷ sätestatud põhimõtete kohaselt. Eelkõige selleks, et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, kus arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (60) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused järgmistes küsimustes: a) nende vormide kindlaksmääramine, mida kasutatakse selleks, et esitada strateegiliste projektide tunnustamise taotlusi, strateegiliste projektide eduaruandeid, riiklikke maavarauuringute programme ning liikmesriikide aruandeid maavarauuringute, seire, strateegiliste varude ja ringluspõhisuse kohta; b) selle kindlaksmääramine, milliseid tooteid, komponente ja jäätmevoogusid käsitatakse suurt kriitiliste toorainete taaskasutamise potentsiaali omavana, ja c) kriitiliste toorainete kestlikkusega seotud kavade tunnustamise kriteeriumide ja nende kohaldamise korra kindlaksmääramine. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁴⁸.
- (61) Selleks et tagada käesoleva määruse alusel kehtestatud kohustuste täitmine, eeskätt seoses vastavusega ökodisaini nõuetele, tuleks nende äriühingute suhtes, kes ei täida oma kohustusi, sealhulgas riskivalmiduse ning projektiaruannete ja ringlussevõetavusega seotud teabe esitamise puhul, kohaldada karistusi. Seepärast on vaja, et liikmesriigid kehtestaksid siseriiklikus õiguses tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused käesoleva määruse täitmata jätmise eest.
- (62) Komisjon peaks käesolevat määrust hindama. Institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe punkti 22 kohaselt peaks selline hindamine põhinema viiel kriteeriumil, milleks on tõhusus, mõjususe, asjakohasus, sidusus ja ELi lisaväärtus, ning see peaks olema aluseks võimalike edasiste meetmete mõju hindamisele. Komisjon peaks esitama Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande käesoleva määruse rakendamise ning selle eesmärkide, sealhulgas võimsuse ja mitmekesisistamisega seotud sihttasemete saavutamisel tehtud edusammude kohta. Samuti peaks kõnealune aruanne sisaldama hinnangut selle kohta, kas keskkonnajalajälje puhul on asjakohane kehtestada maksimaalsed künnised,

⁴⁷ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁴⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13–18).

tuginedes kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje teabe läbipaistvusega seotud meetmete rakendamisele.

- (63) Kui mõni käesoleva määrusega ette nähtud meede kujutab endast riigiabi, ei piira selliseid meetmeid käsitlevad sätted ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist.
- (64) Kuna käesoleva määruse eesmärki – parandada siseturu toimimist ja kehtestada sel otstarbel raamistik, et tagada liidu juurdepääs kriitiliste toorainete kindlatele ja kestlikele tarnetele – ei suuda liikmesriigid piisaval määral saavutada, küll aga saab meetmete ulatust ja toimet arvestades seda eesmärki saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus kaugemale, kui on vaja nimetatud eesmärgi saavutamiseks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

1. peatükk

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese ja eesmärgid

1. Käesoleva määruse üldeesmärk on parandada siseturu toimimist ja kehtestada sel otstarbel raamistik, et tagada liidu juurdepääs kriitiliste toorainete kindlatele ja kestlikele tarnetele.
2. Lõikes 1 osutatud üldeesmärgi saavutamiseks on käesoleva määrusega kavas:
 - (a) tugevdada strateegiliste toorainete väärtusahela eri etappe, et 2030. aastaks oleks liidu võimsus iga strateegilise tooraine puhul oluliselt suurem ning et lõppkokkuvõttes oleks see ligilähedane või vastaks järgmistele sihttasemetele:
 - i) liidu kaevandamisvõimsus on piisav, et kaevandada maake, mineraale või kontsentraate sellises koguses, et katta vähemalt 10 % liidu aastasest strateegiliste toorainete tarbimisest, kui liidu varud seda võimaldavad;
 - ii) liidu töötlemisvõimsus, sealhulgas kõigis töötlemise vahetappides, on piisav, et katta vähemalt 40 % liidu aastasest strateegiliste toorainete tarbimisest;
 - iii) liidu ringlussevõtuvõimsus, sealhulgas kõigis ringlussevõtu vaheetappides, on piisav, et katta vähemalt 15 % liidu aastasest strateegiliste toorainete tarbimisest,
 - (b) mitmekesistada liidu strateegiliste toorainete importi, et 2030. aastaks saaks liidu iga strateegilise tooraine aastase tarbimise (ükskõik millises töötlemisetapis) katta mitmest kolmandast riigist pärit impordi abil ning et ühestki kolmandast riigist ei tarnitaks enam kui 65 % liidus aastas tarbitavast toorainest;

- (c) parandada liidu võimekust jälgida ja maandada kriitiliste toorainetega seotud tarneriski;
 - (d) tagada liidu turule lastud kriitiliste toorainete ja kriitilisi tooraineid sisaldavate toodete vaba liikumine, tagades samal ajal nende ringluspõhisuse ja kestlikkuse parandamise teel keskkonnakaitse kõrge taseme.
3. Kui komisjon järeldab artiklis 42 osutatud aruande põhjal, et liidul tõenäoliselt ei õnnestu lõikes 2 seatud eesmärgi saavutada, hindab ta, kas nende eesmärkide saavutamise tagamiseks oleks teostatav ja proportsionaalne esitada ettepanekuid meetmete võtmiseks või kasutada oma volitusi liidu tasandil.
4. Komisjon võtab lõike 2 punkti a alapunktis iii osutatud eesmärgi ja sihttasemeid ökodisaininõuete ettevalmistamisel arvesse seatud liidu prioriteedina määruse XX/XXXX [väljaannete talitus: palun sisestada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] artikli 5 lõike 4 punkti a alapunkti i tähenduses, et parandada järgmisi tooteaspekte: vastupidavus, korduskasutatavus, parandatavus, ressursikasutus või -tõhusus, taastootmise ja ringlussevõtu võimalus, ringlussevõetud materjali sisaldus ja materjalide taaskasutamise võimalus.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „tooraine“ – töödeldud või töötlemata aine, mida kasutatakse sisendina vahe- või lõpptoodete valmistamiseks, välja arvatud ained, mida kasutatakse valdavalt toidu, sööda või kütusena;
- (2) „kriitilised toorained“ – artiklis 4 määratletud toorained;
- (3) „strateegilised toorained“ – artiklis 3 määratletud toorained;
- (4) „toorainete väärtusahel“ – kõik tegevused ja protsessid, mis on seotud toorainete uuringute, kaevandamise, töötlemise ja ringlussevõetuga;
- (5) „maavarauuringud“ – kõik tegevused, mille eesmärk on teha kindlaks maavarade ilmingud ja selgitada välja nende omadused;
- (6) „kaevandamine“ – maakide, mineraalide ja taimsete saaduste esmane ammutamine nende algsest looduslikust asukohast, sealhulgas maapõues asuvatest ja veealustest leiukohtadest, mereveest ja puudest;
- (7) „liidu kaevandamisvõimsus“ – liidusisese strateegilisi tooraineid sisaldavate maakide, mineraalide, taimsete saaduste ja kontsentraatide kaevandamise (sealhulgas töötlemistegevus, mis tavapäraselt toimub kaevanduskohas või selle läheduses) maksimaalsete iga-aastaste tootmismahdade koondnäitaja;
- (8) „varud“ – kõik maavarailmingud, mida on majanduslikult tasuv kaevandada;
- (9) „töötlemine“ – kõik füüsikalised, keemilised ja bioloogilised protsessid, mille käigus maakidest, mineraalidest, taimsetest saadustest või jäätmetest saadud tooraine töödeldakse ümber puhtaks metalliks või sulamiks või muule majanduslikult kasutuskõlblikule kujule;
- (10) „liidu töötlemisvõimsus“ – liidusisese strateegiliste toorainete töötlemise (v.a tegevus, mis tavapäraselt toimub kaevanduskohas või selle läheduses) maksimaalsete iga-aastaste tootmismahdade koondnäitaja;

- (11) „ringlussevõtt“ – taaskasutamistoiming, mille käigus jäätmematerjalid töödeldakse toodeteks, materjalideks või aineteks kasutamiseks nende esialgsel või mõnel muul eesmärgil;
- (12) „liidu ringlussevõtuvõimsus“ – liidusisese strateegiliste toorainete ringlussevõtu (sh jäätmete sortimine ja eeltöötlemine ning jäätmete töötlemine teiseseks tooraineks) maksimaalsete iga-aastaste tootmismahude koondnäitaja;
- (13) „aastane strateegiliste toorainete tarbimine“ – liidus asutatud ettevõtjate poolt töödeldud kujul tarbitavate strateegiliste toorainete (v.a liidu turule lastud vahe- või lõpptoodetes sisalduvad strateegilised toorained) koguse koondnäitaja;
- (14) „tarnerisk“ – II lisa kohaselt arvatud tarnerisk;
- (15) „tooraineprojekt“ – igasugune selline planeeritav rajatis, olemasoleva rajatise oluline laiendus või uue kasutusotstarbe saanud rajatis, kus kaevandatakse, töödeldakse või võetakse ringlusse tooraineid;
- (16) „väljaostja“ – ettevõtja, kes on sõlminud projektiarendajaga väljaostulepingu;
- (17) „väljaostuleping“ – ettevõtja ja projektiarendaja vaheline lepinguline kokkulepe, millega ettevõtja võtab kohustuse osta teatav osa konkreetse tooraineprojektiga kindlal ajavahemikul toodetavatest toorainetest või projektiarendaja võtab kohustuse pakkuda ettevõtjale võimalust seda teha;
- (18) „projektiarendaja“ – uut tooraineprojekti välja töötav ettevõtja või ettevõtjate konsortsium;
- (19) „loamenetlus“ – menetlus, mis hõlmab kõiki asjaomaseid artiklis 5 osutatud strateegiliste projektide planeerimise, ehitustööde ja käitamise halduslubasid, sealhulgas ehitusload, kemikaalide käitlemise ja võrguga liitumise load, ning vajaduse korral keskkonnahindamisi ja -lubasid; selle alla kuuluvad kõik haldustaotlused ja -menetlused alates taotluse vastuvõetavuse kinnitamisest kuni selleni, mil artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus teeb teatavaks tervikotsuse menetluse tulemuste kohta;
- (20) „tervikotsus“ – liikmesriigi asutuste, välja arvatud kohtute tehtud otsus või otsuste kogum, millega antakse projektiarendajale luba ellu viia tooraineprojekt või keeldutakse loa andmisest, ilma et see piiraks otsuste tegemist halduskaebuste menetlemisel;
- (21) „üldgeoloogiline uurimistöö“ – riigi või piirkondlikul tasandil elluviidav maavarade uurimine, v.a maavara detailuuringud;
- (22) „maavara detailuuring“ – konkreetse maavarailmingu üksikasjalik uurimine;
- (23) „sügavad maardlad“ – maavarailmingud, mis paiknevad maakoos sügavamal kui tavapäraselt eksploateeritavad maavarailmingud;
- (24) „prognooskaart“ – kaart, millele on märgitud piirkonnad, kus tõenäoliselt leidub konkreetse tooraine ilminguid;
- (25) „tarnehäire“ – tooraine kättesaadavuse ootamatu märkimisväärne vähenemine või tooraine hinna märkimisväärne tõus;
- (26) „toorainete tarneahel“ – kõik toorainete väärtusahela tegevused ja protsessid kuni etapini, mil toorainet kasutatakse sisendina vahe- või lõpptoodete valmistamiseks;

- (27) „maandamisstrateegiad“ – ettevõtja väljatöötatud poliitikapõhimõtted, mille eesmärk on vähendada tarnehäire tõenäosust tarneahelas või leevendada sellise häire tõttu tekkivat kahju oma majandustegevusele;
- (28) „peamised turuosalised“ – kriitiliste toorainete kaevandamise, töötlemise või ringlussevõtuga tegelevad tootjad, kriitiliste toorainete müüjad ja turustajad ning märkimisväärses kogustes kriitilisi tooraineid tarbivad järgneva etapi äriühingud;
- (29) „strateegilised varud“ – avalik-õigusliku või eraõigusliku ettevõtja ükskõik mis kujul ladustatava tooraine kogus, mis võetakse kasutusele tarnehäire korral;
- (30) „suurettevõtja“ – äriühing, millel oli viimasel majandusaastal, mille kohta on koostatud raamatupidamise aastaaruanne, keskmiselt üle 500 töötaja ja mille ülemaailmne netokäive oli üle 150 miljoni euro;
- (31) „strateegiline tehnoloogia“ – rohe- ja digipöördeks ning kaitse- ja kosmoserakendusteks vajalik tehnoloogia;
- (32) „juhatas“ – haldus- või järelevalveorgan, kes vastutab äriühingu tegevjuhtkonna järelevalve eest, või kui selline organ puudub, isik või isikud, kes täidavad samaväärseid ülesandeid;
- (33) „kogumine“ – jäätmete kokkukorjamine, sealhulgas jäätmete eelsortimine ja eelladustamine, eesmärgiga transportida need jäätmekäitlusettevõttesse;
- (34) „töötlemine“ – taaskasutamise- või kõrvaldamistoimingud, kaasa arvatud taaskasutamise- või kõrvaldamiseelne ettevalmistus;
- (35) „taaskasutamine“ – mis tahes toimingud, mille peamiseks tulemuseks on jäätmete kasutamine kasulikult otstarbel selliselt, et need asendavad teisi materjale, mida muidu oleks teatava funktsiooni täitmiseks kasutatud, või jäätmete ettevalmistamine selle funktsiooni täitmiseks kas tootmises või majanduses laiemalt;
- (36) „kaevandamisjätmed“ – kaevandamisjätmed direktiivi 2006/21/EÜ tähenduses;
- (37) „kaevandamisjätmete hoidla“ – jäätmehoidla direktiivi 2006/21/EÜ tähenduses;
- (38) „esialgne majanduslik hindamine“ – varajases etapis tehtav kontseptuaalne hindamine, milles käsitletakse kaevandamisjätmetest kriitiliste toorainete eraldamist hõlmava tooraineprojekti majanduslikku elujõulisust;
- (39) „magnetresonantstomograafia seade“ – mitteinvasiivne meditsiiniseade anatoomiliste piltide tegemiseks magnetväljade abil või mis tahes muu magnetväljadel põhinev seade, mida kasutatakse esemete sisemusest piltide tegemiseks;
- (40) „tuuleturbiin“ – maismaa- või avameretuuliku osa, mis muundab tiiviku mehaanilise energia elektrienergiaks;
- (41) „tööstusrobot“ – tööstusautomaatikas kasutatav paikne või teisaldatav automaatjuhitav, ümberprogrammeeritav ja mitmeotstarbeline manipulaator, millel on vähemalt kolm programmeeritavat telge;
- (42) „mootorsõiduk“ – määruse (EL) 2018/858 kohane M- või N-kategooria sõiduk, mis on saanud tüübikinnituse;

- (43) „kergraspordivahend“ – ratassõiduk, mis töötab kas üksnes elektrimootori jõul või mootori jõul ja inimjõul, sealhulgas elektritõukerattad, elektrijalgrattad ja määruse (EL) nr 168/2013 kohased L-kategooria sõidukid, mis on saanud tüübikinnituse;
- (44) „külmageneraator“ – jahutussüsteemi osa, mis kutsub elektrilist auru kokkusurumise tsükli kasutades esile temperatuurivahe ning võimaldab seega soojusenergia jahutatavast ruumist või protsessist ära juhtida;
- (45) „soojuspump“ – küttesüsteemi osa, mis kutsub elektrilist auru kokkusurumise tsükli kasutades esile temperatuurivahe ning võimaldab seega varustada köetavat ruumi või protsessi soojusenergiaga;
- (46) „elektrimootor“ – seade, mis muundab elektrilise sisendvõimsuse mehaaniliseks väljundvõimsuseks ja mille nimiväljundvõimsus on vähemalt 0,12 kW;
- (47) „automaatpesumasin“ – pesumasin, milles masinatais pesu pestakse täielikult ära, ilma et kasutajal oleks üheski programmi etapis tarvis sekkuda;
- (48) „trummelkuivati“ – seade, milles kuivatatakse riideesemeid pööramise teel pöörlevas trumlis, mida läbib kuumutatud õhk;
- (49) „mikrolaineahi“ – seade, mida kasutatakse toidu kuumutamiseks elektromagnetilise energia abil;
- (50) „tolmuimeja“ – seade, mis kogub puhastatavalt pinnalt osakesi, kasutades õhujuga, mille tekitab seadmes tekitatud alarõhk;
- (51) „nõudepesumasin“ – seade, mis peseb ja loputab lauanõusid;
- (52) „püsिमagnet“ – püsivalt, st ka välise magnetvälja puududes magnetiseerunud olekus magnet;
- (53) „andmekandja“ – vöötkood, kahemõõtmeline sümbol või muu automaatse tuvastamise ja andmete kogumise vorming, mida saab lugeda seadme abil;
- (54) „toote kordumatu tunnuskood“ – tähemärkidest koosnev kordumatu jada toodete identifitseerimiseks;
- (55) „magneti pinne“ – materjalikiht, mida üldiselt kasutatakse selleks, et kaitsta magnetit korrosiooni eest;
- (56) „eemaldamine“ – käsitsi tehtav, mehaaniline, keemiline, termiline või metallurgiline käitlemine, mille tulemusel moodustavad asjaomased komponendid või materjalid ülejäänust selgesti eristuva väljundvoo või eristuva osa väljundvoost;
- (57) „ringlussevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes tegeleb loa saanud hoidlas ringlussevõtuga;
- (58) „turul kättesaadavaks tegemine“ – äritegevuse käigus toote tasuline või tasuta tarnimine liidu turul turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks;
- (59) „kriitilise tooraine liik“ – turule lastud kriitiline tooraine, mida eristatakse töötlemisetapi, keemilise koostise, geograafilise päritolu või kasutatud tootmismeetodite alusel;
- (60) „turule laskmine“ – toote esmakordne liidu turul kättesaadavaks tegemine;

- (61) „vastavushindamine“ – menetlus, millega tõendatakse, kas artikli 27, 28 või 34 nõuded on täidetud;
- (62) „strateegiline partnerlus“ – kohustus, mille liit ja kolmas riik omavaheliselt võtavad, et suurendada toorainete väärtusahelaga seotud koostööd, ja mis kehtestatakse mittesiduva dokumendiga, milles määratakse kindlaks konkreetsed vastastikku huvi pakkuvad meetmed.

2. peatükk

Kriitilised ja strateegilised toorained

Artikkel 3

Strateegiliste toorainete loetelu

1. Strateegiliste toorainetena käsitatakse I lisa 1. jaos loetletud tooraineid.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 36 vastu delegeeritud õigusakte I lisa 1. jao muutmiseks, et ajakohastada strateegiliste toorainete loetelu.

Strateegiliste toorainete ajakohastatud loetellu lisatakse hinnatavate toorainete hulgast need toorained, mis on strateegilist tähtsust, prognoositavat nõudluse kasvu ja tootmismahu suurendamise raskust arvestades kõige kõrgema hinnanguga. Strateegiline tähtsus, prognoositav nõudluse kasv ja tootmismahu suurendamise raskus määratakse kindlaks I lisa 2. jao kohaselt.
3. Komisjon vaatab strateegiliste toorainete loetelu läbi ja vajaduse korral ajakohastab seda hiljemalt [väljaannete talitus: palun lisada kuupäev neli aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ning seejärel iga nelja aasta tagant.

Artikkel 4

Kriitiliste toorainete loetelu

1. Kriitiliste toorainetena käsitatakse II lisa 1. jaos loetletud tooraineid.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 36 vastu delegeeritud õigusakte II lisa 1. jao muutmiseks, et ajakohastada kriitiliste toorainete loetelu.

Kriitiliste toorainete ajakohastatud loetelu sisaldab I lisa 1. jaos loetletud strateegilisi tooraineid ja muid tooraineid, mis vastavad lõikes 3 osutatud majandusliku tähtsuse ja tarneriski künnistele või ületavad neid. Majanduslik tähtsus ja tarnerisk arvutatakse II lisa 2. jao kohaselt.
3. Tarneriski puhul on künnis 1 ja majandusliku tähtsuse puhul 2,8.
4. Komisjon vaatab kriitiliste toorainete loetelu läbi ja vajaduse korral ajakohastab seda hiljemalt [väljaannete talitus: palun lisada kuupäev: neli aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ning seejärel iga nelja aasta tagant.

3. peatükk

Liidu toorainete väärtusahela tugevdamine

1. JAGU

STRATEEGILISED PROJEKTID

Artikkel 5

Strateegiliste projektide tunnustamise kriteeriumid

1. Projektiarendaja taotluse alusel ja artiklis 6 sätestatud korra kohaselt tunnistab komisjon strateegilisteks projektideks tooraineprojektid, mis vastavad järgmistele kriteeriumidele:
 - (a) projekt aitaks liidus oluliselt suurendada strateegiliste toorainete tarnekindlust;
 - (b) projekt on tehniliselt teostatav või saab tehniliselt teostatavaks mõistliku aja jooksul ning projektiga seotud eeldatavat tootmismahu saab piisava kindlusega hinnata;
 - (c) projekti rakendatakse kestlikult, eelkõige seoses keskkonnamõju seire, ennetamise ja minimeerimisega, sotsiaalselt vastutustundlike tavade kasutamisega, sealhulgas inimõiguste ja töötajate õiguste austamisega, kvaliteetsete töökohtade loomise potentsiaaliga ning sisuka koostööga kohalike kogukondade ja asjaomaste sotsiaalpartneritega, ning läbipaistvate äritavade kasutamisega, mis hõlmab piisavaid vastavuskontrolli põhimõtteid, et ennetada avaliku halduse nõuetekohasele toimimisele avalduva kahjuliku mõju, sealhulgas korruptsiooni ja altkäemaksu ohtu ning see minimeerida;
 - (d) liidus elluviidavate projektide puhul annaks projekti koostamine, rakendamine või selle raames tootmine piiriülest kasu, mis ulatuks väljapoole asjaomast liikmesriiki, sealhulgas järgneva etapi sektorites;
 - (e) projektide puhul, mida viiakse ellu kolmandates riikides, mis on tekkivad turud või areneva majandusega riigid, oleks projekt kasulik nii liidule kui ka asjaomasele kolmandale riigile ja annaks selles riigis lisaväärtust.
2. Komisjon hindab lõikes 1 sätestatud tunnustamiskriteeriumide täitmist III lisa sätestatud elementide ja tõendite põhjal.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 36 vastu delegeeritud õigusakte III lisa muutmiseks, et viia elemendid ja tõendid, mida tuleb arvesse võtta lõikes 1 sätestatud tunnustamiskriteeriumide täitmise hindamisel, teaduse ja tehnika arenguga vastavusse või võtta arvesse muudatusi III lisa punktis 4 loetletud liidu või rahvusvahelistes õigusaktides või selliste uute liidu või rahvusvaheliste õigusaktide vastuvõtmist, mis on lõike 1 punktis c osutatud kriteeriumi täitmise seisukohast asjakohased.
3. Projekti tunnustamine strateegiliseks projektiks ei mõjuta asjaomase projekti või projektiarendaja suhtes rahvusvahelise, liidu või liikmesriigi õiguse alusel kohaldatavaid nõudeid.

Taotlemine ja tunnistamine

1. Projektiarendaja esitab komisjonile tooraineprojekti strateegiliseks projektiks tunnistamise taotluse. Taotlus sisaldab järgmist:
 - (a) asjakohased tõendid artikli 5 lõikes 1 sätestatud kriteeriumide täitmise kohta;
 - (b) projekti liik vastavalt ÜRO ressursside raamklassifikatsioonile ja asjakohased tõendid;
 - (c) projekti rakendamise ajakava, sealhulgas ülevaade projektiks vajalikest lubadest ja vastava loamenetluse seisust;
 - (d) kava, mis sisaldab meetmeid avalikkuse heakskiidu soodustamiseks, sealhulgas vajaduse korral kanalite loomist korduvaks suhtluseks kohalike kogukondade ja organisatsioonidega, sealhulgas sotsiaalpartneritega, teadlikkuse suurendamise ja teavituskampaaniate korraldamist ning leevendus- ja hüvitismehhanismide loomist;
 - (e) teave kontrolli kohta projektis osalevate ettevõtjate üle vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 artikli 3 lõigete 2 ja 3 kohasele määratlusele;
 - (f) äriplaan, milles hinnatakse projekti majanduslikku elujõulisust;
 - (g) hinnang projekti potentsiaali kohta luua kvaliteetseid töökohti ja projekti kvalifitseeritud tööjõu vajaduste ning oskuste täiendamise ja ümberõppe vajaduste kohta.
2. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse vorm, mida projektiarendajad peavad lõikes 1 osutatud taotluste esitamiseks kasutama. Vormil võib olla märgitud, kuidas tuleb lõikes 1 osutatud teavet väljendada. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 37 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.
3. Kui komisjon leiab, et taotluses esitatud teave ei ole täielik, annab ta taotlejale võimaluse esitada õigeaks ajaks taotluse täiendamiseks vajalik lisateave.
4. Artiklis 34 osutatud Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu arutab õiglase ja läbipaistva menetluse käigus taotluse täielikkust ja seda, kas kavandatav projekt vastab artikli 5 lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele, ning esitab selle kohta arvamuse.
5. Kui liikmesriik, mille territooriumi kavandatav projekt puudutab, on kavandatavale projektile strateegilise staatuse andmise vastu, esitab ta lõikes 4 osutatud arutelu käigus selle kohta põhjendused. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu arutab liikmesriigi vastuseisu põhjendusi. Kui pärast arutelu jääb liikmesriik oma vastuseisu juurde, ei kaaluta projektile strateegilise projekti staatuse andmist.

Kolmandates riikides elluviidavate strateegiliste projektide puhul jagab komisjon saadud taotlust kolmanda riigiga, mille territooriumi kavandatav projekt puudutab. Komisjon ei kiida taotlust heaks enne, kui ta on saanud asjaomaselt kolmandalt riigilt sõnaselge heakskiidu.
6. Võttes arvesse lõikes 4 osutatud Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu arvamust, võtab komisjon 60 päeva jooksul vastu otsuse projekti strateegiliseks projektiks tunnistamise kohta ja teavitab sellest taotlejat.

Komisjoni otsus peab olema põhjendatud, sealhulgas juhul, kui see erineb Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu arvamusest. Komisjon jagab oma põhjendusi nii Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu kui ka projektiarendajaga.

7. Komisjon võib eelisjärjekorras läbi vaadata väärtusahela konkreetsetes etappides rakendatavate projektide taotlused, et:
 - (a) tagada strateegiliste projektide tasakaalustatud esindatus kõigi strateegiliste toorainete puhul ja väärtusahela kõigis etappides;
 - (b) tagada edusammud kõigi artikli 1 lõike 2 punktides a ja b sätestatud sihttasemetega saavutamisel.
8. Kui komisjon leiab, et strateegiline projekt ei vasta enam artikli 5 lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele või kui selle tunnustamine põhines ebaõiget teavet sisaldaval taotlusel, võib ta Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu ja vastutava projektiarendaja arvamust arvesse võttes kehtetuks tunnistada otsuse, millega projektile strateegilise projekti staatus anti.
9. Projektide puhul, mida enam strateegilisteks ei peeta, kaovad kõik käesoleva määruse kohased selle staatusega seotud õigused.

Artikkel 7

Strateegiliste projektide rakendamine

1. Strateegilised projektid aitavad kaasa strateegiliste toorainete tarnekindlusele liidus.
2. Seoses direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõikes 4 ja artikli 16 lõike 1 punktis c, direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõikes 7 ja direktiivi 2009/147/EÜ artikli 9 lõike 1 punktis a käsitletud keskkonnamõjuga käsitatakse liidus elluviidavaid strateegilisi projekte avalikku huvi pakkuvatena või rahva tervist ja ohutust kaitsvatena ning neid võib pidada ülekaalukat avalikku huvi pakkuvaks, tingimusel et kõik kõnealustes direktiivides sätestatud tingimused on täidetud.
3. Liikmesriik, mille territooriumi strateegiline projekt puudutab, võtab meetmeid, et aidata kaasa selle õigeaegsele ja tulemuslikule rakendamisele.
4. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu arutab korrapäraselt strateegiliste projektide rakendamist ja vajaduse korral meetmeid, mida projektiarendaja või liikmesriik, mille territooriumi strateegiline projekt puudutab, võiksid võtta, et veelgi hõlbustada nimetatud strateegiliste projektide rakendamist.
5. Projektiarendaja esitab pärast strateegiliseks projektiks tunnistamise kuupäeva iga kahe aasta tagant Euroopa kriitiliste toorainete nõukogule aruande, mis sisaldab teavet vähemalt järgmise kohta:
 - (a) projekti rakendamisel tehtud edusammud, eelkõige seoses loamenetlusega;
 - (b) vajaduse korral artikli 6 lõike 1 punktis c osutatud ajakava järgimisel tekkinud viivituste põhjused ning selliste viivituste kõrvaldamise kava;
 - (c) projekti rahastamisel tehtud edusammud, sealhulgas teave avaliku sektori rahalise toetuse kohta.
6. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu võib igal ajal nõuda projektiarendajatelt strateegilise projekti rakendamisega seotud lisateavet.
7. Projektiarendaja teatab komisjonile:

- (a) projekti muudatustest, mis mõjutavad artikli 5 lõikes 1 sätestatud kriteeriumide täitmist;
 - (b) muudatustest selles, kellel on kontroll projektis püsivalt osalevate ettevõtjate üle, võrreldes artikli 6 lõike 1 punktis e osutatud teabega.
8. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse vorm, mida projektiarendajad peavad kasutama lõikes 5 osutatud aruannete koostamisel. Vormil võib olla märgitud, kuidas tuleb lõikes 5 osutatud teavet väljendada. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 37 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.
9. Projektiarendaja loob projekti kohta spetsiaalse veebisaidi, mis sisaldab asjakohast teavet strateegilise projekti kohta, sealhulgas teavet strateegilise projektiga seotud keskkonnavalase, sotsiaalse ja majandusliku mõju ja kasu kohta, ning ajakohastab seda korrapäraselt. Veebisait on üldsusele vabalt juurdepääsetav ja kättesaadav keeles või keeltes, millest kohalik elanikkond kergesti aru saab.

2. JAGU

LOAMENETLUS

Artikkel 8

Ühtne kontaktpunkt

1. Hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kolm kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] määravad liikmesriigid riigi pädeva asutuse, kes vastutab kriitiliste toorainete projektide loamenetluse hõlbustamise ja koordineerimise eest, ning esitavad teabe artiklis 17 osutatud elementide kohta.
2. Lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus on projektiarendaja ainus kontaktpunkt loamenetluses, mille tulemusel tehakse konkreetse kriitiliste toorainete projekti kohta tervikotsus, ning see asutus koordineerib kõigi asjakohaste dokumentide ja teabe esitamist.
3. Lõikes 1 osutatud riigi pädeva asutuse kohustusi või temaga seotud ülesandeid võib iga kriitiliste toorainete projekti puhul delegeerida teisele asutusele või neid võib täita teine asutus, tingimusel et:
 - (a) lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus teatab kõnealusest delegeerimisest projektiarendajale;
 - (b) iga kriitiliste toorainete projekti eest vastutab üks asutus;
 - (c) mis tahes asjakohaste dokumentide ja teabe esitamist koordineerib üks asutus.
4. Projektiarendajatel on lubatud esitada kõik loamenetluse seisukohast olulised dokumendid elektrooniliselt.
5. Lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus võtab arvesse kõiki asjaomase kriitiliste toorainete projektiga seotud kehtivaid uuringuid ja lube, mis on vastavalt tehtud või välja antud enne, kui projekti suhtes on algatatud käesoleva artikli kohane loamenetlus, ning see pädev asutus ei nõua kattuvaid uuringuid ega lube, välja arvatud juhul, kui liidu õiguses on sätestatud teisiti.

6. Lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus tagab taotlejatele lihtsa juurdepääsu teabele vaidluste lahendamise kohta ning lihtsad menetlused, mille kohaselt lahendada vaidlusi, mis käsitlevad loamenetlusi ja kriitiliste toorainete projektide jaoks lubade väljaandmist, sealhulgas vajaduse korral vaidluste kohtuvälise lahendamise mehhanismid.
7. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud riigi pädeval asutusel on piisav arv kvalifitseeritud töötajaid ning piisavad rahalised, tehnilised ja tehnoloogilised vahendid, mis on vajalikud tema käesolevast määrusest tulenevate ülesannete tulemuslikuks täitmiseks, sealhulgas oskuste täiendamiseks ja ümberõppeks.
8. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu:
 - (a) arutab korrapäraselt käesoleva jao rakendamist ja jagab parimaid tavaid, mis aitavad kiirendada kriitiliste toorainete projektide loamenetlust ning suurendada avalikkuse toetust nendele projektidele;
 - (b) teeb vajaduse korral komisjonile ettepaneku käesoleva jao rakendamise suuniste kohta, mida lõikes 1 osutatud riigi pädevad asutused peavad arvesse võtma.

Artikkel 9

Strateegiliste projektide eelisstaatus

1. Et tagada liidus elluviidavate strateegiliste projektidega seotud loamenetluste tõhusus, tagavad projektiarendajad ja kõik asjaomased ametiasutused nende menetluste võimalikult kiire elluviimise kooskõlas liidu ja liikmesriigi õigusega.
2. Ilma et see piiraks liidu õiguses sätestatud kohustusi, käsitatakse liidus elluviidavaid strateegilisi projekte suurima riikliku tähtsusega projektidena, kui selline staatus on siseriiklikus õiguses sätestatud, ning neid käsitletakse loamenetlustes vastavalt.
3. Kõiki loamenetlusega ja liidus elluviidavate strateegiliste projektide jaoks lubade andmisega seotud vaidluste lahendamise menetlusi, kohtuvaidlusi, apellatsioonkaebusi ja õiguskaitsevahendeid, mida kasutatakse mis tahes siseriiklikes kohtutes või vaekogudes, sealhulgas vahendus- või vahekohtumenetlusi, kui need on siseriiklikus õiguses sätestatud, käsitatakse kiireloomulisena, juhul kui ja selles ulatuses, milles sellised kiirmenetlused on siseriiklikus õiguses ette nähtud, ning tingimusel, et austatakse üksikisikute või kohalike kogukondade tavapäraseid kaitseõigusi. Strateegiliste projektide arendajad osalevad sellises kiirmenetluses, kui see on asjakohane.

Artikkel 10

Loamenetluse kestus

1. Liidus elluviidavate strateegiliste projektide puhul ei tohi loamenetlus ületada:
 - (a) 24 kuud strateegiliste projektide puhul, mis hõlmavad kaevandamist;
 - (b) 12 kuud strateegiliste projektide puhul, mis hõlmavad üksnes töötlemist või ringlussevõttu.
2. Liidus elluviidavate strateegiliste projektide puhul, mille suhtes algatati loamenetlus enne neile strateegilise projekti staatuse andmist, ei tohi loamenetluse ülejäänud

etappide kestus pärast projektile strateegilise staatuse andmist erandina lõikest 1 ületada:

- (a) 21 kuud strateegiliste projektide puhul, mis hõlmavad kaevandamist;
 - (b) üheksat kuud strateegiliste projektide puhul, mis hõlmavad üksnes töötlemist või ringlussevõttu.
3. Erandjuhtudel, kui kavandatud projekti laad, keerukus, asukoht või maht seda eeldab, võib artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus enne vastavate tähtaegade lõppemist ja igal üksikjuhul eraldi pikendada lõike 1 punktis a ja lõike 2 punktis a osutatud tähtaegu kuni kolme kuu võrra ning lõike 1 punktis b ja lõike 2 punktis b osutatud tähtaegu kuni ühe kuu võrra. Sellisel juhul teatab artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus projektiarendajale kirjalikult pikendamise põhjustest ja kuupäevast, mil tervikotsus eeldatavasti tehakse.
4. Üksnes töötlemist või ringlussevõttu hõlmavate strateegiliste projektide puhul loetakse asjaomane loataotlus heakskiidetuks, kui artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus ei ole lõigetes 1 ja 2 osutatud kohaldatavate tähtaegade jooksul tervikotsust teinud, välja arvatud juhul, kui konkreetse projekti puhul nõutakse keskkonnamõju hindamist vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ või direktiividele 2000/60/EÜ, 2008/98/EÜ, 2009/147/EÜ, 2010/75/EL, 2011/92/EL või 2012/18/EL või otsust selle kohta, kas selline keskkonnamõju hindamine on vajalik, juhul kui asjakohaseid hindamisi ei ole veel tehtud.
5. Hiljemalt üks kuu pärast strateegilise projektiga seotud loataotluse kättesaamist kinnitab artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus taotluse, või kui projektiarendaja ei ole saatnud kogu taotluse menetlemiseks vajalikku teavet, palub ta projektiarendajal esitada täieliku taotluse 14 päeva jooksul alates selle palve saamisest.
- Loamenetluse alguseks loetakse kuupäev, mil artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus kinnitab taotluse kehtivust.
6. Hiljemalt üks kuu pärast loataotluse kehtivuse kinnitamise kuupäeva koostab artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus tihedas koostöös projektiarendaja ja teiste asjaomaste asutustega loamenetluse üksikasjaliku ajakava. Ajakava avaldatakse: seda teeb kas projektiarendaja artikli 7 lõikes 7 osutatud veebisaidil või artikli 8 lõikes 1 osutatud riiklik pädev asutus vaba juurdepääsuga veebisaidil.
7. Käesolevas artiklis sätestatud tähtajad ei mõjuta liidu ega rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi, vaiete menetlemist ega kohtulikku õiguskaitset.
- Mitte ühegi loamenetluse jaoks käesolevas artiklis sätestatud tähtaeg ei takista liikmesriike kehtestamast lühemaid tähtaegu.

Artikkel 11

Keskkonnamõju hindamine ja load

1. Kui strateegilise projekti keskkonnamõju tuleb vastavalt direktiivi 2011/92/EL artiklitele 5–9 hinnata, taotleb asjaomane projektiarendaja artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädevalt asutuselt arvamust kõnealuse direktiivi artikli 5 lõike 1 kohases keskkonnamõju hindamise aruandes esitatava teabe ulatuse ja üksikasjalikkuse astme kohta.

Artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus tagab, et esimeses lõigus osutatud arvamus esitatakse võimalikult kiiresti ajavahemiku jooksul, mis ei ületa 30 päeva alates kuupäevast, mil projektiarendaja oma taotluse esitas.

2. Strateegiliste projektide puhul, mille keskkonnamõju hindamise kohustus tuleneb samal ajal nõukogu direktiivist 92/43/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2000/60/EÜ, 2008/98/EÜ, 2009/147/EÜ, 2010/75/EL, 2011/92/EL või 2012/18/EL, tagab artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus, et kohaldatakse kõnealuste liidu õigusaktide nõuetele vastavat koordineeritud või ühist menetlust.

Esimeses lõigus osutatud koordineeritud menetluse kohaselt koordineerib artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus eraldiseisvaid konkreetse projekti keskkonnamõju hindamisi, mis on ette nähtud asjaomaste liidu õigusaktidega.

Esimeses lõigus osutatud ühise menetluse korral tagab artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus konkreetse projekti keskkonnamõju ühtse hindamise, mis on ette nähtud asjaomaste liidu õigusaktidega.

3. Artikli 8 lõikes 1 osutatud riigi pädev asutus tagab, et asjaomased asutused esitavad direktiivi 2011/92/EL artikli 1 lõike 2 punkti g alapunktis iv osutatud põhjendatud järelduse strateegilise projekti keskkonnamõju hindamise kohta kolme kuu jooksul alates kogu vajaliku teabe saamisest, mis on kogutud kõnealuse direktiivi artiklite 5, 6 ja 7 kohaselt, ning kõnealuse direktiivi artiklites 6 ja 7 osutatud konsultatsioonide lõpuleviimisest.
4. Direktiivi 2011/92/EL artikli 5 lõikes 1 osutatud keskkonnamõju hindamise aruande asjus asjaomase üldsusega konsulteerimise tähtaeg ei tohi strateegiliste projektide puhul olla pikem kui 90 päeva.
5. Käesoleva artikli lõiget 1 ei kohaldata selliste strateegiliste projektide loamenetluse puhul, mille suhtes algatati loamenetlus enne strateegilise projekti staatuse andmist.

Käesoleva artikli lõikeid 2–4 kohaldatakse selliste strateegiliste projektide loamenetluse puhul, mille suhtes algatati loamenetlus enne strateegilise projekti staatuse andmist, ainult sel määral, mil kõnealustes lõigetes käsitletud etapid ei ole veel lõpule viidud.

Artikkel 12

Kavandamine

1. Liikmesriigid tagavad, et kavade, sealhulgas üldplaneeringute, ruumiliste planeeringute ja maakasutuskavade koostamise eest vastutavad riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused lisavad vajaduse korral sellistesse kavadesse sätteid kriitiliste toorainete projektide arendamise kohta. Eelistatakse tehismaad, tööstusalasid, mahajäetud tööstusalasid ja asjakohasel juhul hoonestamata alasid, mis ei ole põllu- ega metsamajanduses kasutatavad.
2. Kui kavasid, mis sisaldavad sätteid kriitiliste toorainete projektide arendamise kohta, hinnatakse direktiivi 2001/42/EÜ ja direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 kohaselt, ühendatakse need hindamised. Kui see on asjakohane, käsitletakse selle ühendatud hindamise käigus ka mõju potentsiaalselt mõjutatud veekogudele ja kontrollitakse, kas kava põhjustaks direktiivi 2000/60/EÜ artiklis 4 osutatud seisundi või potentsiaali halvenemist või võiks takistada veekogu hea seisundi või hea potentsiaali saavutamist. Kui asjaomased liikmesriigid peavad hindama käimasoleva ja tulevase tegevuse mõju merekeskkonnale, sealhulgas maismaa ja mere

koostoimele, nagu on osutatud direktiivi 2014/89/EL artiklis 4, hõlmab ühendatud hindamine ka seda mõju.

Artikkel 13

UNECE konventsioonide kohaldatavus

1. Käesoleva määruse sätteid ei piira kohustusi, mis tulenevad 25. juunil 1998 Århusis allkirjastatud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnanäasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni artiklitest 6 ja 7 ning 25. veebruaril 1991 Espoos allkirjastatud UNECE piiriülese keskkonnamõju hindamise konventsioonist.
2. Kõik käesoleva jao kohaselt vastu võetud otsused tehakse avalikkusele kättesaadavaks.

3. JAGU

SOODUSTAVAD TINGIMUSED

Artikkel 14

Rakendamise kiirendamine

1. Komisjon ja liikmesriigid võtavad meetmeid, et kiirendada strateegilisi projekte ja kaasata neisse erainvesteeringuid. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, võib nende meetmete hulka kuuluda toetuse andmine ja koordineerimine selliste strateegiliste projektide jaoks, mille puhul esineb raskusi juurdepääsul rahastusele.
2. Liikmesriigid võivad pakkuda strateegiliste projektide kiire ja tulemusliku rakendamise hõlbustamiseks haldustuge, sealhulgas:
 - (a) abi kohaldatavate haldus- ja aruandekohustuste täitmise tagamiseks;
 - (b) abi projektiarendajatele, et suurendada veelgi avalikkuse toetust projektile.

Artikkel 15

Rahastuse koordineerimine

1. Artikli 35 lõike 6 punktis a osutatud alaline allrühm arutab strateegilise projekti arendaja taotluse alusel, kuidas projekti rahastamist korraldada, ning annab selle kohta nõu, võttes arvesse juba saadud rahalisi vahendeid ja kaaludes vähemalt järgmist:
 - (a) täiendavad erasektori rahastusallikad;
 - (b) toetus Euroopa Investeeringupanga grupi või muude rahvusvaheliste finantsasutuste, sealhulgas Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga vahenditest;
 - (c) olemasolevad liikmesriikide rahastamisvahendid ja programmid, sealhulgas liikmesriikide tugipankade ja finantseerimisasutuste omad;
 - (d) asjakohased liidu rahastamisprogrammid.

Artikkel 16

Väljaostulepingute sõlmimise hõlbustamine

1. Komisjon loob süsteemi, mis hõlbustab strateegiliste projektidega seotud väljaostulepingute sõlmimist kooskõlas konkurentsieeskirjadega.
2. Lõikes 1 osutatud süsteem peab võimaldama võimalikel väljaostjatel teha ostupakkumusi, milles on märgitud:
 - (a) nende strateegiliste toorainete kogus ja kvaliteet, mida nad kavatsevad osta;
 - (b) kavandatav hind või hinnavaheemik;
 - (c) väljaostulepingu kavandatav kestus.
3. Lõikes 1 osutatud süsteem peab võimaldama strateegiliste projektide arendajatel teha müügipakkumusi, milles on märgitud:
 - (a) nende strateegiliste toorainete kogus ja kvaliteet, mille kohta nad soovivad väljaostulepingud sõlmida;
 - (b) kavandatav hind või hinnavaheemik, millega nad on valmis müüma;
 - (c) väljaostulepingu kavandatav kestus.
4. Lõigete 2 ja 3 kohaselt saadud ostu- ja müügipakkumuste põhjal viib komisjon strateegiliste projektide arendajad kokku nende projekti puhul asjakohaste võimalike väljaostjatega.

Artikkel 17

Veebipõhine juurdepääs haldusteabele

Liikmesriigid esitavad kriitiliste toorainete projektidega seotud haldusmenetluste kohta internetis ning tsentraliseeritult ja kergesti kättesaadaval viisil järgmise teabe:

- (a) loamenetlus;
- (b) rahastamis- ja investeerimisteenused;
- (c) rahastamisvõimalused liidu või liikmesriigi tasandil;
- (d) ettevõtluse tugiteenused, sealhulgas seoses äriühingu tulumaksu deklareerimise, kohalike maksuseaduste ja tööõigusega.

4. JAGU

MAAVARAUURINGUD

Artikkel 18

Riiklikud maavarauuringute programmid

1. Iga liikmesriik koostab riikliku programmi kriitilistele toorainetele suunatud üldgeoloogiliste uurimistööde elluviimiseks. Iga liikmesriik koostab esimese sellise programmi hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]. Riiklikud programmid vaadatakse läbi ja vajaduse korral ajakohastatakse neid vähemalt iga viie aasta tagant.

2. Lõikes 1 osutatud riiklikud maavarauuringute programmid sisaldavad meetmeid, mille eesmärk on teha kättesaadavaks rohkem teavet liidu kriitiliste toorainete ilmingute, sealhulgas sügavate maardlate kohta. Need hõlmavad asjakohasel juhul järgmisi meetmeid:
 - (a) maavarade kaardistamine sobivas ulatuses;
 - (b) geokeemilised uuringud maavarade otsingu tarbeks, sealhulgas mulla, setete ja kivimite keemilise koostise kindlaksmääramiseks;
 - (c) geoteaduslikud uuringud, näiteks geofüüsikalised uuringud;
 - (d) üldgeoloogiliste uurimistööde käigus kogutud andmete töötlemine, sealhulgas prognooskaartide koostamise kaudu;
 - (e) geoteaduslike uuringute kaudu juba saadud andmete taastöötlemine kriitilisi tooraineid sisaldavate tuvastamata maavarailmingute olemasolu kontrollimiseks.
3. Liikmesriigid edastavad lõikes 1 osutatud riiklikud programmid komisjonile.
4. Liikmesriigid annavad artiklis 43 osutatud aruandes teavet oma riiklikes programmides sisalduvate meetmete rakendamisel tehtud edusammude kohta.
5. Liikmesriigid teevad lõikes 1 osutatud riiklikes programmides sätestatud meetmete abil kogutud teabe kriitilisi tooraineid sisaldavate maavarailmingute kohta avalikkusele kättesaadavaks vaba juurdepääsuga veebisaidil. Vajaduse korral sisaldab see teave kindlakstehtud maavarade liigitust vastavalt ÜRO ressursside raamklassifikatsioonile.

Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse vorm esimeses lõigus osutatud teabe kättesaadavaks tegemiseks. Vormil võib olla märgitud, kuidas tuleb esimeses lõigus osutatud teavet väljendada. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 37 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.
6. Võttes arvesse üldgeoloogiliste uurimistööde valdkonnas juba tehtavat koostööd, arutab artikli 35 lõike 6 punktis b osutatud alaline allrühm lõikes 1 osutatud riiklikke programme ja nende rakendamist, sealhulgas vähemalt järgmist:
 - (a) koostöövõimalused, sealhulgas piiriüleste maavarailmingute ja ühiste geoloogiliste formatsioonide uurimisel;
 - (b) lõikes 2 loetletud meetmetega seotud parimad tavad;
 - (c) võimalus luua integreeritud andmebaas lõikes 1 osutatud riiklike programmide tulemuste salvestamiseks.

4. peatükk

Riskiseire ja -maandamine

Artikkel 19

Seire ja stressitestimine

1. Komisjon jälgib kriitiliste toorainetega seotud tarneriski. Seejuures jälgitakse vähemalt järgmiste parameetrite muutumist:
 - (a) kaubavood;

- (b) nõudlus ja pakkumine;
 - (c) tarnete kontsentreeritus;
 - (d) liidu ja ülemaailmne toodang ning tootmisvõimsus väärtusahela eri etappides.
2. Artikli 35 lõike 6 punktis c osutatud alalises allrühmas osalevad riikide ametiasutused toetavad komisjoni lõikes 1 osutatud seires järgmiselt:
- (a) jagades enda käsutuses olevat teavet lõikes 1 loetletud parameetrite, sealhulgas artiklis 20 osutatud teabe muutumise kohta;
 - (b) kogudes koostöös komisjoni ja teiste osalevate asutustega teavet lõikes 1 loetletud parameetrite, sealhulgas artiklis 20 osutatud teabe muutumise kohta;
 - (c) tehes kriitiliste toorainete tarneriskide analüüsi, võttes arvesse lõikes 1 loetletud parameetrite muutumist.
3. Komisjon tagab koostöös artikli 35 lõike 6 punktis c osutatud alalises allrühmas osalevate riikide ametiasutustega, et iga strateegilise tooraine tarneahela suhtes tehakse vähemalt iga kolme aasta tagant stressitest. Selleks koordineerib artikli 35 lõike 6 punktis c osutatud alaline allrühm eri strateegiliste toorainete puhul stressitestide tegemist ja jagab tegevuse erinevate osalevate asutuste vahel.
- Esimeses lõigus osutatud stressitestid seisnevad asjaomase strateegilise tooraine liidu tarneahela haavatavuse hindamises tarnehäirete suhtes; selleks hinnatakse eri stsenaariumide mõju, mis võivad selliseid häireid põhjustada, ja nende stsenaariumide võimalikke tagajärgi, võttes arvesse vähemalt järgmisi elemente:
- (a) kus asjaomast toorainet kaevandatakse, töödeldakse või ringlusse võetakse;
 - (b) ettevõtjate võimsus väärtusahelas ja turustruktuur;
 - (c) tarnet mõjutada võivad tegurid, sealhulgas geopoliitiline olukord, logistika, energiavarustus, tööjõud või loodusõnnetused;
 - (d) alternatiivsete tarneallikate ja asendusmaterjalide kättesaadavus;
 - (e) asjaomase tooraine kasutajad väärtusahelas ja nende osakaal nõudluses, kusjuures eritähelepanu pööratakse rohe- ja digipöörde seisukohast olulise tehnoloogia tootmisele ning kaitse- ja kosmoserakendustele.
4. Komisjon teeb vaba juurdepääsuga veebisaidil avalikkusele kättesaadavaks seiret käsitleva tulemustabeli ja ajakohastab seda korrapäraselt; tabel sisaldab järgmist:
- (a) kättesaadav teave lõikes 1 osutatud parameetrite muutumise kohta;
 - (b) kriitiliste toorainete tarneriski arvutused, võttes arvesse punktis a osutatud teavet;
 - (c) lõikes 3 osutatud stressitestide tulemused;
 - (d) vajaduse korral soovitus sobivate maandamisstrateegiate kohta, et vähendada tarneriski.
5. Kui komisjon leiab lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt kogutud teabe põhjal, et on selgeid märke tarnehäirete riski kohta, hoiatab komisjon liikmesriike, Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu ning liidu juhtorganeid, kes juhivad kriisivalvsus- või kriisiohjemehhanisme, mida kohaldatakse asjaomaste kriitiliste või strateegiliste toorainete suhtes.

Artikkel 20

Seirega seotud teavitamiskohustused

1. Liikmesriigid esitavad komisjonile artiklis 43 osutatud aruandes teabe iga uue või olemasoleva tooraineprojekti kohta, mis nende territooriumil ellu viiakse ja mis on artikli 19 lõike 1 punkti d seisukohast oluline, sealhulgas uute projektide liigituse vastavalt ÜRO ressursside raamklassifikatsioonile.
2. Liikmesriigid määravad kindlaks oma territooriumil asutatud peamised turuosalisel kriitiliste toorainete väärtusahelas ja teevad järgmist:
 - (a) jälgivad nende tegevust korrapäraste ja proportsionaalsete uuringute abil, et koguda artiklis 19 osutatud seireülesannete täitmiseks vajalikku teavet;
 - (b) esitavad artiklis 43 osutatud aruandes teabe nimetatud uuringute tulemuste kohta;
 - (c) teatavad komisjonile viivitamata olulistest sündmustest, mis võivad takistada peamiste turuosaliste tavapärasest tegevust.
3. Liikmesriigid edastavad käesoleva artikli lõike 2 punktide a ja b kohaselt kogutud andmed riigi statistikaasutustele ja Eurostatile statistika koostamiseks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 223/2009. Liikmesriigid määravad riigi ametiasutuse, kes vastutab andmete edastamise eest riigi statistikaasutustele ja Eurostatile.

Artikkel 21

Strateegilistest varudest teatamine

1. Liikmesriigid esitavad artiklis 43 osutatud aruandes komisjonile teabe oma strateegiliste toorainete strateegiliste varude seisu kohta.
2. Lõikes 1 osutatud teave käsitleb kõigi selliste avaliku sektori asutuste, riigi osalusega ettevõtete või muude ettevõtjate valduses olevaid varusid, kellele liikmesriik on teinud ülesandeks riigi nimel strateegiliste varude loomise, ning see teave sisaldab vähemalt järgmiste elementide kirjeldust:
 - (a) iga strateegilise tooraine kättesaadavate varude tase, mõõdetuna nii tonnides kui ka protsendina asjaomaste materjalide aastasest riigisisese tarbimisest, samuti ladustatud materjalide keemiline vorm ja puhtus;
 - (b) iga strateegilise tooraine kättesaadavate varude taseme muutus eelneva viie aasta jooksul;
 - (c) strateegiliste varude vabastamise, eraldamise ja jaotamise suhtes kohaldatavad eeskirjad või menetlused.
3. Aruanne võib sisaldada ka teavet kriitiliste ja muude toorainete strateegiliste varude kohta.

Artikkel 22

Strateegiliste varude koordineerimine

1. Hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja pärast seda iga kahe aasta järel jagab komisjon artikli 21 lõike 1 kohaselt saadud teabe põhjal Euroopa kriitiliste toorainete nõukoguga järgmist:
 - (a) kavandatud sihttase, mis kajastab liidu varude turvalist taset iga strateegilise tooraine puhul ja on kindlaks määratud vastavalt lõikele 2;
 - (b) iga strateegilise tooraine liidu varude üldise taseme võrdlus punktis a osutatud kavandatud sihttasemega;
 - (c) teave strateegiliste varude võimaliku piiriülese kättesaadavuse kohta, võttes arvesse nende vabastamist, eraldamist ja jaotamist käsitlevaid eeskirju või menetlusi.
2. Komisjon määrab Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu seisukohti arvesse võttes sihttaseme, mis kajastab liidu strateegiliste toorainete varude turvalist taset:
 - (a) mida väljendatakse kogusena, mis on tarnehäire korral vajalik teataval arvul päevadel keskmise päevase puhasimpordi katmiseks ja mis arvutatakse eelneva kalendriaasta impordikoguste alusel;
 - (b) milles võetakse arvesse eraettevõtjate valduses olevaid varusid ulatuses, milles teave selliste varude kohta on kättesaadav;
 - (c) mis on proportsionaalne asjaomase strateegilise tooraine tarneriski ja majandusliku tähtsusega.
3. Komisjon võib Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu seisukohti arvesse võttes esitada liikmesriikidele arvamusi, et:
 - (a) suurendada strateegiliste varude taset, võttes arvesse lõike 1 punktis b osutatud võrdlust, olemasolevate varude suhtelist jaotust liikmesriikide vahel ja strateegiliste toorainete tarbimist ettevõtjate poolt liikmesriikide territooriumil;
 - (b) muuta või koordineerida strateegiliste varude vabastamist, eraldamist ja jaotamist käsitlevaid eeskirju või menetlusi, et parandada võimalikku piiriülest juurdepääsetavust, eelkõige juhul, kui see on vajalik strateegiliste tehnoloogiate tootmiseks.
4. Lõikes 3 osutatud arvamuste koostamisel pöörab Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu erilist tähelepanu vajadusele säilitada strateegilistest toorainetest kui sisenditest sõltuvate eraettevõtjate jaoks stiimulid oma varude loomiseks või muude meetmete võtmiseks, et juhtida oma tarneriske.
5. Liikmesriigid esitavad artiklis 43 osutatud aruandes teabe selle kohta, kas ja kuidas nad on lõikes 3 osutatud arvamusi rakendanud või kavatsevad neid rakendada.
6. Kui vähemalt kaks liikmesriiki osalevad rahvusvahelistel või mitmepoolsetel foorumitel strateegiliste toorainete strateegiliste varude valdkonnas, tagab komisjon enne seda foorumit koordineerimise kas asjaomaste liikmesriikide ja komisjoni vahel või Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu erikoosoleku abil.
7. Komisjon esitab liidu kättesaadavate varude kohta kogutud andmed liidu juhtorganitele, kes vastutavad asjaomaseid strateegilisi tooraineid hõlmavate kriisivalvsus- või kriisiohjemehhanismide eest.

Artikkel 23

Ettevõtjate riskivalmidus

1. Liikmesriigid teevad kindlaks suurettevõtjad, kes toodavad nende territooriumil strateegilisi tooraineid kasutades strateegilisi tehnoloogiaid.
Esimeses lõigus osutatud strateegilised tehnoloogiad hõlmavad muu hulgas energia salvestamiseks ja elektromobiilsuseks kasutatavaid patareisid ja akusid, vesiniku tootmise ja kasutamise seotud seadmeid, taastuvenergia tootmisega seotud seadmeid, veomootoreid, soojuspumpasid, andmeedastust ja -salvestust, mobiilseid elektroonikaseadmeid, kihtlisandustootmisega seotud seadmeid, robotikat, mehitamata õhusõidukeid, raketilaskesüsteeme, satelliite ja kõrgtehnoloogilisi kiipe.
2. Suurettevõtjad, kelle liikmesriigid on lõike 1 kohaselt kindlaks teinud, korraldavad iga kahe aasta järel oma tarneahela auditi, mis hõlmab järgmist:
 - (a) nende kasutatavate strateegiliste toorainete kaevandamis-, töötlemis- või ringlussevõtukohtade kaardistamine;
 - (b) nende strateegiliste toorainete tarneahela stressitest, mis seisneb selle haavatavuse hindamises tarnehäirete suhtes, hinnates selliste eri stsenaariumide mõju, mis võivad selliseid häireid põhjustada, ja nende stsenaariumide võimalikke tagajärgi, võttes arvesse vähemalt artikli 19 lõikes 3 loetletud elemente.
3. Lõikes 1 osutatud ettevõtjad esitavad oma juhatusele aruande, mis sisaldab lõikes 2 osutatud auditi tulemusi.

Artikkel 24

Ühisostmine

1. Komisjon loob süsteemi, mis võimaldab koondada liidus asuvate strateegilisi tooraineid tarbivate huvitatud ettevõtjate ja strateegiliste varude eest vastutavate liikmesriikide ametiasutuste kogunõudluse, käitab seda süsteemi ja küsib tarnijatelt pakkumusi selle kogunõudluse rahuldamiseks. Süsteem hõlmab nii töötlemata kui ka töödeldud strateegilisi tooraineid.
2. Lõikes 1 osutatud süsteemi loomisel ja käitamisel teeb komisjon järgmist:
 - (a) valib, milliste strateegiliste toorainete puhul ja millises töötlemisetapis saab süsteemi kasutada, võttes artiklite 21 ja 22 kohaselt kogutud teabe põhjal arvesse erinevate strateegiliste toorainete suhtelist tarneriski ja vajadust koguda nende toorainete strateegilisi varusid;
 - (b) määrab kindlaks süsteemis osalemiseks nõutavad toorainete miinimumkogused, võttes arvesse huvitatud osalejate eeldatavat arvu ja vajadust tagada jõukohane osalejate arv.
3. Lõikes osutatud süsteemis võivad osaleda kõik liidus asutatud huvitatud ettevõtjad ja liikmesriikide ametiasutused ning osalemine on läbipaistev. Liikmesriikide või mis tahes selliste riiklike üksuste osalemine, kelle suhtes kohaldatakse riigihankedirektiivi 2014/24/EL või 2014/25/EL, on võimalik ainult juhul, kui selline osalemine on kooskõlas kõnealuste direktiividega.
4. Lõikes 1 osutatud süsteemis osalevad liidu ettevõtjad ja liikmesriikide ametiasutused võivad läbipaistval viisil pidada ühiseid läbirääkimisi ostu üle, sealhulgas hindade

- või muude ostulepingu tingimuste üle, või kasutada ühisostmist, et saavutada oma tarnijatega paremad tingimused või vältida nappust. Osalevad liidu ettevõtjad ja liikmesriikide ametiasutused järgivad liidu õigust, sealhulgas liidu konkurentsioigust.
5. Üksused ei saa osaleda tarnijatena, võtta osa nõudluse koondamisest ja ühisostmisest ega osaleda teenuseosutajadena, kui:
- (a) nende suhtes kohaldatakse ELi toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud liidu piiravaid meetmeid;
 - (b) nad kuuluvad otse või kaudselt sellisele füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või organile, on selle kontrolli all või tegutsevad sellise füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või organi nimel või juhtimisel, kelle suhtes kohaldatakse kõnealuseid liidu piiravaid meetmeid.
6. Erandina määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artiklist 176 võib komisjon sõlmida lõike 1 kohase süsteemi loomiseks ja käitamiseks vajalike teenuste hankimiseks määruse (EL, Euratom) 2018/1046 kohaselt hankemenetluse teel lepingu liidus asutatud üksusega, kes tegutseb teenuseosutajana. Valitud teenuseosutajal ei tohi olla huvide konflikti.
7. Komisjon määrab teenuste hankelepingus kindlaks ülesanded, mida teenuseosutaja peab täitma, sealhulgas nõudluse jaotamise, tarnete saamise õiguste jaotamise, kõigi osalejate registreerimise ja kontrolli, tegevuste avaldamise ja neid käsitleva aruandluse ning muud süsteemi loomiseks ja käitamiseks vajalikud ülesanded. Teenuste hankelepingus käsitletakse ka teenuseosutaja tegevusega seotud üksikasju, sealhulgas IT-vahendi kasutamist, turvameetmeid, vääringut või vääringuid, maksekorda ja kohustusi.
8. Teenuseosutajaga sõlmitud teenuste hankeleping jätab komisjonile õiguse teenuseosutaja tegevust jälgida ja auditeerida. Selleks on komisjonil täielik juurdepääs teenuseosutaja valduses olevale teabele, mis on seotud lepinguga. Kõik serverid asuvad füüsiliselt liidu territooriumil ja kogu teavet säilitatakse liidu territooriumil.
9. Valitud teenuseosutajaga sõlmitud teenuste hankelepingus määratakse kindlaks teenuseosutaja saadud teabe omandiõigus ning nähakse ette võimalus, et kõnealune teave edastatakse teenuste hankelepingu lõpetamisel või lõppemisel komisjonile.

5. peatükk

Kestlikkus

1. JAGU

RINGLUSPÕHISUS

Artikkel 25

Ringluspõhisusega seotud riiklikud meetmed

1. Iga liikmesriik võtab hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] vastu riiklikud programmid ja rakendab nimetatud programme, mis sisaldavad meetmeid eesmärgiga:
 - (a) suurendada suure kriitiliste toorainete taaskasutamise potentsiaaliga jäätmete kogumist ja tagada nende lisamine asjakohasesse ringlussevõtusüsteemi, et maksimeerida ringlussevõetava materjali kui kriitiliste toorainete ringlussevõtu rajatiste sisendi kättesaadavust ja kvaliteeti;
 - (b) suurendada suure kriitiliste toorainete taaskasutamise potentsiaaliga toodete ja komponentide korduskasutamist;
 - (c) suurendada teiste kriitiliste toorainete kasutamist tootmises, sealhulgas võttes vajaduse korral riigihangetega seotud pakkumuste hindamise kriteeriumides arvesse ringlussevõetud materjali;
 - (d) suurendada kriitiliste toorainete ringlussevõtu tehnoloogiate tehnoloogilist küpsust ning edendada materjalitõhusust ja kriitiliste toorainete asendamist rakendustes, lisades selleks vähemalt riiklikesse teadus- ja innovatsiooniprogrammidesse sellekohased toetusmeetmed;
 - (e) tagada, et liikmesriigi tööjõul on oskused, mida on vaja kriitiliste toorainete väärtusahela ringluspõhisuse toetamiseks.
2. Lõikes 1 osutatud programmid hõlmavad eelkõige tooteid ja jäätmeid, mille suhtes ei kohaldata liidu õigusaktide kohaseid kogumise, töötlemise, ringlussevõtu või korduskasutamise erinõudeid. Muude toodete ja jäätmete puhul rakendatakse meetmeid kooskõlas kehtivate liidu õigusaktidega.

Lõike 1 punktide a ja b puhul võivad kõnealuses lõikes osutatud programmid hõlmata (ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist) selliste finantsstiimulite kehtestamist nagu allahindlused, rahalised tasud või tagatisrahasüsteemid, et soodustada suure kriitiliste toorainete taaskasutamise potentsiaaliga toodete korduskasutamist ja sellistest toodetest tekkinud jäätmete kogumist.
3. Iga liikmesriik võtab hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: neli aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] vastu ja rakendab meetmed, millega edendatakse kriitiliste toorainete eraldamist kaevandamisjäätmetest, eelkõige artikli 26 kohaselt loodud andmebaasis kindlaks määratud suletud jäätmehoidlatest, kus võib olla majanduslikult taaskasutatavaid kriitilisi tooraineid.
4. Lõigetes 1 ja 2 osutatud riiklikud meetmed kavandatakse nii, et need väldiksid ELi toimimise lepingu kohaselt kaubandustõkkeid ja konkurentsimoonutusi.
5. Kui liikmesriigid esitavad komisjonile direktiivi 2012/19/EL (elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kohta) artikli 16 lõike 6 kohaselt andmed ringlussevõetud elektroonikaromude koguste kohta, määravad nad eraldi kindlaks ja esitavad selliste elektroonikaromudest eemaldatud komponentide kogused, mis sisaldavad asjakohasel määral kriitilisi tooraineid, ning elektroonikaromudest eraldatud kriitiliste toorainete kogused. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles määratakse kindlaks sellise aruandluse vorm ja üksikasjad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 37 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt. Esimene aruandeperiood hõlmab esimest täiskalendriaastat pärast kõnealuste rakendusaktide vastuvõtmist.

6. Liikmesriigid annavad artiklis 43 osutatud aruandes teavet lõikes 1 osutatud riiklike programmide vastuvõtmise ning lõigete 1 ja 2 kohaselt võetud meetmete rakendamisel tehtud edusammude kohta.
7. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles määratakse kindlaks selliste toodete, komponentide ja jäätmevoogude loetelu, mida peetakse vähemalt suure kriitiliste toorainete taaskasutamise potentsiaaliga toodeteks lõike 1 punktide a ja b tähenduses.

Loetelu koostamisel võtab komisjon arvesse:

- (a) kriitiliste toorainete üldkogust, mis on võimalik nendest toodetest, komponentidest ja jäätmevoogudest eraldada;
- (b) mil määral need tooted, komponendid ja jäätmevood on reguleeritud liidu õigusaktidega;
- (c) regulatiivseid lünki;
- (d) konkreetseid probleeme, mis mõjutavad nende toorainete kogumist ja jäätmetöötlust;
- (e) olemasolevaid kogumis- ja jäätmetöötlussüsteeme, mis nende suhtes kehtivad.

Esimeses lõigus osutatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 37 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt.

Artikkel 26

Kriitiliste toorainete eraldamine kaevandamisjäätmetest

1. Käitajad, kes on kohustatud esitama direktiivi 2006/21/EÜ artikli 5 kohaselt jäätmekavad, esitavad direktiivi 2006/21/EÜ artiklis 3 määratletud pädevale asutusele esialgse majandusliku hindamise uuringu kriitiliste toorainete võimaliku eraldamise kohta:
 - (a) hoidlas ladustatud kaevandamisjäätmetest ning
 - (b) tekkivatest kaevandamisjäätmetest, või kui seda peetakse tulemuslikumaks, siis kaevandatud materjalidest enne, kui need muutuvad jäätmeteks.
2. Lõikes 1 osutatud uuring sisaldab vähemalt hinnangut kaevandamisjäätmetes ja kaevandatud materjalides sisalduvate kriitiliste toorainete koguste ja kontsentratsioonide ning nende toorainete tehnilise ja majandusliku taaskasutatavuse kohta.
3. Olemasolevate jäätmeheidlate käitajad esitavad lõikes 1 osutatud uuringu direktiivi 2006/21/EÜ artiklis 3 määratletud pädevale asutusele hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]. Uute jäätmeheidlate käitajad esitavad selle uuringu pädevale asutusele jäätmekavade esitamisel vastavalt direktiivi 2006/21/EÜ artiklile 5.
4. Liikmesriigid loovad andmebaasi kõigi oma territooriumil asuvate suletud jäätmeheidlate, sealhulgas peremehetute jäätmeheidlate kohta. Andmebaas sisaldab järgmist teavet:
 - (a) jäätmeheidla asukoht, pindala ja jäätmemahut;
 - (b) jäätmeheidla käitaja või endine käitaja ja vajaduse korral tema õigusjärglane;

- (c) kõigi kaevandamisjäätmes ja võimaluse korral algses maardlas sisalduvate toorainete ligikaudsed kogused ja kontsentratsioonid vastavalt käesoleva artikli lõikele 6;
 - (d) mis tahes lisateave, mida liikmesriik peab oluliseks, et võimaldada kriitiliste toorainete eraldamist jäätmehoidlast.
5. Lõikes 4 osutatud andmebaas luuakse hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja kogu teave esitatakse hiljemalt [väljaannete talitus: palun lisada kuupäev: kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]. Andmebaas tehakse avalikult kättesaadavaks digitaalsel kujul ning seda ajakohastatakse vähemalt iga kahe aasta järel, et lisada täiendavat kättesaadavat teavet ning uusi suletud või tuvastatud hoidlaid.
6. Lõike 4 punktis c osutatud teabe esitamiseks teevad liikmesriigid vähemalt järgmist:
- (a) kõikide suletud jäätmehoidlate puhul vaatavad liikmesriigid olemasolevad loatoimikud põhjalikult läbi hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva];
 - (b) kui jäätmehoidla kohta kättesaadav teave ei välista juba ette võimalike majanduslikult taaskasutatavate kriitiliste toorainete olemasolu, korraldavad liikmesriigid lisaks hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] representatiivse geokeemilise proovivõtu;
 - (c) kui jäätmehoidla puhul on käesoleva lõike punktides a ja b kirjeldatud meetmed näidanud võimalike majanduslikult taaskasutatavate kriitiliste toorainete olemasolu, teevad liikmesriigid lisaks hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] üksikasjalikuma analüüsi, mis hõlmab puursüdamiku võtmist või samaväärseid meetodeid, kui need on liidu tasandil kohaldatavate keskkonnanõuete ja vajaduse korral direktiivi 2006/21/EÜ nõuete kohaselt keskkonnahoidlikud.
7. Lõikes 6 kirjeldatud meetmeid võetakse omandiõiguse, maaomandi, maavarade ja jäätmega seotud siseriiklike õigussüsteemide ning muude asjakohaste sätete piires. Kui sellised tegurid takistavad meetmete võtmist, püüavad liikmesriigi ametiasutused teha koostööd jäätmehoidla käitaja või omanikuga. Lõikes 6 kirjeldatud meetmete tulemused tehakse andmebaasis kättesaadavaks. Võimaluse korral lisavad liikmesriigid andmebaasi suletud kaevandamisjäätmes hoidlate liigid vastavalt ÜRO ressursside raamklassifikatsioonile.

Artikkel 27

Püsimagnetite ringlussevõetavus

1. Alates [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] peab iga füüsiline või juriidiline isik, kes laseb turule magnetresonantstomograafia seadmeid, tuuleturbiine, tööstusroboteid, mootorsõidukeid, kergtranspordivahendeid, külmageneraatoreid, soojuspumpasid, elektrimootoreid, sealhulgas juhul, kui need on integreeritud muudesse toodetesse, automaatpesumasinaid, trummelkuivateid, mikrolaineahjusid, tolmuimejaid või

nõudepesumasinaid, tagama, et neil toodetel on nähtav, loetav ja kustumatu märgis, mis näitab:

- (a) kas need tooted sisaldavad üht või mitut püsिमagnetit;
 - (b) kui toode sisaldab üht või mitut püsिमagnetit, siis kas need magnetid on üht järgmist liiki:
 - i) neodüümi, raua ja boori sulamist;
 - ii) samaariumi ja koobalti sulamist;
 - iii) alumiiniumi, nikli ja koobalti sulamist;
 - iv) ferriidist.
2. Komisjon võtab vastu rakendusakti, millega kehtestatakse lõikes 1 osutatud märgistamise vorm. Rakendusakt võetakse vastu artikli 37 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt.
3. Alates [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] tagab iga füüsiline või juriidiline isik, kes laseb turule lõikes 1 osutatud tooteid, mis sisaldavad üht või mitut lõike 1 punkti b alapunktides i–iii osutatud püsिमagnetit, et tootel või tootes on andmekandja.
4. Lõikes 3 osutatud andmekandja seotakse toote kordumatu tunnuskooriga, mis võimaldab juurdepääsu järgmisele:
- (a) vastutava füüsilise või juriidilise isiku nimi, registreeritud kaubanimi või registreeritud kaubamärk ja postiaadress ning võimaluse korral elektroonilised sidevahendid, mille kaudu saab temaga ühendust võtta;
 - (b) teave kõikide tootes sisalduvate püsिमagnetite kaalu, asukoha ja keemilise koostise kohta ning kasutatud magneti pinde, liimide ja lisainete olemasolu ja liigi kohta;
 - (c) teave selle kohta, kuidas kõigile tootes sisalduvatele püsिमagnetitele ligi pääseda ja neid eemaldada, sealhulgas vähemalt teave kõikide püsिमagnetile juurdepääsuks ja selle eemaldamiseks vajalike eemaldamisetappide järjestuse, tööriistade või tehnoloogiate kohta, ilma et see piiraks direktiivi 2012/19/EL artikli 15 lõike 1 kohaldamist.
5. Toodete puhul, milles sisalduvad püsिमagnetid paiknevad üksnes ühes või mitmes tootes kasutatud elektrimootoris, võib lõike 4 punktis b osutatud teabe asendada teabega nende elektrimootorite asukoha kohta ning lõike 4 punktis c osutatud teabe võib asendada teabega elektrimootoritele juurdepääsu ja nende eemaldamise kohta, mis sisaldab vähemalt teavet kõikide elektrimootoritele juurdepääsuks ja nende eemaldamiseks vajalike eemaldamisetappide järjestuse, tööriistade või tehnoloogiate kohta.
6. Lõikes 3 osutatud toodete puhul, mille kohta nõutakse muu liidu õigusakti kohaselt määrukses XX/XXXX [kestlike toodete ökodisaini määrus] määratletud tootepassi esitamist, lisatakse lõikes 4 osutatud teave kõnealusesse tootepassi.
7. Lõikes 3 osutatud teave peab olema täielik, ajakohane ja täpne ning kättesaadav ajavahemikul, mis on vähemalt võrdne toote tüüpilise kasutuseaga pluss kümme aastat, sealhulgas pärast vastutava füüsilise või juriidilise isiku maksejõuetuks muutumist, likvideerimist või tegevuse lõpetamist liidus.

Lõikes 4 osutatud teabes tuleb viidata tootemudelile, või kui sama mudeli eksemplaride andmed erinevad, siis konkreetsele partiile või eksemplarile. Lõikes 4 osutatud teave peab olema kättesaadav ringlussevõtjatele, turujärelevalveasutustele ja tollile.

8. Kohaldatakse määruse (EL).../... [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] artikli 9 lõike 1 punkte c ja d ning artikleid 10 ja 13 ning kõnealuse määruse artiklis 2 esitatud vastavaid mõisteid.

Enne lõikes 3 osutatud toote turule laskmist tagavad füüsilised või juriidilised isikud, et lõikes 4 osutatud toote kordumatu tunnuscode laaditakse üles määruse (EL).../... [kestlike toodete ökodisaini määrus] [artikli 12 lõikes 1] osutatud registrisse.

Esimese ja teise lõigu kohaldamisel käsitatakse määruse (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] artikli 10 punktis b esitatud viidet „artikli 4 kohaselt vastu võetud kohaldatavale delegeeritud õigusaktile“ ning artikli 10 punktis f ja artikli 13 lõikes 2 esitatud viidet „artikli 4 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktidele“ viidetena käesolevale määrusele.

9. Kui püsomagnetite ringlussevõtuga seotud teabenõuded on kehtestatud delegeeritud õigusaktidega, mis on vastu võetud määruse XX/XXXX [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] artikli 4 kohaselt, või muude liidu ühtlustamisõigusaktidega, mida kohaldatakse lõikes 1 loetletud toodete suhtes, kohaldatakse neid nõudeid käesoleva artikli sätete asemel.
10. Käesoleva artikli nõudeid ei kohaldata toodete suhtes, mis on mõeldud peamiselt kaitse- või kosmoserakendusteks.
11. Magnetresonantstomograafia seadmete, mootorsõidukite ja selliste kergtranspordivahendite suhtes, mis on tüübikinnitusega L-kategooria sõidukid, kohaldatakse käesoleva artikli nõudeid alates [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].
12. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 36 vastu delegeeritud õigusakte VI lisa muutmiseks, et esitada või ajakohastada lõikes 1 osutatud toodetele vastavate kombineeritud nomenklatuuri⁴⁹ koodide ja tootekirjelduste loetelu, hõlbustamaks tolli tööd seoses kõnealuste toodetega ning käesolevas artiklis ja artiklis 28 sätestatud nõuetega.

Artikkel 28

Püsomagnetite ringlussevõetud materjali sisaldus

1. Kas [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] või kaks aastat pärast lõikes 2 osutatud delegeeritud õigusakti jõustumist, olenevalt sellest, kumb on hilisem, teeb iga füüsiline või juriidiline isik, kes laseb turule artikli 27 lõikes 1 osutatud tooteid, mis sisaldavad üht või mitut artikli 27 lõike 1 punkti b alapunktides i–iii osutatud püsomagnetit ja mille kõigi selliste püsomagnetite kogumass ületab 0,2 kg, vaba juurdepääsuga veebisaidil avalikkusele kättesaadavaks teabe tootes kasutatud püsimagnetites sisalduva tarbimisjärgsetest jäätmetest eraldatud neodüümi, düsproosiumi, praseodüümi, terbiumi, boori, samaariumi, nikli ja koobalti osakaalu kohta.

⁴⁹ Määruse (EMÜ) nr 2658/87 I lisas esitatud kombineeritud nomenklatuur.

2. Hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] võtab komisjon kooskõlas artikliga 36 vastu delegeeritud õigusakti, et täiendada käesolevat määrust, kehtestades eeskirjad lõikes 1 osutatud toodetes kasutatud püsिमagnetites sisalduva tootmisjäätmestest või tarbimisjärgsetest jätmetest eraldatud neodüümi, düsproosiumi, praseodüümi, terbiumi, boori, samaariumi, nikli ja koobalti osakaalu arvutamiseks ja kontrollimiseks.

Arvutus- ja kontrollieeskirjades täpsustatakse otsuse nr 768/2008/EÜ II lisa sätestatud moodulite hulgast kohaldatav vastavushindamismenetlus ning asjaomaste toodete seisukohast vajalikud kohandused. Kohaldatava vastavushindamismenetluse kindlaksmääramisel võtab komisjon arvesse järgmisi kriteeriume:

- (a) asjaomase mooduli sobivus tooteliigi jaoks ja selle proportsionaalsus teenitavat avalikku huvi arvestades;
- (b) selliste pädevate ja sõltumatute kolmandate isikute olemasolu, kes on võimelised täitma kolmandate isikutena võimalikke vastavushindamisülesandeid;
- (c) kui kolmanda isiku kaasamine on kohustuslik, siis peab valmistajal olema võimalik valida otsuse nr 768/2008/EÜ II lisa kohaste kvaliteeditagamise ja tootesertifitseerimise moodulite vahel.

3. Pärast 31. detsembrit 2030 võib komisjon võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat määrust, sätestades tarbimisjärgsetest jätmetest eraldatud neodüümi, düsproosiumi, praseodüümi, terbiumi, boori, samaariumi, nikli ja koobalti minimaalsed osakaalud lõikes 1 osutatud toodetes kasutatud püsिमagnetites.

Esimeses lõigus osutatud delegeeritud õigusaktidega nähakse ette üleminekuperioodid, mida kohandatakse vastavalt meetme kohaldamisalasse kuuluvate toodete kasutuselevõtmise keerukusele, et tagada nõuete täitmine.

Esimeses lõigus osutatud minimaalne osakaal põhineb mõju eelneval hindamisel, milles on võetud arvesse järgmist:

- (a) tarbimisjärgsetest jätmetest eraldatud neodüümi, düsproosiumi, praseodüümi, terbiumi, boori, samaariumi, nikli ja koobalti olemasolev ja prognoositav kättesaadavus;
- (b) lõike 1 kohaselt kogutud teave ja ringlussevõetud materjali suhtelised osakaalud lõikes 1 osutatud turule lastud toodetes sisalduvates püsिमagnetites;
- (c) tehnika ja teaduse areng, sealhulgas märkimisväärsed muutused püsिमagnetite tehnoloogiates, mis mõjutavad taaskasutatavate materjalide liiki;
- (d) mil määral minimaalne osakaal võib aidata tulemuslikult kaasa liidu kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamisele;
- (e) võimalik mõju püsिमagnetite sisaldavate toodete toimimisele;
- (f) vajadus vältida ebaproportsionaalset negatiivset mõju püsिमagnetite ja püsिमagnetite sisaldavate toodete taskukohasusele.

4. Kui püsिमagnetite ringlussevõetud materjali sisaldusega seotud nõuded on kehtestatud delegeeritud õigusaktidega, mis on vastu võetud määruse XX/XXXX [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] artikli 4

kohaselt, või muude liidu ühtlustamisõigusaktidega, mida kohaldatakse lõikes 1 loetletud toodete suhtes, kohaldatakse neid nõudeid käesoleva artikli sätete asemel.

5. Alates lõikes 1 sätestatud nõude kohaldamise kuupäevast tagavad füüsilised ja juriidilised isikud, kes lasevad turule lõikes 1 osutatud tooteid, juhul kui nad pakuvad lõikes 1 osutatud tooteid müügiks (sealhulgas kaugmüügi korral) või esitlevad neid äritegevuse käigus, et nende klientidel on enne müügilepingu sõlmimist juurdepääs lõikes 1 osutatud teabele.

Füüsilised ja juriidilised isikud, kes lasevad turule lõikes 1 osutatud tooteid, ei tohi pakkuda ega esitada selliseid märgiseid, tähiseid, sümboleid või silte, mis võivad kliente lõikes 1 osutatud teabe osas tõenäoliselt eksitada või segadusse ajada. Käesoleva artikli nõudeid ei kohaldata peamiselt kaitse- või kosmoserakendusteks mõeldud toodete suhtes.

6. Magnetresonantstomograafia seadmete, mootorsõidukite ja selliste kergtranspordivahendite suhtes, mis on tüübikinnitusega L-kategooria sõidukid, kohaldatakse lõigetes 1 ja 6 sätestatud nõudeid viie aasta möödumisel lõikes 2 osutatud delegeeritud õigusakti jõustumise kuupäevast.

2. JAGU

SERTIFITSEERIMINE JA KESKKONNAJALAJÄLG

Artikkel 29

Tunnustatud kavad

1. Valitsused või organisatsioonid, kes on välja töötanud kriitiliste toorainete kestlikkusega seotud sertifitseerimiskavad ja teevad nende üle järelevalvet (edaspidi „kavade omanikud“), võivad taotleda oma kavade tunnustamist komisjoni poolt.
Esimeses lõigus osutatud taotlused peavad sisaldama kõiki asjakohaseid tõendeid, mis on seotud IV lisas sätestatud kriteeriumide täitmisega. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles määratakse kindlaks minimaalne teave, mida taotlused peavad sisaldama. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 37 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt.
2. Kui komisjon teeb lõike 1 kohaselt esitatud tõendite põhjal kindlaks, et sertifitseerimiskava vastab IV lisas sätestatud kriteeriumidele, võtab ta vastu rakendusakti, millega kõnealust kava tunnustatakse. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 37 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt.
3. Komisjon kontrollib korrapäraselt, kas tunnustatud kavad vastavad jätkuvalt IV lisas sätestatud kriteeriumidele.
4. Tunnustatud kavade omanikud teavitavad komisjoni viivitamata kõigist tunnustatud kavades tehtud muudatustest või uuendustest. Komisjon hindab, kas sellised muudatused või uuendused mõjutavad tunnustamise alust, ja võtab asjakohaseid meetmeid.
5. Kui on tõendeid korduvate või oluliste juhtude kohta, mil tunnustatud kava rakendavad ettevõtjad ei ole täitnud kõnealuse kava nõudeid, uurib komisjon tunnustatud kava omanikuga konsulteerides, kas need juhtumid osutavad kava puudustele, mis mõjutavad tunnustamise alust, ning võtab asjakohaseid meetmeid.

6. Kui komisjon tuvastab tunnustatud kavas puudusi, mis mõjutavad tunnustamise alust, võib ta anda kava omanikule sobiva tähtaja parandusmeetmete võtmiseks.
7. Kui kava omanik ei suuda võtta või keeldub võtmast vajalikke parandusmeetmeid ning kui komisjon on kindlaks teinud, et lõikes 6 osutatud puudused tähendavad, et kava ei vasta enam IV lisas sätestatud kriteeriumidele, võtab komisjon vastu rakendusakti, millega tunnistatakse kava tunnustamine kehtetuks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 37 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt.
8. Komisjon loob tunnustatud kavade registri ja hoiab selle ajakohasena. Register tehakse avalikkusele kättesaadavaks vaba juurdepääsuga veebisaidil.

Artikkel 30

Keskkonnajalajälje deklaratsioon

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 36 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, kehtestades eri kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje arvutamise ja kontrollimise eeskirjad, mis on kooskõlas V lisaga ning milles võetakse arvesse teaduslikult põhjendatud hindamismeetodeid ja asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid. Arvutus- ja kontrollieeskirjades määratakse kindlaks, milline mõjukategooria on kõige olulisem. Jalajälje deklaratsioon piirdub selle mõjukategooriaga.
2. Komisjon võib vastu võtta arvutus- ja kontrollieeskirjad konkreetse kriitilise tooraine kohta, kui ta on pärast erinevate asjakohaste keskkonnamõju kategooriate arvessevõtmist jõudnud järeldusele, et asjaomasel kriitilisel toorainel on märkimisväärne keskkonnajalajalg ning et seetõttu on selle puhul vajalik ja proportsionaalne kehtestada kohustus deklareerida selle materjali turule laskmisel selle keskkonnajalajalg kõige olulisema mõjukategooria puhul, et aidata kaasa liidu kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamisele, hõlbustades väiksema keskkonnajalajäljega kriitiliste toorainete tarnimist.
3. Kaaludes, kas lõikes 2 ette nähtud kohustus on vajalik, võtab komisjon arvesse järgmist:
 - (a) kas ja kuidas liidu kliima- ja keskkonnanäesmarke juba saavutatakse muude liidu õigusaktidega, mida kohaldatakse kõnealuse kriitilise tooraine suhtes;
 - (b) asjakohaste rahvusvaheliste standardite ja suuniste olemasolu ja kasutuselevõtt või väljavaated selliste standardite kokkuleppimiseks rahvusvahelisel tasandil, samuti kestlikud turutavad, sealhulgas artikli 29 kohaselt tunnustatud vabatahtlikud kavad;
 - (c) strateegiliste partnerluste, strateegiliste projektide, kaubanduslepingute ja muude rahvusvaheliste juriidiliste dokumentide ning liidu korraldatud teavitustegevuse tulemuslikkus liidu kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamisel.
4. Komisjon korraldab mõju eelneva hindamise, et otsustada, kas võtta vastu lõike 1 kohane delegeeritud õigusakt. Selline hindamine:
 - (a) põhineb muu hulgas konsultatsioonidel:
 - (i) kõigi asjaomaste sidusrühmadega, nagu tööstus, sealhulgas järgtööstus, VKEd ja vajaduse korral käsitööstus, sotsiaalpartnerid, kauplajad,

jaemüüjad, importijad, keskkonnakaitserühmad ja
tarbijaorganisatsioonid;

- (ii) kolmandate riikidega, kelle kaubavahetust liiduga võib kõnealune kohustus märkimisväärselt mõjutada;
 - (iii) Euroopa kriitiliste toorainete nõukoguga,
- (b) peab tagama, et ühtki sellist meetet ei valmistata ette, võeta vastu ega kohaldata kavatsusega tekitada või tekitades rahvusvahelisele kaubandusele tarbetuid takistusi, ning et meede ei piira kaubandust rohkem, kui on vajalik liidu kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamiseks, võttes arvesse kolmandate riikide tarnijate suutlikkust täita sellist deklareerimiskohustust nii, et see ei mõjuta ebaoproportsionaalselt kogukaubavooge ja kriitiliste toorainete kulusid;
 - (c) hõlmab hindamist, kas meede aitaks kaasa liidu kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamisele, ilma et see mõjutaks ebaoproportsionaalselt liidu tootmisharu suutlikkust hankida kõnealust kriitilist toorainet.
5. Iga füüsiline või juriidiline isik, kes laseb turule kriitilisi tooraineid, mille kohta komisjon on vastu võtnud lõike 1 kohased arvutus- ja kontrollieeskirjad, teeb kättesaadavaks keskkonnajalajälje deklaratsiooni.
- Esimeses lõigus sätestatud nõuet kohaldatakse iga turule lastud kriitilise tooraine liigi suhtes ning seda ei kohaldata vahe- või lõpptoodetes sisalduvate kriitiliste toorainete suhtes.
6. Lõikes 5 osutatud keskkonnajalajälje deklaratsioon sisaldab järgmist teavet:
- (a) vastutava füüsilise või juriidilise isiku nimi, registreeritud kaubanimi või registreeritud kaubamärk ja postiaadress ning võimaluse korral elektroonilised sidevahendid, mille kaudu saab temaga ühendust võtta;
 - (b) teave kriitilise tooraine liigi kohta, mille suhtes deklaratsioon kehtib;
 - (c) teave riigi ja piirkonna kohta, kus kriitiline tooraine kaevandati, kus seda töödeldi või rafineeriti või kus see ringlusse võeti;
 - (d) kriitilise tooraine keskkonnajalajalg, mis on arvutatud vastavalt lõike 1 kohaselt vastu võetud kohaldatavatele kontrolli- ja arvutuseeskirjadele;
 - (e) keskkonnajalajälje tulemusklass, millele kriitiline tooraine vastab ja mis on kehtestatud kooskõlas lõike 7 kohaselt vastu võetud kohaldatava delegeeritud õigusaktiga;
 - (f) veebilink, mis võimaldab juurdepääsu keskkonnajalajälje deklaratsioonis esitatud tulemusi kinnitava uuringu avalikule versioonile.
7. Komisjon võib kooskõlas artikliga 36 võtta vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, kehtestades selliste kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje tulemusklassid, mille kohta on lõike 1 kohaselt kooskõlas V lisaga vastu võetud arvutus- ja kontrollieeskirjad.
8. Keskkonnajalajälje deklaratsioon tehakse kättesaadavaks vaba juurdepääsuga veebisaidil.

Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakt, millega kehtestatakse lõikes 5 osutatud keskkonnajalajälje deklaratsiooni vorm. Rakendusakt võetakse vastu artikli 37 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt.

9. Kriitiliste toorainete müügiks pakkumisel (sealhulgas kaugmüügi korral) või nende esitlemisel äritegevuse käigus peavad kriitilisi tooraineid turule laskvad füüsilised ja juriidilised isikud tagama, et nende klientidel on enne müügilepingu sõlmimist juurdepääs keskkonnajalajälje deklaratsioonile.

Füüsilised ja juriidilised isikud, kes lasevad turule kriitilisi tooraineid, ei tohi pakkuda ega esitada selliseid märgiseid, tähiseid, sümboleid või silte, mis võivad kliente keskkonnajalajälje deklaratsioonis esitatud teabe osas tõenäoliselt eksitada või segadusse ajada.

3. JAGU

VABA LIIKUMINE, NÕUETELE VASTAVUS JA TURUJÄRELEVALVE

Artikkel 31

Vaba liikumine

1. Liikmesriigid ei keela, piira ega takista käesoleva määruse nõuetele vastavate püsिमagnetide sisaldavate toodete või kriitiliste toorainete turul kättesaadavaks tegemist või kasutuselevõttu põhjustel, mis on seotud teabega käesoleva määrusega hõlmatud püsिमagnetite ringlussevõtu või nende ringlussevõetud materjali sisalduse kohta või kriitilise tooraine keskkonnajalajälje kohta.
2. Liikmesriigid ei takista käesoleva määruse nõuetele mittevastavate püsिमagnetide sisaldavate toodete või kriitiliste toorainete näitamist messidel, näitustel, esitlustel või sarnastel üritustel, tingimusel et nähtaval sildil on selgelt märgitud, et sellised tooted või toorained ei vasta käesoleva määruse nõuetele ning et neid ei saa turul kättesaadavaks teha enne, kui need on nõuetega vastavusse viidud.

Artikkel 32

Nõuetele vastavus ja turujärelevalve

1. Enne artikliga 27 või 28 hõlmatud toote turule laskmist tagavad vastutavad füüsilised või juriidilised isikud, et läbi on viidud kohaldatav vastavushindamine ja et koostatud on nõutav tehniline dokumentatsioon. Kui vastavushindamisega on tõendatud toote vastavus kohaldatavatele nõuetele, tagavad vastutavad füüsilised või juriidilised isikud ELi vastavusdeklaratsiooni koostamise ja CE-märgise kinnitamise tootele.
2. Artiklis 27 sätestatud nõuetega hõlmatud toodete vastavushindamine on määruse (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] IV lisas sätestatud menetlus, välja arvatud juhul, kui nende toodete suhtes kohaldatakse ka artiklis 28 sätestatud nõudeid – sel juhul on vastavushindamine menetlus, mis on sätestatud artikli 28 lõike 2 kohaselt vastu võetud arvutus- ja kontrollieeskirjades.
3. Määruse (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] IX peatükki ning artikleid 37, 38 ja 39 ning nimetatud määruse artiklis 2 esitatud asjaomaseid mõisteid kohaldatakse seoses artiklites 27 ja 28 sätestatud nõuetega, mida kohaldatakse liidu turule lastavate toodete suhtes.

4. Turujärelevalve suhtes kohaldatakse järgmisi eeskirju:
- (a) määruse (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] XII peatükki ja nimetatud määruse artiklis 2 esitatud asjaomaseid mõisteid kohaldatakse seoses artiklites 27, 28 või 30 sätestatud nõuetega, mida kohaldatakse liidu turule lastavate toodete suhtes;
 - (b) lisaks määruses (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] sätestatud ökodisaininõuetele võtavad liikmesriigid nimetatud määruse artikli 59 lõikes 1 osutatud tegevuskavas arvesse artiklites 27, 28 ja 30 sätestatud nõudeid;
 - (c) artiklites 27, 28 ja 30 sätestatud nõuete suhtes kohaldatakse ka määruse (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] artiklit 60 ja artikli 61 lõiget 1;
 - (d) lisaks määruses (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] sätestatud ökodisaininõuetele lisab komisjon nimetatud määruse artikli 61 lõigetes 2 ja 3 osutatud aruandesse teabe, mis on seotud artiklites 27, 28 ja 30 sätestatud nõuetega;
 - (e) määruse (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] artikli 62 kohaldamisel võtavad kõnealuses artiklis osutatud haldustegevuse koordineerimisrühm ja komisjon arvesse ka artiklites 27, 28 ja 30 sätestatud nõudeid.
5. Lõigete 3 ja 4 kohaldamisel käsitatakse määruse (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] asjakohaseid osi järgmiselt:
- (a) määruse (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] artikli 37 lõikes 1 esitatud viidet „artikli 4 kohaselt vastu võetud kohaldatavates delegeeritud õigusaktides sätestatud ökodisaininõuetele“, artikli 63 lõikes 1 esitatud viidet „artikli 4 kohaselt vastu võetud kohaldatavates delegeeritud õigusaktides sätestatud nõuetele“ ja artikli 63 lõikes 5 esitatud viidet „artikli 4 kohaselt vastu võetud asjakohases delegeeritud õigusaktis sätestatud nõuetele“ käsitatakse viidetena „käsitleva määruse artiklites 27 ja 28 sätestatud nõuetele“;
 - (b) määruse (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] artikli 37 lõikes 3 ja artikli 63 lõikes 1 esitatud viidet „artikli 4 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktiga hõlmatud tootele“ käsitatakse viitena „tootele või materjalidele, mille suhtes kohaldatakse käsitleva määruse artiklites 27 ja 28 sätestatud nõudeid“;
 - (c) määruse (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] artiklis 41 esitatud viidet „vastavushindamisülesannetele, mis on ette nähtud artikli 4 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktidega“ ja artikli 45 lõikes 10 esitatud viidet „vastavushindamisülesannetele artikli 4 kohaselt vastu võetud asjakohaste delegeeritud õigusaktide alusel“ käsitatakse viidetena „käsitleva määruse artikli 28 lõike 2 kohaselt vastu võetud arvutus- ja kontrollieeskirjades sätestatud vastavushindamisülesannetele“;
 - (d) määruse (EL) 2023/xxx [väljaannete talitus, palun lisada viide kestlike toodete ökodisaini määrusele] artikli 53 lõikes 1 esitatud viidet „artikli 4 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktidega ettenähtud vastavushindamismenetlustele“

käsitatakse viidetena „käesoleva määruse artikli 28 lõike 2 kohaselt vastu võetud arvutus- ja kontrollieeskirjades sätestatud vastavushindamisele“.

6. Käesolevat artiklit ei kohaldata toodete suhtes, mis on hõlmatud määruste (EL) 2018/858 ja (EL) 168/2013 kohase tüübikinnitusega.

6. peatükk

Strateegilised partnerlused

Artikkel 33

Strateegilised partnerlused

1. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu arutab korrapäraselt järgmist:
 - (a) mil määral aitavad liidu sõlmitud strateegilised partnerlused kaasa:
 - i) liidu tarnekindluse parandamisele;
 - ii) artikli 1 lõike 2 punktis b sätestatud sihttaseme saavutamisele;
 - iii) liidu ja partnerriikide vahelise koostöö parandamisele kriitiliste toorainete väärtusahelas,
 - (b) sidusus ja võimalik koostoime liikmesriikide ja asjaomaste kolmandate riikide kahepoolse koostöö ning liidu poolt strateegiliste partnerluste raames võetud meetmete vahel;
 - (c) milliseid kolmandaid riike tuleks strateegiliste partnerluste sõlmimisel esmatähtsaks pidada, võttes arvesse järgmisi kriteeriume:
 - i) võimalik panus tarnekindlusse, võttes arvesse kolmanda riigi võimalikke varusid ning kaevandamis-, töötlemis- ja ringlussevõtuvõimsust seoses kriitiliste toorainetega;
 - ii) kas kolmanda riigi õigusraamistik tagab keskkonnamõju seire, ennetamise ja minimeerimise, sotsiaalselt vastutustundlike tavade kasutamise, sealhulgas inimõiguste ja töötajate õiguste austamise ning sisuka koostöö kohalike kogukondadega, läbipaistvate äritavade kasutamise ning avaliku halduse ja õigusriigi nõuetekohasele toimimisele avalduva kahjuliku mõju ennetamise;
 - iii) kas kolmanda riigi ja liidu vahel on olemas koostöölepingud ning kas tekkivate turgude ja areneva majandusega riikide puhul on võimalik võtta kasutusele Global Gateway investimisprojektid.
 - iv) kas ja kuidas võiks partnerlus tekkivate turgude ja areneva majandusega riikide puhul aidata kaasa kohaliku lisaväärtuse loomisele ning oleks vastastikku kasulik partnerriigile ja liidule.
2. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu tagab lõike 1 kontekstis ning seoses tekkivate turgude ja areneva majandusega riikidega koostöö teiste asjakohaste koordineerimisfoorumitega, sealhulgas nendega, mis on loodud strateegia „Global Gateway“ raames.
3. Liikmesriigid:

- a) koordineerivad oma tegevust komisjoniga, et tagada sidusus asjaomaste kolmandate riikidega tehtava kahepoolse koostöö ning liidu ja kolmandate riikide mittesiduvate strateegiliste partnerluste vahel, mille kohaldamisala hõlmab vähemalt kriitiliste toorainete väärtusahelat;
- b) toetavad komisjoni strateegiliste partnerluste raames sätestatud koostöömeetmete rakendamisel.

7. peatükk

Juhtimine

Artikkel 34

Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu

1. Luuakse Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu.
2. See nõukogu täidab käesolevas määruses sätestatud ülesandeid.

Artikkel 35

Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu koosseis ja toimimine

1. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu koosneb liikmesriikidest ja komisjonist. Selle eesistuja on komisjon.
2. Iga liikmesriik määrab nimetatud nõukogusse kõrgetasemelise esindaja. Kui see on ülesannete ja eksporditeadmiste seisukohast asjakohane, võib liikmesriik määrata Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu eri ülesannete jaoks eri esindajaid. Igal nõukogu liikmel on asendusliige.
3. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal oma liikmete lihthäälteenamusega vastu oma kodukorra.
4. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu tuleb kokku korrapäraste ajavahemike järel, et tal oleks võimalik käesolevas määruses sätestatud ülesandeid tulemuslikult täita. Vajaduse korral tuleb nõukogu kokku komisjoni põhjendatud taotluse korral.

Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu tuleb kokku vähemalt:

- (a) iga kolme kuu järel strateegiliste projektide taotluste hindamiseks vastavalt 3. peatüki 1. jaole;
 - (b) iga kuue kuu järel seire edasiarendamiseks vastavalt 4. peatükile;
 - (c) kord aastas, et arutada edusamme liikmesriikide kohustuste täitmisel seoses 3. peatüki 4. jaos sätestatud maavarauuringutega, sealhulgas pidades silmas kriitiliste või strateegiliste toorainete loetelude ajakohastamist.
5. Komisjon abistab Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu täitevsekretariaadi kaudu, kes pakub tehnilist ja logistilist tuge.
 6. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu võib luua eriküsimuste ja -ülesannetega tegelevaid alalisi või ajutisi allühmi.

Seejuures moodustab nõukogu vähemalt järgmised alalised allrühmad:

- (a) allrühm strateegiliste projektide rahastamise arutamiseks ja koordineerimiseks vastavalt artiklile 15; vaatlejatena kutsutakse osalema riiklike tugipankade ja finantseerimisasutuste, Euroopa arengurahastusasutuste, Euroopa Investeerimispanka grupi, muude rahvusvaheliste finantsasutuste, sealhulgas Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga ning vajaduse korral eraõiguslike finantsasutuste esindajad;
 - (b) allrühm, kuhu kuuluvad riiklikud geoloogiainstituudid või geoloogiliste uuringute keskused, või sellise instituudi või uuringukeskuse puudumise korral üldgeoloogiliste uurimistööde eest vastutav asjakohane riigi ametiasutus, et aidata kaasa artiklis 18 osutatud riiklike maavarauuringute programmide koordineerimisele;
 - (c) allrühm, kuhu kuuluvad kriitiliste toorainete küsimustega tegelevad riiklikud tarne- ja teabeasutused või sellise asutuse puudumise korral nende küsimuste eest vastutav asjakohane riigi ametiasutus, et aidata kaasa artiklis 19 sätestatud seireülesannete täitmisele;
 - (d) allrühm, kuhu kuuluvad riiklik eriolukordade amet ja strateegiliste varude eest vastutavad riigi ametiasutused või sellise ameti ja asutuse puudumise korral nende küsimuste eest vastutav asjakohane riigi ametiasutus, et aidata kaasa strateegiliste varude koordineerimisele, nagu on sätestatud artiklis 22.
7. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu kutsub Euroopa Parlamendi esindajaid osalema vaatlejatena oma koosolekutel, sealhulgas lõikes 6 osutatud alalistes või ajutistes allrühmades.
- Vajaduse korral võib ta kutsuda eksperte, muid kolmandaid isikuid või kolmandate riikide esindajaid osalema vaatlejana lõikes 6 osutatud alaliste või ajutiste alarühmade koosolekutel või esitama kirjalikke seisukohti.
- Oma ülesannete täitmisel tagab Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu vajaduse korral koordineerimise, koostöö ja teabevahetuse liidu õiguse alusel loodud asjakohaste kriisireageerimise ja kriisivalmiduse struktuuridega.
8. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu võtab vajalikud meetmed, et tagada konfidentsiaalse teabe ja tundliku äriteabe turvaline käitlemine ja töötlemine.
9. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu annab oma parima, et jõuda üksmeelele.

8. peatükk

Delegeeritud volitused ja komiteemenetlus

Artikkel 36

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 3 lõikes 2, artikli 4 lõikes 2, artikli 5 lõikes 2, artikli 27 lõikes 12, artikli 28 lõikes 2 ning artikli 30 lõigetes 1 ja 5 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kaheksaks aastaks alates [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: üks kuu pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]. Komisjon

esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne kuueaastase ajavahemiku lõppu. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 3 lõikes 2, artikli 4 lõikes 2, artikli 5 lõikes 2, artikli 27 lõikes 12, artikli 28 lõikes 2 ning artikli 30 lõigetes 1 ja 5 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses märgitud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses märgitud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtete kohaselt iga liikmesriigi määratud ekspertidega. Liikmesriikide ekspertidega konsulteerimine toimub pärast artikli 14 kohast konsulteerimist.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 3 lõike 2, artikli 4 lõike 2, artikli 5 lõike 2, artikli 27 lõike 12, artikli 28 lõike 2 ning artikli 30 lõigete 1 ja 5 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavaks tegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel võib seda tähtaega kahe kuu võrra pikendada.

Artikkel 37

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab [väljaannete talitus, palun lisada viide käesolevale õigusaktile] rakendamisel komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Kui on viidatud käesolevale lõikele, kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
3. Kui on viidatud käesolevale lõikele, kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

9. peatükk

Muudatused

Artikkel 38

Määruse (EL) 2018/1724 muutmine

Määrust (EL) 2018/1724 muudetakse järgmiselt.

- (1) I lisa esimesse veergu lisatakse uus rida „S. Kriitiliste toorainete projektid“.

- (2) I lisa rea „S. Kriitiliste toorainete projektid“ teise veergu lisatakse järgmised punktid:
 „1) teave loamenetluse kohta“
 „2) teave rahastamis- ja investeerimisteenuste kohta“
 „3) teave rahastamisvõimaluste kohta liidu või liikmesriigi tasandil“
 „4) teave ettevõtluse tugiteenuste kohta, sealhulgas seoses äriühingu tulumaksu deklaratsioonide, kohalike maksuseaduste ja tööõigusega“;
- (3) II lisa esimesse veergu lisatakse uus rida „Kriitiliste toorainete projektid“;
- (4) II lisa rea „Kriitiliste toorainete projektid“ teise veergu lisatakse järgmine punkt:
 „Nullnetotehnoloogia tootmisprojektide kavandamise, ehitustööde ja käitamise kõigi asjakohaste halduslubade, sealhulgas ehituslubade, kemikaalide käitlemise ja võrguga liitumise lubade ning vajaduse korral keskkonnamõju hindamise ja keskkonnalubade menetlus, mis hõlmab kõiki haldustaotlusi ja -menetlusi“;
- (5) II lisa rea „Kriitiliste toorainete projektid“ kolmandasse veergu lisatakse järgmine punkt:
 „Kõik menetlustega seotud väljundid alates taotluse kehtivuse tunnistamisest kuni menetluse tulemust käsitleva tervikotsuse teatavaks tegemiseni vastutava riikliku pädeva asutuse poolt“;
- (6) III lisasse lisatakse järgmine punkt:
 „9) [Väljaannete talitus, palun lisada viide käesolevale ettepanekule] artikli 8 lõikes 1 osutatud riiklikud pädevad asutused“.

Artikkel 39

Määruse (EL) 2019/1020 muutmine

Määrust (EL) 2019/1020 muudetakse järgmiselt.

- (1) Artikli 4 lõikes 5 asendatakse tekst „(EL) 2016/425 ⁽³⁵⁾ ja (EL) 2016/426 ⁽³⁶⁾“ järgmisega: „(EL) 2016/425 (*), (EL) 2016/426 (**) ja [(EL) [...]] [käesoleva määruse vastuvõtmise aasta]/...(***)“;
- (2) I lisasse lisatakse järgmine punkt: „X. [Väljaannete talitus, palun lisada järgmine järjestikune number] Määrus (EL).../..., millega sätestatakse kriitiliste toorainete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/1020 [väljaannete talitus, palun lisada käesoleva määruse avaldamise üksikasjad], niivõrd kui see puudutab kõnealuse määruse artiklites 27, 28 või 30 sätestatud nõudeid.“

Artikkel 40

Määruse (EL) 2018/858 muutmine

Määruse (EL) 2018/858 II lisa muudetakse järgmiselt.

I osa tabelisse lisatakse järgmine kanne:

[Väljaannete talitus, palun sisestada]	Püsिमagn etite ringluspõh	Määrus (EL) XX/XXXX [väljaannete	X	X	X	X	X	X					X	X
--	---------------------------	----------------------------------	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	---	---

pealkirja G all järgmine järjestikune number]	isuse nõuded	talitus, lisada avaldamise üksikasjad käesoleva määruse kohta]	palun ELTs														
---	--------------	--	------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Artikkel 41

Määruse (EL) 168/2013 muutmine

Määruse (EL) 168/2013 II lisa muudetakse järgmiselt.

I osa tabelisse lisatakse järgmine kanne:

[Väljaannete talitus, palun sisestada pealkirja C1 all järgmine järjestikune number]	Püsimagneet ringluspõhisuse nõuded	Määrus (EL) XX/XXXX [väljaannete talitus, palun lisada ELTs avaldamise üksikasjad käesoleva määruse kohta]	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
--	------------------------------------	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

10. peatükk

Lõppsätted

Artikkel 42

Edusammude jälgimine

1. Võttes arvesse Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu nõuandeid, jälgib komisjon edusamme artikli 1 lõikes 2 sätestatud eesmärkide saavutamisel ja avaldab vähemalt iga kolme aasta järel aruande, milles kirjeldatakse üksikasjalikult liidu edusamme nende eesmärkide saavutamisel.

Esimene aruanne koostatakse hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: neli aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

2. Lõikes 1 osutatud aruanne sisaldab kvantitatiivset teavet selle kohta, mil määral on liit teinud edusamme artikli 1 lõike 2 punktides a ja b sätestatud sihttasemete saavutamisel.

Artikkel 43

Liikmesriikide aruandlus

1. Liikmesriigid saavad igal aastal komisjonile aruande, mis sisaldab artikli 18 lõikes 4, artikli 20 lõigetes 1 ja 2, artikli 21 lõikes 1, artikli 22 lõikes 5 ja artikli 25 lõikes 6 osutatud teavet. Esimene aruanne saadetakse [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].
2. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, milles sätestatakse lõikes 1 osutatud aruannete vorm. Vormil võib olla märgitud, kuidas tuleb lõikes 1 osutatud teavet väljendada. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 37 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.
3. Lõikes 1 osutatud aruannetes sisalduvat teavet käsitletakse vastavalt artiklile 44.

Artikkel 44

Konfidentsiaalse teabe käsitlemine

1. Käesoleva määruse rakendamise käigus saadud teavet kasutatakse üksnes käesoleva määruse kohaldamisel ning seda kaitstakse asjakohaste liidu ja siseriiklike õigusaktide alusel.
2. Liikmesriigid ja komisjon tagavad ärisaladuste ning muu käesoleva määruse kohaldamise käigus saadud ja koostatud tundliku, konfidentsiaalse ja salastatud teabe kaitse, sealhulgas soovitusi ja võetavaid meetmeid käsitleva teabe kaitse vastavalt liidu ja siseriiklikule õigusele.
3. Liikmesriigid ja komisjon tagavad, et käesoleva määruse alusel esitatud või vahetatud salastatud teabe salastatuse taset ei alandata ning salastatust ei kustutata ilma teabe koostaja eelneva kirjaliku nõusolekuta.
4. Kui liikmesriik leiab, et agregeeritud teabe esitamine artikli 21 kontekstis võib siiski kahjustada tema riiklikke julgeolekuhuve, võib ta esitada komisjonipoolsele teabe avaldamisele vastuväite, saates selle kohta põhjendatud teate.
5. Komisjon ja riigi ametiasutused, nende ametnikud, töötajad ja muud nende järelevalve all töötavad isikud peavad tagama oma ülesannete täitmise ja tegevuse käigus saadud teabe konfidentsiaalsuse. See kohustus kehtib ka kõigi liikmesriikide esindajate, vaatlejate, ekspertide ja muude artikli 35 kohaselt Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu koosolekul osalevate osaliste suhtes.

Artikkel 45

Karistused

Hiljemalt 12 kuud pärast määruse jõustumist kehtestavad liikmesriigid õigusnormid käesoleva määruse sätete rikkumiste korral määratavate karistuste kohta ja võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamata nimetatud eeskirjadest ja meetmetest ning nende hilisematest muudatustest.

Artikkel 46

Hindamine

1. Hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] hindab komisjon käesolevat määrust selle eesmärkide

seisukohalt ning esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele selle kohta aruande.

2. Eelmises lõikes osutatud aruandes hinnatakse vähemalt seda, kui asjakohane on maksimaalsete keskkonnajalajälje künniste kehtestamine kriitiliste toorainete suhtes, mille kohta on vastu võetud arvutus- ja kontrollieeskirjad.

Artikkel 47

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

1.4.2. Erieesmärgid

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

1.4.4. Tulemusnäitajad

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

- 3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub**
- 3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele**
 - 3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade*
 - 3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund*
 - 3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade*
 - 3.2.3.1. Hinnanguline personalivajadus*
 - 3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga*
 - 3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus*
- 3.3. Hinnanguline mõju tuludele**

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega sätestatakse kriitiliste toorainete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik (Euroopa kriitiliste toorainete määrus)

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Euroopa roheline kokkulepe
Digiajastule vastav Euroopa
Euroopa maailmapositsiooni tugevdamine

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

■ uut meetet

☐ uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest⁵⁰

☐ olemasoleva meetme pikendamist

☐ ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

Euroopa kriitiliste toorainete määruse üldeesmärk on tagada ELi kindel juurdepääs kriitilistele toorainetele ja soodustada samal ajal kestlike tarneallikate arendamist. See aitab lõppkokkuvõttes kaasa majanduskasvu ja kõrge elatustaseme tagamisele ELis, hoiab ära häireid ja probleeme ühtsel turul ning suurendab Euroopa ettevõtjate konkurentsivõimet, jätmata seejuures tähelepanuta ELi rolli kestliku arengu ja keskkonnakaitse edendamisel kogu maailmas.

1.4.2. Erieesmärgid

Erieesmärk nr.

- tugevdada strateegiliste toorainete väärtusahela eri etappe;
- mitmekesistada liidus toorainete importi;
- parandada liidu võimekust jälgida ja maandada kriitiliste toorainete tarnehäirete tekke riski;
- tagada liidu turule lastud kriitiliste toorainete vaba liikumine, tagades samal ajal nende ringluspõhisuse ja kestlikkuse parandamise teel keskkonnakaitse kõrge taseme.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Euroopa kriitiliste toorainete määruse oodatav tulemus on kriitilise tähtsusega tarnekindlus ja ELi suurem võimekus kriitiliste toorainete väärtusahelas. Kriitiliste

⁵⁰

Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

toorainete määrus soosib kestlike tarneallikate edasiarendamist, et saavutada ELi strateegilised eesmärgid, eelkõige rohe- ja digipööre ning suuremad kaitseinvesteeringud.

Täiendavate andmete kättesaadavus ning ELi maavarade kaardistamine ja maavarauuringute programmid toetavad väärtusahela konkurentsivõimet; tänu lisateabele saaksid äriühingud maavarauuringute varajastes etappides kasu riskide vähendamisest, mis omakorda toetaks suuremaid investeeringuid väärtusahela järgmistes etappides.

Selliste strateegiliste projektide kindlaksmääramine, mis hõlmavad ühtlustatud loamenetlusi ja paremat juurdepääsu rahastusele, toob kaasa suurema toetuse kriitiliste toorainete väärtusahelale ELis ja kolmandates riikides ning edaspidi kriitiliste toorainete kindlama tarnimise ELi allkasutajatele. See tagab selge lisaväärtuse ühtse turu toimimisele ning positiivse majandusliku mõju kriitiliste toorainete tootjatele ja järgneva etapi sektoritele, tagades tööstuse vastupanuvõime ning võimaldades ELi kriitiliste toorainete väärtusahela arengut. Selle sotsiaalne mõju töökohtade loomisele ja ELi piirkondade ühtekuuluvusele on samuti positiivne.

Kriitiliste toorainete määрусega nähakse ette seirevõimekuse arendamine ja riskihindamine enne kriisi. ELi kriitiliste toorainete väärtusahelat toetab juhtimissüsteem, mis hõlmab spetsiaalset kriitiliste toorainete nõukogu, liikmesriikide ametiasutuste võrgustikku ja komisjonisest võimekust. Ettevõtjad saavad otsest kasu tarneriske käsitleva ajakohastatud teabe korrapärasest avaldamisest seire tulemustabeli vormis; see võimaldab neil oma maandamisstrateegiaid kohandada. Seire- ja riskihindamismeetmed, näiteks ELi stressitestid, suurendavad valitsuste ja ettevõtjate soovi osta turvalisi kriitilisi tooraineid.

Strateegiliste varude loomine on seotud strateegiliste toorainete riiklike strateegiliste varude koordineerimisega. Koordineerimine motiveerib liikmesriike suurendama oma strateegilisi varusid, pakkudes täiendavat kindlustunnet äriühingutele, kelle väärtusahelas on strateegilisi tooraineid. Selle koordineerimise Euroopa mõõde tagab kattuvuse vältimise ja riiklike strateegiliste varude koostoimele tuginemise. Selline riiklike varude koordineerimine enne kriisi tagab ka parema kriisivalmiduse juhuks, kui aktiveeritakse mis tahes valvsuse või kriisile reageerimise raammehhanism, mis võib hõlmata tooraineid.

Selleks et tagada äriühingute riskivalmidus, investeerivad konkreetsed suurettevõtjad, keda sätted puudutavad, oma vastupanuvõimesse ja võtavad arvesse strateegiliste toorainete tootmise tegelikke kulusid, tagades, et nad auditeerivad korrapäraselt oma tarneahelaid ja teevad nende suhtes stressiteste, kui need hõlmavad teatavaid strateegilisi tooraineid.

Ühisostmisega seotud meetmed võimaldavad riikide ametiasutustel või ettevõtjatel ühendada strateegiliste toorainete ostmisel jõud.

Kriitiliste toorainete kestlikuma tootmise arendamist toetavad sätted kriitiliste toorainete turgude ringluspõhisuse suurendamise kohta. Käesolevas ettepanekus sätestatakse eelkõige kriitilisi tooraineid sisaldavate olelusringi lõppu jõudnud toodete ja jäätmevoogude taaskasutamise, kogumise ja töötlemise eeskirjad, et toetada ringlussevõtu tehnoloogiate ja turgude arendamist ning edendada teiseste kriitiliste toorainete kasutamist tootmises. Meetmete puhul keskendutakse ka kriitiliste toorainete eraldamisele suletud ja peremehetutest jäätmehoidlatest. Lisatud

on ka sätted, mis käsitlevad liidu turule lastud kriitiliste toorainete keskkonnajalajälje deklaratsiooni ja muud teavet nende toorainete kohta.

Määrusega luuakse Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu, mis koondab Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide parimad eksperditeadmised, et analüüsida ja jälgida turge, hinnata riske ja anda nõu maandamisstrateegiate kohta, aidata kaasa strateegiliste projektide rakendamisele ja koordineerida strateegiliste varude loomist. Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu arutab ka kolmandate riikidega sõlmitud toorainevaldkonna strateegiliste partnerluste prioriteete ja eesmäärke ning nende partnerluste koordineerimist liikmesriikide sõlmitud sarnaste partnerlustega.

1.4.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

- Liikmesriikides koostatud ELi maavaraandmete ja -kaartide hulk.
- ELis ja väljaspool ELi rahastatud strateegiliste projektide arv kriitiliste toorainete väärtusahelas.
- ELis tegutsevate äriühingute poolt kriitilisesse toorainetesse tehtud investeeringute kogumaht, võttes arvesse väärtusahela segmenti, kus nad tegutsevad.
- Seireandmed projektide edenemise, nõudluse ja pakkumise muutumise ning kriitiliste toorainete kaubavoogude kohta.
- Strateegiliste varude kogus riigi tasandil.
- Ringlussevõetud kriitiliste toorainete kogus ja protsent. Uutes tootmismenetlustes kasutatavate teiseste kriitiliste toorainete kogus.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühivi või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Määrus peaks olema täielikult kohaldatav järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Määruse rakendamiseks valmistumiseks tuleb siiski eelnevalt võtta mõningaid meetmeid. Loodud peaks olema Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu ja liikmesriigid peaksid olema määranud selle koosolekutel osalemiseks oma ühtsed kontaktpunktid. Määruse kohaldatavaks muutumise ajaks peaks nimetatud nõukogu olema täielikult toimiv.

Teabe kogumine kriitiliste toorainete väärtusahelas tegutsevate äriühingute esindajatelt peaks juba käima ning liikmesriigid peaksid juba olema arutanud ja teinud järelevalvet kriitiliste toorainete väärtusahela üle.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (ex ante)

Ükski liikmesriik üksi ei suuda tulemuslikult toime tulla kasvavate tarneriskidega kriitiliste toorainete puhul, seda eelkõige seetõttu, et mõnes liikmesriigis neid tooraineid ei esine ja et kriitiliste toorainete väärtusahelas on võimalik saavutada märkimisväärne mastaabisääst. Kui liikmesriigid võtaksid käesoleva algatusega ette

nähtud meetmeid üksi, ei oleks need nii tulemuslikud, pidades silmas, et käsitletavad probleemid on seotud ühtse turuga tervikuna. Need probleemid ei piirdu ühe liikmesriigi ega liikmesriikide rühmaga, vaid puudutavad ELi tööstusbaasi ja kogu ELi hõlmavat kriitiliste toorainete väärtusahelat. Peale selle ei oleks liikmesriigi tasandi lähenemisviisid tõenäoliselt piisavad selleks, et täita omavahel tihedalt seotud tarneahelate vajadusi siseturul.

Oodatav tekkiv liidu lisaväärtus (*ex post*)

ELi tasandi meetmed on hädavajalikud selleks, et tagada mastaabi- ja mitmekülgussääst ning vähendada ja võimaluse korral vältida jõupingutuste killustatust ja sellest tulenevat ebatõhusust. Seda silmas pidades keskendutakse kavandatavate meetmete puhul valdkondadele, kus vajalike jõupingutuste ulatust, kiireloomulisust ja mahtu arvestades tagab liidu tasandi tegevus ilmse lisaväärtuse. Näiteks:

- meetmeid, mille eesmärk on kaasata investeeeringuid kriitiliste toorainete projektidesse väärtusahelas, on kõige otstarbekam välja töötada ja koordineerida liidu tasandil, võttes arvesse vajaminevate investeeeringute suurust ja asjaolu, et sel viisil suurendatavast võimekusest peaks olema kasu kogu siseturu ulatuses;
- meetmed, mille eesmärk on parandada seirevõimekust liidu tasandil, on tulemuslikumad juhul, kui need on koordineeritud. Koostöö abil suudavad liikmesriigid ja komisjon prognoosida tarnehäireid paremini kui siis, kui riigid võtaksid meetmeid eraldiseisvalt. Kavandatav raamistik peaks tagama tõhusama ülesannete jaotuse ning asjaomase teabe jagamise, et vältida jõupingutuste dubleerimist.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Paljude kriitiliste toorainete puhul sõltub EL praegu täielikult impordist; veelgi olulisem on see, et selle impordi puhul on tarnijad suurel määral koondunud ning peamiste tarnijate keskkonna-, sotsiaalsed ja juhtimisriskid on sageli suured.

Mõnel juhul on ühe riigi tarnete osakaal üle 90 %, nagu Hiina osakaal kergete haruldaste muldmetallide, raskete haruldaste muldmetallide, galliumi ja magneesiumi puhul ning Türgi osakaal boori puhul. Ligikaudu kolmandiku kriitilisuse hindamise käigus hinnatud maavarade ja poolte kriitiliste toorainete puhul on ELi pakkumine rohkem kontsentreeritud kui ülemaailmne pakkumine (boksiidi, boraadi või mangaani puhul). See kontsentreeritus esineb kogu väärtusahela ulatuses, kusjuures teatavate materjalide (nagu liitium, magneesium või germaanium) töötlemisetapis on koondumine veelgi suurem kui kaevandamisetapis. Hiina kontrollib 56 % rafineeritud liitiumi, 60 % rafineeritud koobalti ja 58 % rafineeritud mangaani üleilmsest tootmisvõimsusest. Lisaks sellele, et pakkumine on koondunud üksikutesse riikidesse, on mõned osalised laiendanud oma turgu valitsevat seisundit üleilmses väärtusahelas, saavutades kontrolli majandustegevuse ja varade üle kolmandates riikides, näiteks Hiina kontrollib koobaltikaevandusi Kongos (Hiina aktsionärid kontrollivad Kongos kahte ettevõtet, mille arvele langeb kokku 13,8 % maailma koobaltitoodangust).

Selline kontsentreeritus ohustab ELi tarnekindlust geopoliitiliste riskide tõttu.

1.5.4. *Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega*

Selleks et edukalt rakendada kriitiliste toorainete määruuses kavandatud meetmeid, arendatakse jätkuvalt koostoimet meetmetega, mida liit ja liikmesriigid praegu toetavad selliste programmide ja meetmete kaudu, mis käsitlevad teadusuuringuid ja innovatsiooni kriitiliste toorainete valdkonnas ning osa tarneahela arendamist. Nende programmide hulka kuulub eelkõige raamprogramm „Euroopa horisont“, mille eesmärk on toetada teadusuuringute ja innovatsiooni arengut, et tuua kriitiliste toorainete väärtusahelasse uuenduslikke lahendusi.

Kriitiliste toorainete väärtusahela kestlikkuse arendamiseks Euroopas võiksid Euroopa ja liikmesriikide tasandi võimalikud toetusallikad olla järgmised:

- taaste- ja vastupidavusrahastu kasutamine liikmesriikide poolt, et aidata kaasa vajalike investeeringute tegemisele;
- programm „Euroopa horisont“;
- innovatsioonifond meetmete jaoks, millega toetatakse investeeringuid kriitiliste toorainete valdkonnas, eelkõige seoses ringlussevõtuga;
- Euroopa Regionaalarengu Fond ja Ühtekuuluvusfond ning õiglase ülemineku fond;
- EFSD+ tagatisvahend;
- naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“ (ja eelkõige EFSD+ tagatisvahend ja segarahastamisvahend) ning ühinemiseelse abi instrument (IPA);
- tehnilise toe instrument;
- ühtse turu programm.

Kavandatud algatus võib olla seotud mitme hiljuti väljakuulutatud Euroopa poliitikameetme ja prioriteediga:

- ELi tööstusstrateegia;
- Euroopa taastekava;
- REPowerEU;
- Euroopa roheline kokkulepe;
- kavandatava programmi „Euroopa horisont“ II samba

4. teemavaldkonna „Digivaldkond, tööstus ja kosmos“ raames on kavas anda teadusuuringute ja innovatsiooni abil konkreetne panus kolme üldisesse ELi poliitikavaldkonda:

digiajastule vastav Euroopa;

inimeste hüvanguks toimiv majandus ja

Euroopa roheline kokkulepe.

1.5.5. *Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang*

Ei kohaldata.

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

☐ Piiratud kestusega

- ☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA
- ☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

■ Piiramatult kestusega

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid⁵¹

■ Otsene eelarve täitmine komisjoni poolt

- ■ tema talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

- ☐ rakendusametite kaudu

☐ Jagatud eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega

☐ Kaudne eelarve täitmine, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);
- ☐ Euroopa Investeeringusangale ja Euroopa Investeeringufondile;
- ☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- ☐ avalik-õiguslikele asutustele;
- ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;
- ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;
- ☐ asutustele või isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.
- Kui märgitud on mitu eelarve täitmise viisi, esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.

Märkused

--

⁵¹

Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud BUDGpedia veebisaidil <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

Märkige sagedus ja tingimused.

Määrusega nähakse ette nõuandva funktsiooniga Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu loomine. Komisjon osaleb selles nõukogus. Seire, strateegiliste varude koordineerimine või strateegiliste projektide valimine toimub Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu toetusel.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus*

Määrusega kehtestatakse uus poliitikaraamistik investeeringute kaasamiseks ja kriitiliste toorainete väärtusahela arendamiseks liidus. Sellega kehtestatakse ühtlustatud eeskirjad koordineeritud lähenemise kohta strateegiliste toorainetega seotud seirele, aruandlusele ja riskihindamisele.

Neis uutes eeskirjades nõutakse järjepidevusemehhanismi käesolevast määrusest tulenevate kohustuste piiriüleseks kohaldamiseks ning riikide ametiasutuste ja komisjoni tegevuse koordineerimiseks Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu kaudu.

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Määrusega loodud Euroopa kriitiliste toorainete nõukogul on nõuandev roll. Riske maandatakse komisjoni osalemisega nimetatud nõukogus ja sekretariaaditeenuse tagamisega sellele nõukogule. Komisjon osaleb Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu koosolekutel, aitab kaasa nõukogule määratud ülesannete täitmisele ja tagab järelmeetmete võtmise.

2.2.3. *Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*

Ei kohaldata.

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Ei kohaldata.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata ⁵²	EFTA riigid ⁵³	kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid ⁵⁴	muud kolmandad riigid	muu sihtotstarbeline tulu
	03.020101	Liigendatud	EI	EI	EI	EI

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata	EFTA riigid	kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid	muud kolmandad riigid	muu sihtotstarbeline tulu
	[XX.YY.YY.YY]		JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI

⁵² Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

⁵³ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

⁵⁴ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaadid.

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

- ☐ Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus nõuab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	1	Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond
---	---	--

DG: GROW			Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			KOKKU
○Tegevusassigneeringud										
03.020101 ⁵⁵	Kulukohustused	(1a)	0,8	0,8	0,8	0,8				3,2
	Maksed	(2a)	0,8	0,8	0,8	0,8				3,2
03.0202	Kulukohustused	(1b)								
	Maksed	(2b)								
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ⁵⁶										
Eelarverida		(3)								
DG GROW assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1a + 1b + 3	0,8	0,8	0,8	0,8				3,2
	Maksed	= 2a + 2b +3	0,8	0,8	0,8	0,8				3,2

⁵⁵ Eelarve ametliku liigenduse kohaselt.

⁵⁶ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

○Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	(4)								
	Maksed	(5)								
○ Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU		(6)								
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 1 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 4 + 6	0,8	0,8	0,8	0,8				3,2
	Maksed	= 5 + 6	0,8	0,8	0,8	0,8				3,2

Juhul kui ettepanek/algatus mõjutab mitut rubriiki, tuleb eelmist punkti korrata

○Tegevusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)	Kulukohustused	(4)								
	Maksed	(5)								
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)		(6)								
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–6 assigneeringud KOKKU (vajalikud vahendid)	Kulukohustused	= 4 + 6								
	Maksed	= 5 + 6								

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“
---	----------	---------------

Selle punkti täitmisel tuleks kasutada haldusalaste eelarveandmete tabelit, mis on esitatud [õigusaktile lisatava finantsselgituse lisas](#) (Euroopa Liidu üldeelarve komisjoni jao täitmise sise-eeskirju käsitleva komisjoni otsuse 5. lisa), ja laadida see üles DECIDE'i talitustevaheliseks konsulteerimiseks.

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			KOKKU
DG: GROW								
○ Personalikulud	1,392	2,167	3,912	3,912				11,383
○ Muud halduskulud	0,212	0,212	0,213	0,213				0,850
DG GROW KOKKU	1,604	2,379	4,125	4,125				12,233
DG ENV								
○ Personalikulud	0,171	0,342	0,513	0,513				1,539
○ Muud halduskulud								
DG ENV KOKKU	0,171	0,342	0,513	0,513				1,539
DG INTPA								
○ Personalikulud	0,171	0,342	0,342	0,342				1,197
○ Muud halduskulud								
DG INTPA KOKKU	0,171	0,342	0,342	0,342				1,197

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	1,946	3,063	4,980	4,980				14,969
--	--	-------	-------	-------	-------	--	--	--	---------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–7 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	2,746	3,863	5,780	5,780				18,169
	Maksed	2,746	3,863	5,780	5,780				18,169

3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkige eesmärgid ja väljundid			Aasta 2024		Aasta 2025		Aasta 2026		Aasta 2027		Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)						KOKKU	
	VÄLJUNDID																	
	↓	Väljundi liik ⁵⁷	Keskmine kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Väljundite arv kokku
ERIEESMÄRK nr 1 ⁵⁸ ...																		
- Väljund																		
- Väljund																		

⁵⁷ Väljunditena käsitatakse tarnitavaid tooteid ja osutavaid teenuseid (nt rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).

⁵⁸ Vastavalt punktile 1.4.2 „Erieesmärgid“.

- Väljund																		
Erieesmärk nr 1 kokku																		
ERIEESMÄRK nr 2 ...																		
- Väljund																		
Erieesmärk nr 2 kokku																		
KOKKU																		

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

- ☐ Ettepanek/algatus ei nõua haldusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus nõuab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			KOKKU
--	---------------	---------------	---------------	---------------	--	--	--	-------

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7								
Personalikulud	1,734	2,851	4,767	4,767				14,119
Muud halduskulud	0,212	0,212	0,213	0,213				0,850
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 kulud kokku	1,946	3,063	4,980	4,980				14,969

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7⁵⁹ välja jäävad kulud								
Personalikulud								
Muud halduskulud								
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku								

KOKKU	1,946	3,063	4,980	4,980				14,969
--------------	-------	-------	-------	-------	--	--	--	--------

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse assigneeringutest, mille asjaomane peadirektoraat on kõnealuse meetme haldamiseks juba andnud, ja/või peadirektoraadi sees ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

⁵⁹ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

3.2.3.1. Hinnanguline personalivajadus

- ☐ Ettepanek/algatus ei nõua personali kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)		
O Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)							
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	8	14	22	22			
20 01 02 03 (delegatsioonides)							
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)							
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)							
Muud eelarveread (märkige)							
O Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad) ⁶⁰							
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)	4	5	11	11			
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)							
XX 01 xx yy zz ⁶¹							
01 01 01 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)							
01 01 01 12 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)							
Muud eelarveread (märkige)							
KOKKU	12	19	33	33			

XX tähistab asjaomast poliitikavaldkonda või eelarvejaotist.

Personalivajadused kaetakse peadirektoraadi töötajatega, kes on juba määratud meedet haldama, ja/või paigutades töötajaid ümber peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Kriitiliste toorainete määruse täielik rakendamine • Viis täistööajale taandatud töötajat, et tagada juhtimis- ja koordineerimisülesannete täitmine: ◦ kaks täistööajale taandatud töötajat, kes tegelevad poliitika koordineerimise ning delegeritud õigusaktide ja rakendusaktide koostamisega ◦ kaks täistööajale taandatud töötajat sekretariaaditeenuse tagamiseks juhtimisstruktuurile ◦ üks täistööajale taandatud töötaja uuringute ja lepingute haldamiseks • Kümme täistööajale taandatud töötajat seire, andmete kogumise ja riskihindamisega seotud ülesannete täitmiseks,
--------------------------------	---

⁶⁰ Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides.

⁶¹ Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiir (endised BA read).

	mille võib jaotada järgmiselt: ○ seitse täistööajale taandatud töötajat turuseireks ning strateegiliste ja kriitiliste toorainetega seotud aruandluseks ○ kaks täistööajale taandatud töötajat liikmesriikide esitatava teabe koordineerimiseks ○ üks täistööajale taandatud töötaja kõigi seire, projektide, liikmesriikide jne kohta kogutud andmete ja teabe andmebaasi loomiseks ja ajakohastamiseks • 11 täistööajale taandatud töötajat poliitikameetmetega tegelemiseks, mille võib jaotada järgmiselt: ○ kaks täistööajale taandatud töötajat tagamaks, et liikmesriigid täidavad ringlusmeetmetega (sh kaevandamisjäätmete direktiivi meetmed) seotud kohustusi ○ kaks täistööajale taandatud töötajat keskkonnajalajälje sobivuse hindamiseks, arvutusmeetodite väljatöötamiseks ja meetmete kohaldamise jälgimiseks ○ kaks täistööajale taandatud töötajat standardimisega seotud meetmete võtmise tagamiseks ja standardimisvolituste koostamiseks (eelkõige seoses haruldaste muldmetallidega) ○ kaks täistööajale taandatud töötajat riigi tasandil tehtavate maavarauuringute koordineerimiseks ○ kolm täistööajale taandatud töötajat, et koordineerida teavet riiklike varude kohta ja võimaluse korral suuniste väljatöötamist • Viis täistööajale taandatud töötajat strateegiliste projektide toetamiseks, mille võib jaotada järgmiselt: ○ kaks täistööajale taandatud töötajat, et toetada Euroopa kriitiliste toorainete nõukogu strateegiliste projektide valimisel ○ üks täistööajale taandatud töötaja strateegiliste projektide järeelmeetmete võtmiseks, eelkõige seoses loamenetlustega ○ kaks täistööajale taandatud töötajat strateegiliste projektide toetamiseks seoses juurdepääsuga investeeringutele • Kaks täistööajale taandatud töötajat strateegiliste partnerluste toetamiseks
Koosseisuvälised töötajad	

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

- ☒ on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu.

Tegevusassigneeringud paigutatakse ühtse turu programmi olemasolevate eelarvevahendite raames ümber.

- ☐ tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi mittesihotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruuses sätestatud erivahendite kasutuselevõtu.

☐ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ☒ ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- ☐ näeb ette kolmandate isikute poolse kaasrahastuse, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

– ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele

– ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

☐ omavahenditele

☐ muudele tuludele

palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu

☐

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksval eelarveaastal kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju						
		Aasta N	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)		
Artikkel								

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

--

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).